

ÅRSRAPPORT 2014

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

**BARNE-, UNGDOMS-
OG FAMILIEDIREKTORATET**

05 / 2015

Postadresse

Postboks 2233
3103 Tønsberg

Besøksadresse

Stensberggaten 27
0170 Oslo

Sentralbord: 466 15 000

ISBN/ISSN: 978-82-8286-241-7/
978-82-8286-281-3

Bestilling/nedlastning: bufetat.no/bestilling

Design: Dinamo
Illustrasjonsfoto: Tine Poppe
Trykk: FlisaTrykkeri AS

ÅRSRAPPORT 2014

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

1

LEDERS BERETNING

AV MARI TROMMALD, DIREKTØR BARNE-, UNGDOMS- OG FAMILIEDIREKTORATET

**DIREKTØR BARNE-,
UNGDOMS- OG FAMILIE-
DIREKTORATET**

MARI TROMMALD

En god oppvekst varer i generasjoner. Å bidra til å gi barn en god oppvekst er kanskje den aller viktigste oppgaven i et samfunn. Barndommens egenverdi er også fastsatt i menneskerettighetene. For barn som trenger det vet vi at hjelp til riktig tid og med rett kvalitet gir det beste fundamentet for å lykkes i voksenlivet og med senere familierelasjoner.

Vårt oppdrag som direktorat er å styrke enkeltmenneskets muligheter til mestring og utvikling gjennom å fremme en trygg barndom, gode oppvekstvilkår, likestilling og ikke-diskriminering i tråd med menneskerettighetene. Slik skal vi hjelpe til med å bygge de gode oppvekstfundamentene og motvirke skjevutvikling over livsløp og generasjoner.

Direktoratet har ansvaret for at Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) tilbyr familieverntjenester, spesialisert barnevern og tilbud til små og sårbare grupper, som eksempelvis personer

utsatt for tvangsekteskap og menneskehandel. I tillegg ivaretar direktoratet iverksetting av politikk på egne områder, gjennom blant annet veiledning, forvaltning av tilskuddsordninger og myndighetsutøvelse.

I 2014 har direktoratet fått i underkant av 200 oppdrag i de 11 tildelingsbrevene som er sendt fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. I tillegg kommer forespørsler om løpende bistand. Vi kan se tilbake på et år der flere barn, unge og familier har fått hjelp og bistand fra vår etat. Samtidig har vi håndtert små og store leveranser og gjennomført store omstillinger, både faglig og organisatorisk.

Endringer i oppgaver og ansvar på barnevernsfeltet

Siden opprettelsen av Bufetat og direktoratet i 2004 har det vært kontinuerlige og omfattende endringer i direktoratets ansvarsområder – ikke minst i barnevernssektoren. Det statlige barnevernet fikk mange nye oppgaver i 2004. Fra 2011 er flere av endringene reversert,

Å bidra til å gi barn en god oppvekst er en av de aller viktigste oppgavene i et samfunn.

og Bufetat har både fått krav til effektivisering og utfasing av veiledningsoppgaver og hjelpetiltak. Kommunene har så fått styrket sine budsjetter, med en forventning om å løse oppgavene til-lagt dem uten bistand fra Bufetat. Endringene har vært krevende både for de statlige og kommunale tjenestene.

Fra 2014 ble Bufdir tillagt rollen som fagdirektorat for det kommunale barnevernet. Direktoratet har tidligere kun hatt et faglig ansvar for det statlige barnevernet. Med den nye rollen er det for første gang mulig å opparbeide en enhetlig faglig tilnærming for barnevernet i Norge. På bakgrunn av innspill fra samarbeidspartnere og en rapport om kommunenes syn på direktoratenes styring og veiledning, har vi prioritert å få på plass god rådgivning om regelverk, utvikling av kompetanse om og i barnevernfeltet og bistå med digitale verktøy for praktisk oppgaveløsning.

Økt samhandling

Jeg er svært tilfreds med det omfattende arbeidet som er gjort i 2014 for å styrke samarbeidet på tvers av sektorer, særlig inn mot barnevernsområdet. Jeg er imponert over hvordan fylkesmennene har tatt imot direktoratets nye rolle. Dette har lagt en god basis for videre samarbeid. Det har vært avholdt fylkesvise konferanser for å styrke kompetansen i barnevernets undersøkelsesarbeid, og vi har i samarbeid med fylkesmennene arrangert dialogkonferanser om skole og barnevern over hele landet.

Jeg vil også trekke frem arbeidet i Nasjonalt programutvalg på barnevernsområdet. Representanter fra kommunal sektor, brukerorganisasjoner, privat sektor, forskere og fagforeninger har arbeidet sammen gjennom flere år for å få en felles faglig forståelse av arbeidet på barnevernsområdet. Arbeidet er svært viktig for utviklingen på barnevernsfeltet.

Samarbeid med andre direktorater, kunnskapsmiljøer og bruker- og interesseorganisasjoner er også svært viktig på andre arbeidsområder, blant annet som et vesentlig virkemiddel innen likestillings- og inkluderingsområdet.

Digitalisering og fornying

I arbeidet med å utvikle direktoratets faglige rolle, er utvikling av statistikk, analyse og digitalisering prioritert. Bufdir arbeider for å gjøre brukerne mer informerte og selvhjulpne i tråd med regjeringens digitaliseringsprogram. Direktoratet fremstiller statistikk og indikatorer innen likestilling og inkluderingsområdet, oppvekstområdet og innen barnevern. Gjennom utvikling av nye nettsider, vil direktoratet i større grad enn tidligere tilby brukerorientert og tilgjengelig informasjon om egne tjenester og ansvarsområder, og i 2014 er det blant annet utviklet nye nettsider for bedre informasjon om det statlige institusjonstilbudet.

LEDERS BERETNING

MARI TROMMALD

- » Den vellykkede implementeringen av etatens nye fagsystem BiRK, har vist at etaten har kompetanse og gjennomføringskraft til selv å utvikle nytt IKT-system innen frist og budsjett. I 2014 tok alle Bufetats regioner i bruk BiRK som sitt nye fagsystem innen barnevern. Barne- og familie-etaten i Oslo kommune blir brukere av BiRK fra andre tertial 2015. Sammen med de to fagsystemene som i dag benyttes av barneverntjenestene, vil BiRK gi direktoratet mer kunnskap om barnevernet som igjen kan brukes til konkret kvalitetsforbedring i både barnevernets 1. og 2. linjetjeneste.

Effektivisering og produktivtetsvekst i Bufetat

Direktoratet er svært fornøyd med den økonomiske utviklingen i det statlige barnevernet. Etaten startet året med betydelige budsjettmessige utfordringer, men regionene har arbeidet systematisk for å redusere merforbruket. Det

er foretatt store omstillinger i alle regioner for å oppnå denne reduksjonen og resultatforbedringen. Bufetat har hatt en vellykket effektivisering de siste årene. Siden 2009 har veksten i antall oppholdsdager vært på 25 prosent, mens den reelle utgiftsveksten har vært på om lag 6 prosent. For 2014 har det systematiske arbeidet for budsjettbalanse gitt et lite mindreforbruk etter styrking av rammen med 35 millioner. Uten denne styrkingen, ville vi fått et merforbruk på to promille.

Omstillings- og effektiviseringsarbeidet som er gjennomført i 2014 har gitt mer ressurser til etatens tjenester innen barnevern og familievern. I 2014 samlet etaten en rekke administrative oppgaver fra enhetsnivået i Bufetats regioner til Bufetat Senter for administrasjon og utvikling (BSA). Hensikten med omleggingen var å effektivisere og bedre kvaliteten på de administrative oppgavene i etaten. Ressursbruken i

Bufetat, målt i antall årsverk, er redusert fra 4364 årsverk til 3828 årsverk i perioden 2011 til 2014. Samlet sett er dette en nedgang på 536 årsverk. Bufetats ressursbruk er redusert med i overkant av 200 årsverk fra 2013 til 2014.

Jeg vil berømme ledere og tillitsvalgte på alle nivå for omstillings- og effektiviseringsarbeidet som er gjennomført i 2014.

Kvalitetsutvikling i Bufetats tjenester

Graden av kompleksitet i etatens oppgaver har økt, noe som stiller store krav til spesialiserte tjenester og kontinuerlig forbedring. Direktoratet har prioritert arbeidet med å styrke kvaliteten i arbeidet med barn som blir akutt plassert. Denne gruppen er økende, og en akuttsituasjon representerer en risiko for barns rettssikkerhet. Det har de siste to årene vært et omfattende arbeid med å utvikle felles standarder over hele landet for mot-

tak av barn som har vedtak om akuttplassering. Dette arbeidet vil fortsette i 2015.

Direktoratet ser med dette også et økende behov for koordinering på tvers av etatens regioner og på tvers av sektorer. Det er behov for utvikling av svært spesialiserte tiltak for barn med omfattende omsorgsbehov, som for eksempel barn med fysiske eller psykiske skader og samtidig omsorgssvikt og barn med funksjonshemminger og omsorgssvikt. Det har vært mangler i etatens tilbud til disse barna, og det har særlig vært utfordringer med å rekruttere tilstrekkelig og riktige hjem.

Direktoratet har i flere år vært bekymret for barn som lever med konflikter i familien eller er vitner til vold. Dette kan gi barn psykiske lidelser og redusere evnen til å prestere i skolen. Det foregår derfor en viktig satsning på familievernets arbeid med høykonfliktsaker. I 2014 har vi jobbet for å styrke barns posisjon i meklinger og for å utvikle nye modeller for

arbeidet i høykonfliktsaker. Vi har kartlagt brukernes erfaringer og behov knyttet til meklingsordningen for å få grunnlag for et bedre tilpasset tilbud, blant annet digitalt. Arbeidet for å forebygge og motvirke vold i nære relasjoner har også vært sentralt. Direktoratet har utarbeidet to planer for familievernets arbeid med barn og unge utsatt for vold og unge voldsutøvere og voksne utøvere av vold i familien. Endringer i barnevernloven i 2013 gjorde det nødvendig med en større gjennomgang av etatens kvalitetsutviklingsstrategi i år. Alle etatens regioner var involvert i prosessen. Målene i programmet ble noe justert, men retningen er den samme. Faglig standardisering, digitalisering og riktig organisering vil fremdeles prioriteres. Departementet har gitt sin tilslutning til de fleste foreslåtte tiltak i den oppdaterte strategien. Videre omstilling basert

på det reviderte kvalitetsutviklingsprogrammet blir et viktig satsningsområde i 2015.

Det politiske landskapet som etaten og direktoratet er omgitt av er stadig i endring, og det er et økende behov for våre tjenester, stor interesse fra media og oppmerksomhet fra mange ulike samfunnsaktører.

Direktoratet jobber for å følge beste praksis på egne arbeidsområder, samtidig som vi driver et kontinuerlig forbedringsarbeid. Bare på denne måten kan vi utnytte ressursene best mulig og gi barn, unge og familier den støtte og hjelp de trenger. Vi skal bidra til at flest mulig barn som vokser opp i Norge får en god oppvekst.

Mari Trommald

Direktør

INNHold

ÅRSRAPPORT 2014

1. LEDERS BERETNING	4
2. INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL	12
Omtale av virksomheten og hovedtall	12
Presentasjon av utvalgte hovedtall	22
3. ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	30
Hovedmål 1. God kvalitet i tilbudet til barn, unge og familiene deres	30
Hovedmål 2. Et statlig barnevern som gir tiltak og tjenester av god kvalitet tilpasset det enkelte barns behov	35
2.1. Tilstrekkelig fosterhjemstilbud av god kvalitet	43
2.2. Et institusjonstilbud av god kvalitet som ivaretar barn og unges behov	47
2.3. Trygge plasseringssteder for mindreårige ofre for menneskehandel	54
2.4. Forutsigbarhet ved omstilling av ikke-lovpålagte oppgaver	55
Hovedmål 3. Velfungerende og tilgjengelige familieverntjenester	56
3.1. Mekling i familievernet	58
3.2. Arbeidet mot vold i nære relasjoner	62
Hovedmål 4. Gode virkemidler mot diskriminering på grunnlag av kjønn, seksuell orientering, kjønnsidentitet/-uttrykk, etnisitet og nedsatt funksjonsevne	66
4.1. Godt og synlig kunnskapsgrunnlag og dokumentasjon	67
4.2. God kompetanse i kommunal og statlig sektor	69
Rapportering på øvrige oppdrag	73
Handlingsplaner	78

4. STYRING OG KONTROLL AV VIRKSOMHETEN	80
4.1. God økonomistyring	83
4.2. Kjøp av varer og tjenester	87
4.3. Fortsatt effektivisering av administrative funksjoner i Bufetat	88
4.4. Oppfølging av riksrevisjons-merknader	89
4.5. Personalforvaltning	90
4.6. Aktivitets- og redegjørelsesplikten	91
4.7. Sikkerhet og beredskap	92
4.8. Tidstyver	93
4.9. Kommunikasjon	94
5. FRAMTIDSUTSIKTER	96
6. ÅRSREGNSKAP	100
6.1. Prinsippnote årsregnskapet	102
6.2. Oppstilling av bevilgningsrapporteringen	102
6.3. Artskontorrapporteringen	103
6.4. Utgiftsutvikling	109
Kapittel 842 – Familievernet	109
Kapittel 855 – Statlig barnevern	110
Kapittel 856 – Enslige mindreårige asylsøkere	114
Inntektene på kapittel 3856, post 01, er på i overkant av 0,2 mill. kroner	115
6.5. Forklaringer til statsregnskapet	116
Kapittel 842 – Familievernet	116
Kapittel 855/3855 – Statlig barnevern	117
Kapittel 856 – Enslige mindreårige asylsøkere	117
Kapittel 858/3858 – Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet	118
Kapittel 859/3859 – EUs ungdomsprogram	119
Prosjekt- og tilskuddsmidler	121
VEDLEGG	124

2 INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

OMTALE AV VIRKSOMHETEN OG SAMFUNNSOPPDRAK

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) er underlagt Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) og er et fagorgan på områdene barnevern, barn, ungdom og oppvekst, adopsjon, familievern, likestilling og ikke-diskriminering og vold og overgrep i nære relasjoner. Bufdir behandler på vegne av departementet saker knyttet til barnevernloven, adopsjonsloven, barneloven, ekteskapsloven, adopsjonsloven og rettferdsvederlag m.m. Bufdir har ansvar for driften av LHBT-senteret og Deltasenteret, og er nasjonalt kontor for gjennomføringen av EU-programmet Aktiv Ungdom (nå Erasmus +). Bufdir forvalter tilskuddsordninger på vegne av departementet.

Rettssikkerhet, legitimitet, likebehandling, ivaretagelse av mangfold og saksbehandling av høy kvalitet er også sentralt for direktoratet. Som følge av dette har Bufdir formulert visjonen sin slik:

«Bufdir skal, i tråd med menneskerettighetene, styrke enkeltmenneskets muligheter til mestring og utvikling gjennom å fremme en trygg barndom, gode oppvekstvilkår, likestilling og ikke-diskriminering.»

Bufdir har ansvar for styring av Bufetats fem regioner som leverer statlige barne- og familieverntjenester. Regionenes ansvar er bl.a. regulert av barnevernloven og familievernkontorloven. Overordnet kan ansvaret på barnevernområdet beskrives ved at når den kommunale barneverntjenesten har kommet til at et barn har behov for en plassering utenfor hjemmet, skal Bufetat bistå med å finne det tiltaket barneverntjenesten mener er riktig, enten dette er institusjon eller fosterhjem.

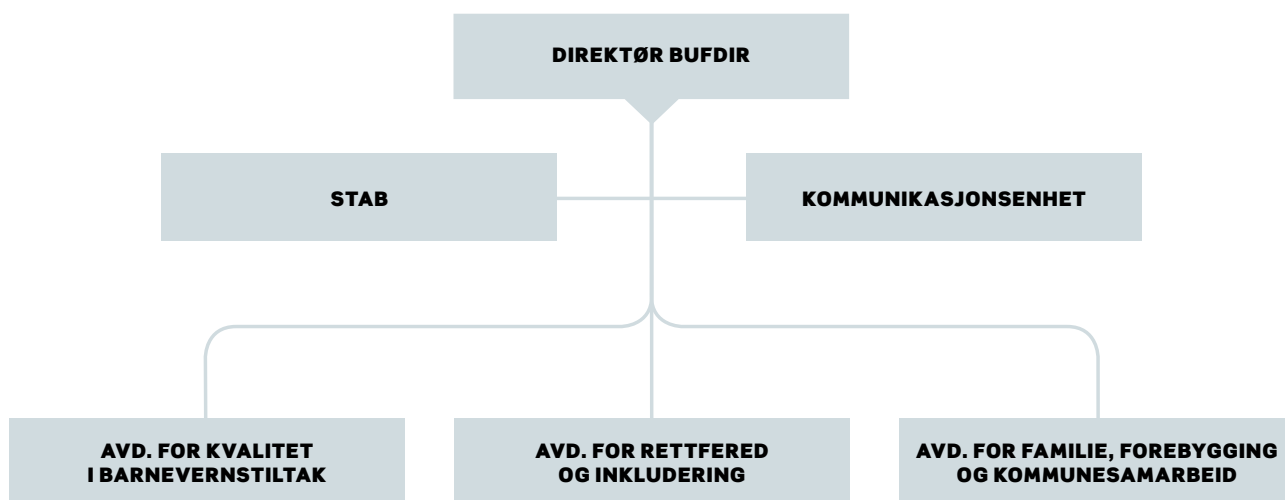
Regionene har ansvar for etablering og drift av barneverninstitusjoner og omsorgssentre for mindreårige. Når det gjelder ansvar for institusjoner innebærer dette både et ansvar for tilstrekkelig kapasitet og forsvarlig kvalitet. Når det gjelder fosterhjem innebærer ansvaret for rekruttering at regionene har ansvar for at det finnes tilstrekkelig med fosterhjem, og ansvar gjennom opplæring og veiledning, til å bidra til forsvarlig kvalitet.

Den vedtatte lovendringen for barnevernet, Prop. 106 L, trådte delvis i kraft fra 1.1.2014. Denne fikk betydning for etatens og direktoratets videre utvikling, og medførte blant annet at direktoratet fra 1.1.2014 ble fagorgan for hele barnevernet, det vil si både det kommunale og det statlige.

Bufdir skal, som leder av Bufetat, tilby barneverntiltak og familieverntjenester på vegne av staten. Hovedoppgaven i de fem regionene er å gi barn, unge og familier som trenger støtte tiltak med høy kvalitet i hele landet. Bufdir har samlet ansvar for inngåelse av nasjonale avtaler med private og ideelle leverandører innen barnevernstiltak, samt kontrakter med kirkelige familievernkontor.

BUFDIRS ORGANISERING

Direktoratet består av tre fagavdelinger, kommunikasjonsenhet og stab med ansvar for kontrakter (for hele etaten), økonomi- og virksomhetsstyring. Direktoratet er lokalisert i Oslo.

KUNNSKAPSFORVALTNING OG FAGUTVIKLING

Bufdir skal framskaffe relevant kunnskap, gi råd, informere og veilede på egne fagområder. Direktoratet har i 2014 fortsatt arbeidet med å utvikle og formidle faglige retningslinjer, veiledninger og anbefalinger, og vi jobber etter om lag samme mal og prosess som andre nordiske direktorater med tilsvarende ansvarsområder. Dette utviklingsarbeidet blir utført i tett dialog med brukerorganisasjoner, praksisfeltet og forskere. Våre virkemidler skal bygge på beste tilgjengelige kunnskap, som statistikk, forskning og kunnskapsoversikter.

ET UTVALG AV BUFDIRS PUBLIKASJONER I 2014

RAPPORT OM AKUTT- ARBEIDET I DET KOMMUNALE BARNEVERNET

BARNEVERN I NORGE 1990-2010

En longitudinell studie gjennomført av NOVA på oppdrag fra Bufdir.

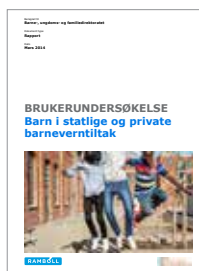

SKOLERAPPORT

Hvordan bedre skoleresultatene og utdanningssituasjonen for barn og unge i barnevernet.

BRUKERUNDERSØKELSE BLANT BARN I STATLIGE OG PRIVATE TILTAK

RAPPORTERING FRA SENTRENE MOT INCEST OG SEKSUELLE OVERGREP 2014 / RAPPORTERING FRA KRISESENTERTILBUDET 2014

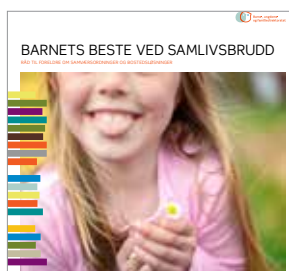
VERN MOT OVERGREP

Retningslinjer ved seksuelle overgrep mot voksne personer med utviklingshemming.

BARNETS BESTE VED SAMLIVSBRUDD

Råd til foreldre om samværsordninger.

DIMENSJONERING OG ORGANISERING AV FAMILIE- VERN TJENESTENE

Evaluering av familievernet.

UNIVERSELL UTFORMING I SENTRUM

Eksempelsamling om universell utforming i bysentrum.

BUFETATS ANSVARSOMRÅDER

Bufetats ansvar i forbindelse med plassering av barn utenfor hjemmet, er å bistå kommunen med plassering av barn på anmodning fra den kommunale barneverntjenesten. Bufetat har et selvstendig ansvar for å tilse at tiltaksapparatet brukes etter intensjonen slik at faglig uheldige plasseringer unngås.

Bufetat ivaretar bistandsplikten gjennom å rekruttere et tilstrekkelig antall fosterhjem og å tilby institusjonsplasser. Barn som må flyttes ut av hjemmet er i en svært sårbar situasjon, og det krever spesialisert kompetanse og ferdigheter for å gi forsvarlige spesialiserte tiltak til disse barna.

En betydelig andel av institusjonsplassene og fosterhjemstiltakene blir levert fra private og ideelle leverandører. Om lag halvparten av institusjonsplassene som tilbys er i privat regi, mens fosterhjemstiltak levert av private og ideelle aktører utgjør i underkant av 40 prosent.

Familievernets kjerneoppgaver er behandling og rådgiving for par og familier, og mekling etter ekteskapsloven og barneloven. Tjenesten har 47 familievernkontor på landsbasis pr. 1.1.2015, av disse er 19 kirkelige.

Bufetats fem regionkontor ligger i Alta, Trondheim, Bergen, Tønsberg og Oslo, se detaljert oversikt over hele tjenestetilbudet s.10. Regionkontorene er ansvarlige for styring og oppfølging av driften i enhetene, samt løpende samarbeid med og veiledning av kommuner, skole og helse. Det jobbes kontinuerlig med å sikre kvalitet i egne tiltak og i godkjente private tiltak. Dette skjer i form av styring og regelmessige kontroller av myndighetskrav i tjenestetilbudet. Regionkontorene driver også noe forvaltning i form av behandling av søknader om adopsjon og utbetaling av tilskudd og refusjoner.

KVALITETSUTVIKLING I TJENESTENE

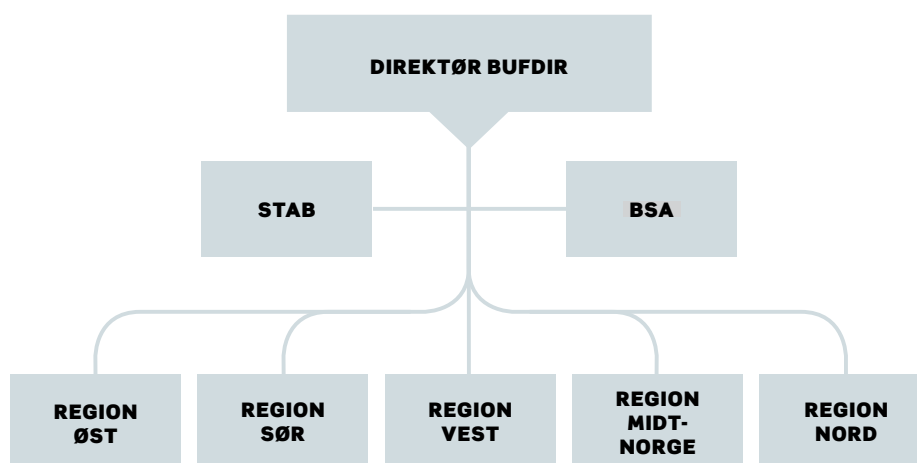
Barn og familiers behov skal være styrende for innhold og organisering av tjenestetilbudet. For å sikre bedre ressursbruk, faglig kvalitet i tjenestene og et tjenestetilbud i samsvar med behov hos kommuner og brukere, iverksatte Bufetat Kvalitetsutviklingsprogrammet i 2011. I 2014 har tilpasning til Prop 106 L og arbeidet med å tilpasse driften til nye roller vært hovedinnsatsen.

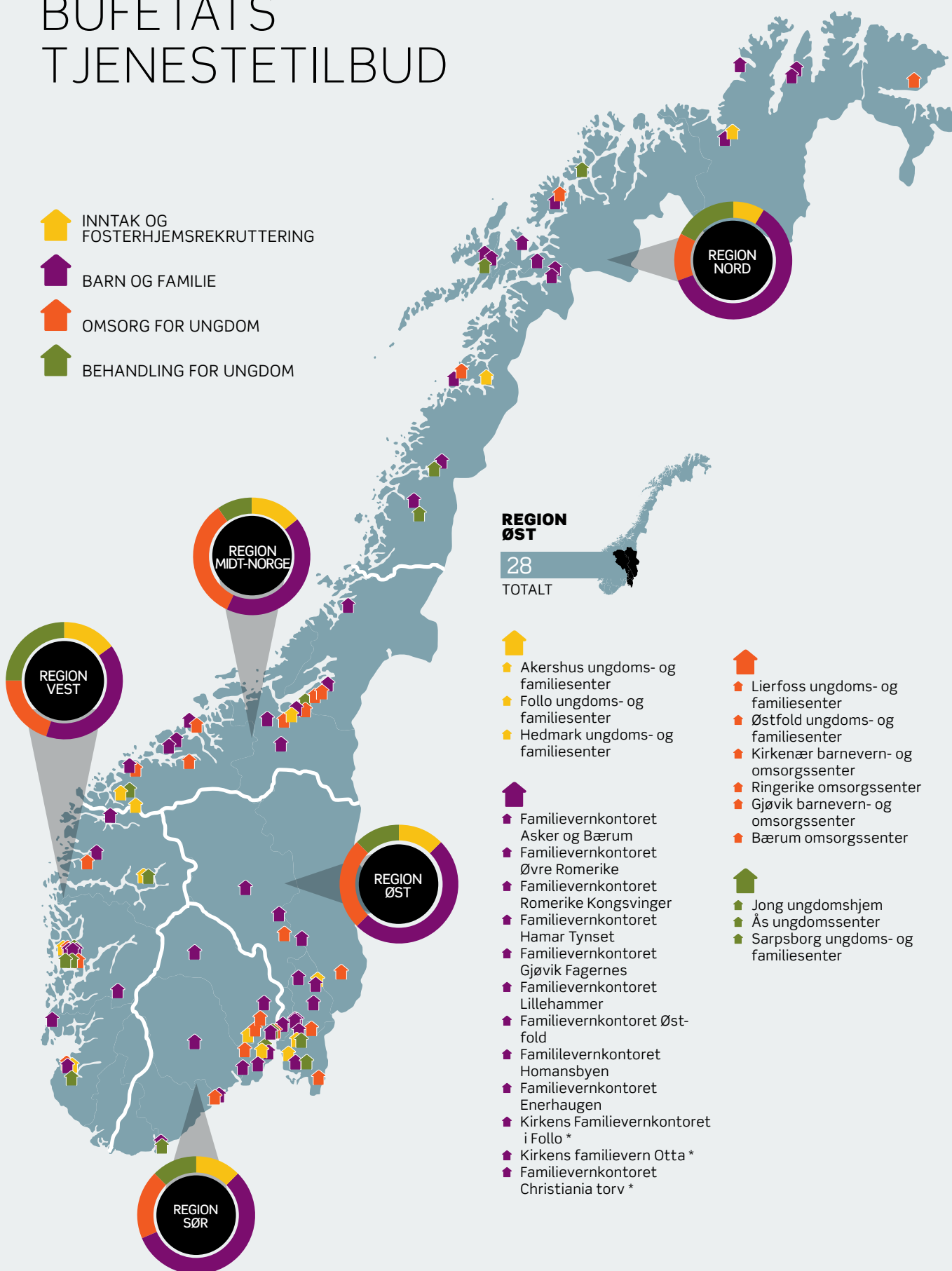
BUFETATS ORGANISERING

Bufdir mottar fullmakter fra departementet på vegne av Bufetat. Direktoratet har ansvaret for den faglige og administrative ledelsen av etaten, og kan instruere og delegere ansvar og oppgaver til regionene i Bufetat. Direktoratet samordner virksomheten i regionene og skal sikre at kvalitetskriteriene oppfylles.

Bufetat Senter for administrasjon og utvikling (BSA) er etatens interne tjenesteleverandør for oppgaver innen regnskap, lønn, personaladministrasjon/HR, IKT og arkiv/dokumentasjon. BSA har hovedkontor i Tønsberg.

BUFETATS TJENESTETILBUD

* inkludert 19 kirkelige familievernkontor.

**REGION
SØR****20**

TOTALT

- Agder og Telemark ungdomssenter
- Buskerud og Vestfold ungdomssenter

- Familievernkontorene Drammen-Kongsberg
- Familievernkontoret i Vestfold
- Familievernkontoret i Søndre Vestfold *
- Familiekontoret i Vest-Agder *
- Familiekontoret i Øvre Telemark *
- Grenland familiekontor *
- Familievernkontoret i Hallingdal *
- Familievernkontor Ringerike *
- Familiekontoret i Aust-Agder *

- Agder ungdomshjem
- Telemark og Vestfold ungdomshjem
- Buskerud ungdomshjem

- Agder behandling ungdom
- Buskerud, Vestfold og Telemark behandling ungdom

**REGION
VEST****23**

TOTALT

- Bergen akuttsenter
- Stavanger akuttsenter
- Sogndal ungdomssenter akutt

- Bergen og omland familiekontor
- Familievernkontoret i Odda
- Familievernkontorene for Sunnfjord og Sogn
- Kirkens familierådgivning Biskopshavn *
- Stiftelsen Bjørgvin Familierådgivning *
- Familievernkontoret i Sør-Rogaland *
- Familievernkontoret for Haugalandet *
- Familiekontoret i Nordfjord *

- Sogn og Fjordane ungdomssenter
- Skjoldvegen barnevernsenter
- Stavanger barnevernsenter
- KASA ungdomssenter

- Bergen ungdomssenter (MultifunC)
- Vestlundveien
- Sogndal ungdomssenter
- Sandnes ungdomssenter
- Bjørgvin ungdomssenter

**REGION
MIDT-NORGE****21**

TOTALT

- Vikhovlia akuttsenter
- Kvammen akuttinstitusjon
- Sunnmørsheimen akuttinstitusjon

- Orkdal barnevernsenter
- Viktoria familiesenter
- Senter for foreldre og barn Molde
- Familievernkontoret i Namsos
- Familievernkontoret i Levanger
- Familievernkontoret i Sør-Trøndelag *
- Familievernkontoret i Kristiansund
- Familievernkontoret i Molde
- Familievernkontoret i Ålesund

- Spillumheimen ungdomsheim
- Karienberg ungdomsheim
- Ranheim Vestre
- Gilantunet ungdomshjem
- Clausenengen ungdomshjem
- Kollen ungdomsbase
- Husafjellheimen ungdomsheim

- Stjørdal ungdomssenter (MultifunC)
- Sunnmørsheimen ungdomsheim

**REGION
NORD****23**

TOTALT

- Alta ungdomssenter
- Røvika ungdomssenter

- Solbakken barne- og familiesenter
- Solliabarne- og familiesenter
- Alta familievernkontor
- Harstad familievernkontor
- Bodø familievernkontor
- Tromsø familievernkontor
- Vesterålen familievernkontor
- Finnsnes familievernkontor
- Hammerfest familievernkontor
- Indre Finnmark FVK
- Narvik familievernkontor
- Øst-Finnmark FVK *
- Mo i Rana familievernkontor *
- Mosjøen familievernkontor *

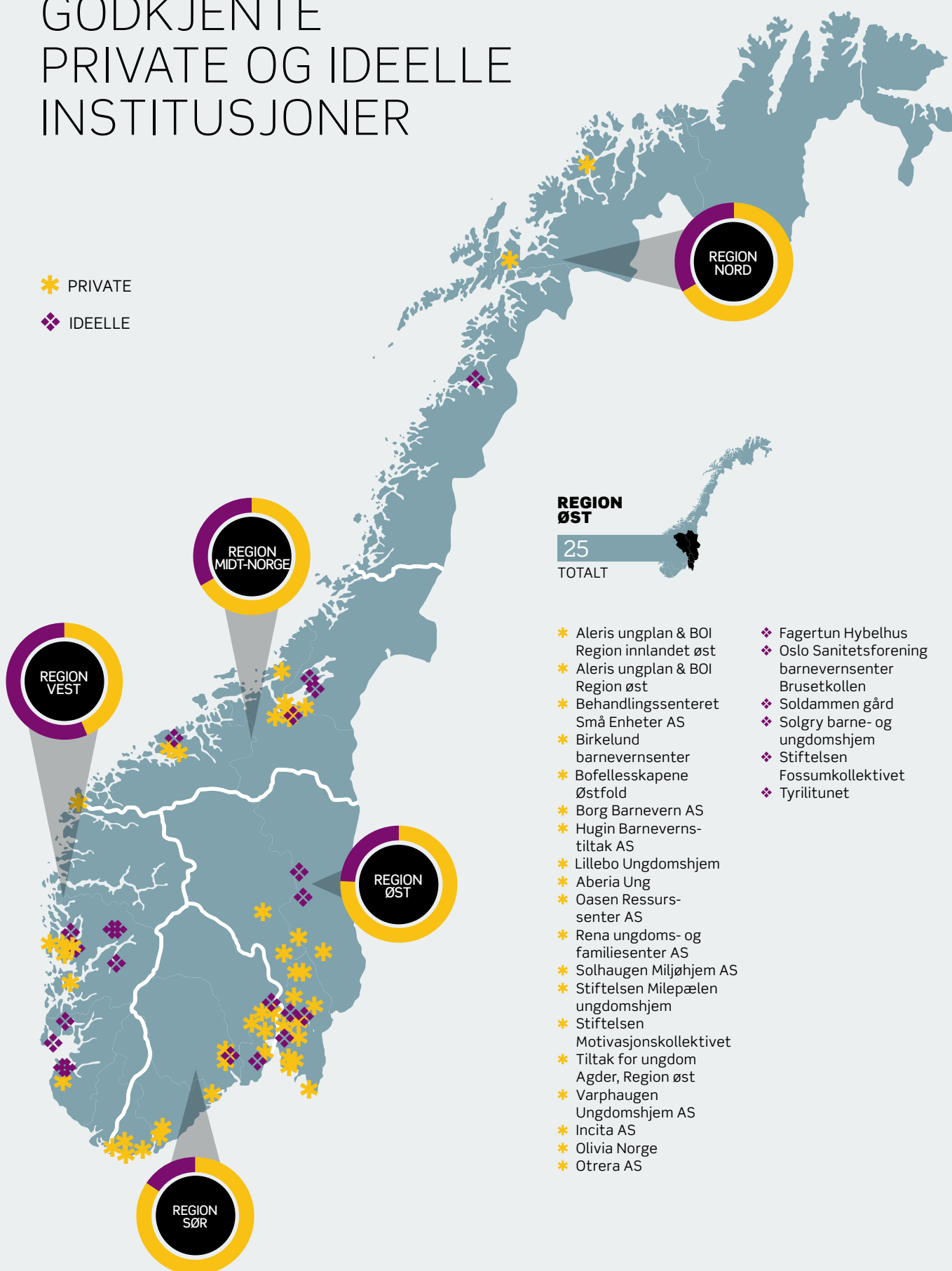

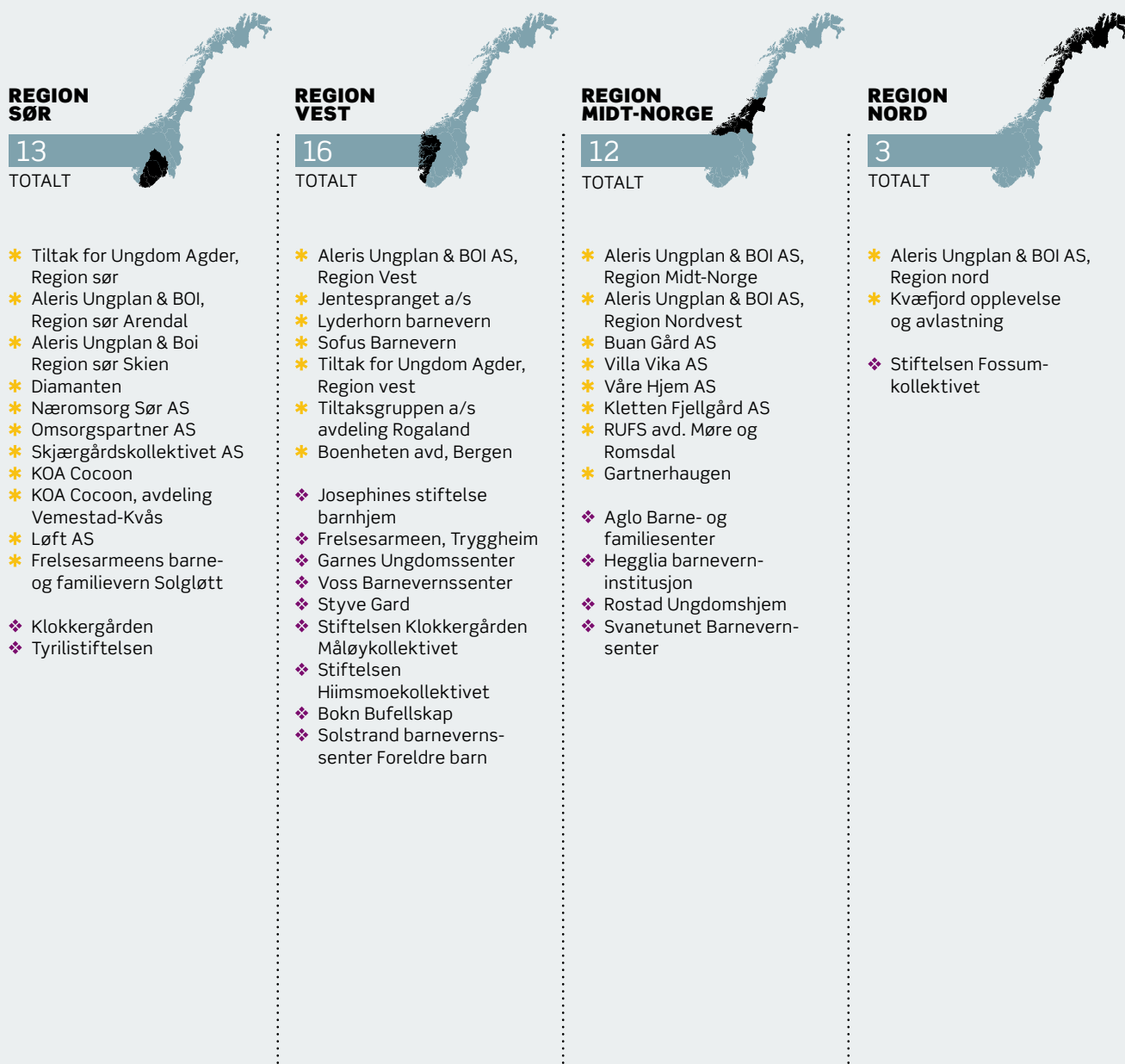
- Bodø ungdomshjem
- Silsand ungdomshjem
- Vadsø ungdomshjem

- Kvæfjord ungdomssenter
- Lamo ungdomssenter
- Tromsø ungdomssenter
- Yttrabekken ungdomssenter

GODKJENTE PRIVATE OG IDEELLE INSTITUSJONER

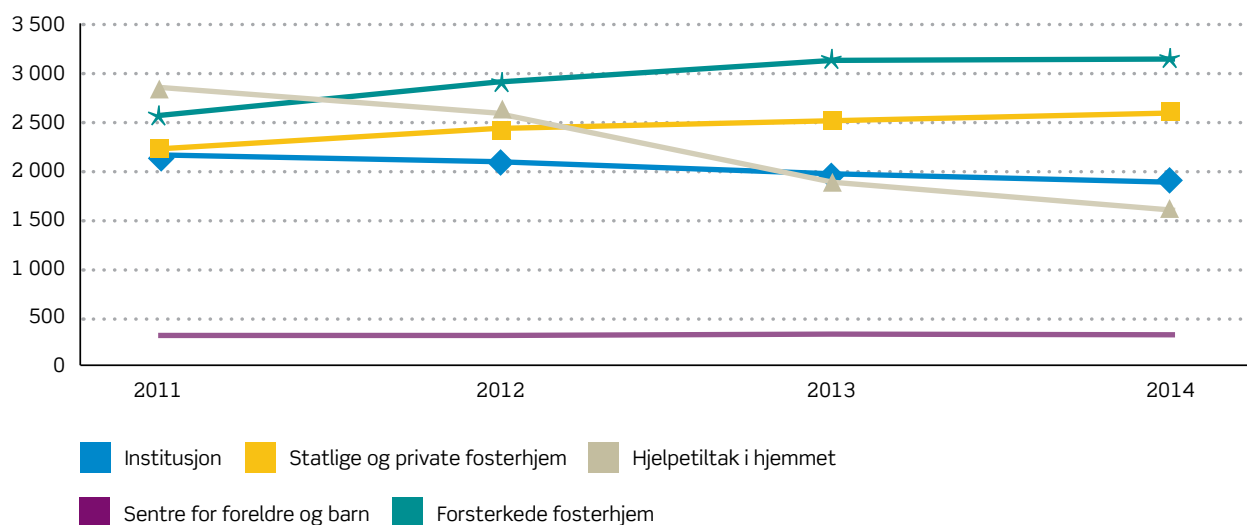
PRESENTASJON AV UTVALGTE HOVEDTALL

BARNEVERN

Statistisk sentralbyrås barnevernsstatistikk viser at det etter flere år med vekst, har vært en stabilisering i det totale antall barn med barneverntiltak. Tendensen er den samme i det statlige barnevernet, hvor antall barn med barneverntiltak er redusert med 2 prosent fra 2013 til 2014. Dette skyldes en reduksjon i antall barn med ikke-lovpålagte hjelpetiltak på 18 prosent og en nedgang i antall barn med institusjonstiltak på 7 prosent. Samtidig har det vært en svak til moderat økning i antall barn i forsterkede fosterhjem (1 prosent vekst) og statlige og private fosterhjem (3 prosent vekst). Antall barn i sentre for foreldre og barn har økt med 1 prosent. Utviklingen fra 2013 til 2014 er i tråd med tidligere års utvikling og overordnede føringer om avvikling av ikke-lovpålagte oppgaver, og om å vri bruken av barneverntiltak fra institusjon til fosterhjem.

FIGUR 1

ANTALL BARN MED BARNEVERNTILTAK FRA BUFETAT I LØPET AV ÅRET ETTER TILTAKSTYPE. 2011-2014

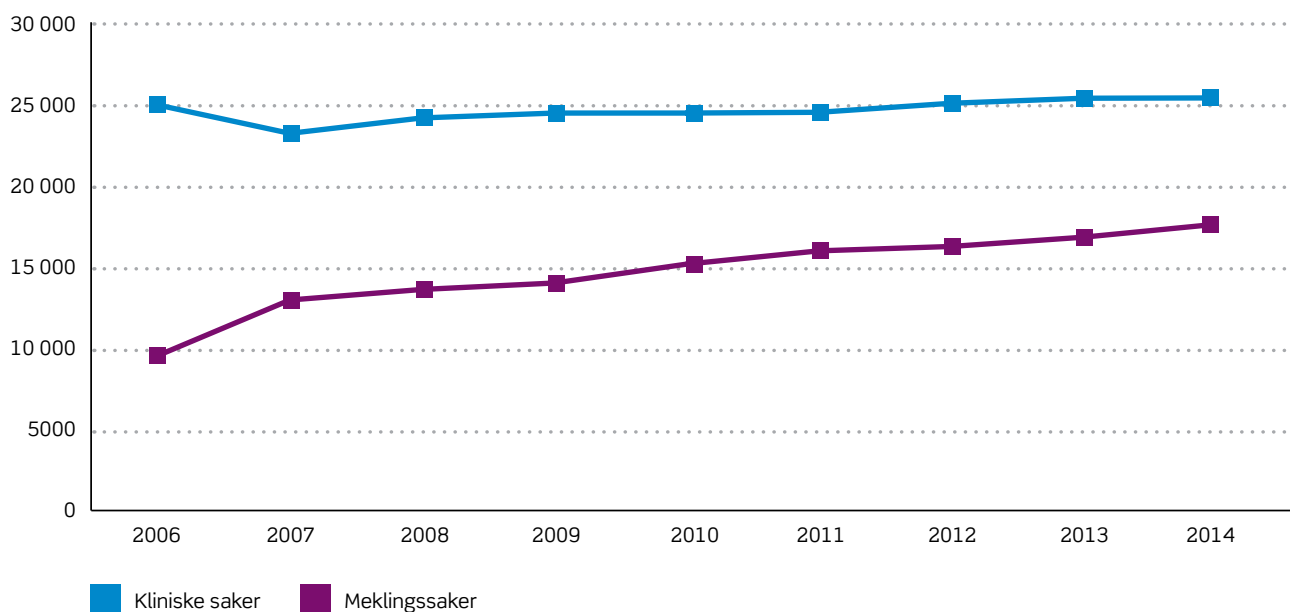

FAMILIEVERNTJENESTENE

Familien er den viktigste oppvekst- og omsorgsbasen for barn. Familieverntjenestene har en sentral og viktig oppgave i arbeidet med å gi støtte og bistand til foreldre slik at barn får gode og trygge oppvekstvilkår som støtter deres utvikling. Tjenestene har hatt en jevn økning i saksmengden i perioden 2006-2014. De kliniske sakene har holdt seg stabile fra 2013 til 2014 (25 414 saker i 2013 mot 25 424 saker i 2014), mens antall meklinger har hatt en relativt stor økning på ca. 800 saker på landsbasis (16 837 saker i 2013 mot 17 631 saker i 2014). Tabellen nedenfor viser en utvikling med kontinuerlig vekst i familievernets aktivitet.

Det har vært en økning i meklingssaker med høyt konfliktnivå og en økning generelt i saker med stor alvorlighetsgrad. Økt kompetanse på vold i nære relasjoner gjør at vold avdekkes i flere saker. Voldssaker er krevende både faglig og ressursmessig.

FIGUR 2 ANTALL SAKER I FAMILIEVERNET (MØTT TIL FØRSTE SAMTALE)

TILSKUDDSFORVALTNING

Tilskudd er ett av flere virkemidler det offentlige har for å gi et samlet godt tilbud til målgrupper, sikre drift av frivillige organisasjoner og til gjennomføring av prioriterte mål. Direktoratet gir tilskudd til flere formål, og en viktig del av forvaltningen er å følge med på om formålene oppnås slik de er ment.

Direktoratet har i 2014 behandlet over 2000 søknader om tilskudd på 27 ulike tilskuddsordninger. Dette innebærer en forvaltning av tilskudd for i overkant av 627 millioner kroner til ulike tilskuddsmottakere.

TILSKUDD

FORVALTET AV BUFDIR I 2014

ANTALL
SØKNADER

ANTALL
INNVLGEDE
SØKNADER

OMSØKT
BELØP

INNVLGET
BELØP

BARN OG UNGDOMS DELTAKELSE OG INNFLYTELSE I SAMFUNNET

LNU nasjonalt, Ungdom og Fritid, Unge funksjonshemmede	3	3	11 550 000	10 800 000
LNU internasjonalt, Ungdom og Fritid, Unge funksjonshemmede	3	3	3 650 000	3 200 000
Nasjonal grunnstøtte til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner**	94	89	100 459 000	100 459 000
Internasjonal grunnstøtte til frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner**	25	25	3 915 000	3 915 000
Aktiv ungdom	99	82	33 686 000	25 534 000
Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom	835	491	209 265 967	108 920 000
Storbymidler - Åpne møteplasser	166	22	99 992 866	25 456 000

INKLUDERING OG TILTAK FOR Å FREMME LIKESTILLING OG HINDRE DISKRIMINERING

Bedre levekår for LHBT	46	22	19 187 105	10 481 000
Bedre levekår for mennesker med nedsatt funksjonsevne	74	28	34 679 544	14 488 643
Funksjonshemmedes organisasjoner**	135	130	144 718 286	144 718 286
Sommerleir for barn med nedsatt funksjonsevne	34	30	14 949 665	9 579 250
Ferie- og velferdstiltak i regi av frivillige org.	62	49	15 582 246	4 951 847
FFO og SAFO og lokale velferdstiltak	2	2	16 475 600	15 250 000
Tilskudd til FDNB og LSHDB	2	2	3 495 000	3 450 000
Kunnskapsutvikling, kompetanseheving og informasjon innen universell utforming	45	24	15 067 012	7 043 710
Tilskuddsordning for støtte til oppfølgings- og løsfunksjoner for ungdom	87	27	31 777 053	10 650 000

FAMILIE OG OMSORG - SAMLIV OG OPPDRAGERROLLEN

Familie/likestilling drift	20	18	5 188 850	2 925 500
Familie/likestilling aktivitetsstøtte	46	13	12 809 860	1 924 500
Samliv lokale kurs	112	107	2 949 784	2 128 414
Samliv utviklingstiltak	29	24	1 867 500	1 867 500
Organisasjoner i barnevernet	9	8	16 809 000	13 200 000
Samhandlings- og utviklingstiltak i barnevernet	18	10	19 957 648	8 992 184
Foreldrestøttende tiltak	119	16	26 602 905	3 490 575

ARBEID MOT VOLD OG OVERGREP I NÆRE RELASJONER

Tiltak og prosjekter mot vold i nære relasjoner	24	13	5 013 630	1 218 000
Driftstilskudd mot vold i nære relasjoner (FMSO, landsdekkende telefon...)	8	6	7 330 721	5 067 000
Bo- og støttetilbud for utsatte for tvangsekteskap og kjønnslemlestelse	5	5	14 228 947	11 794 028
Sentre mot incest og seksuelle overgrep	23	23	80 002 225	75 745 709
TOTALT*	2125	1272	951 211 414	627 250 146

* Direktoratet og etaten forvalter også midler til adopsjonsstøtte, familievern, øremerkede tilskudd og FOU aktiviteter.

** Søktes ikke om beløp, men på bakgrunn av beregningsvariabler.

*** Beløp kan være ulik bevilgning grunnet overføringer og motregninger.

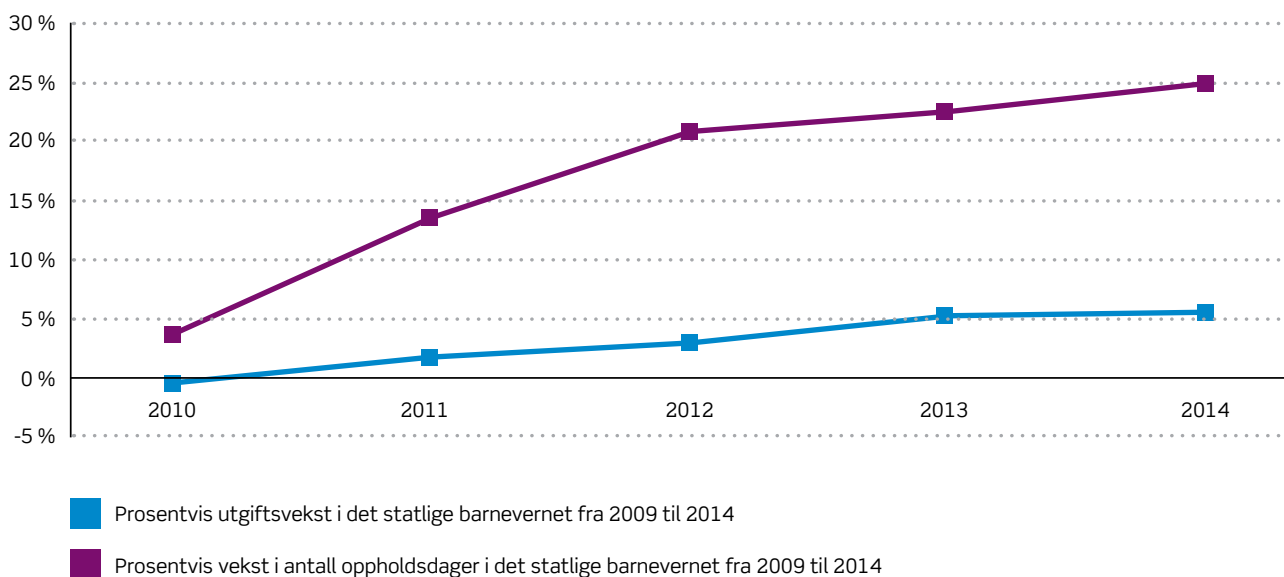
KOSTNADER OG RESSURSBRUK

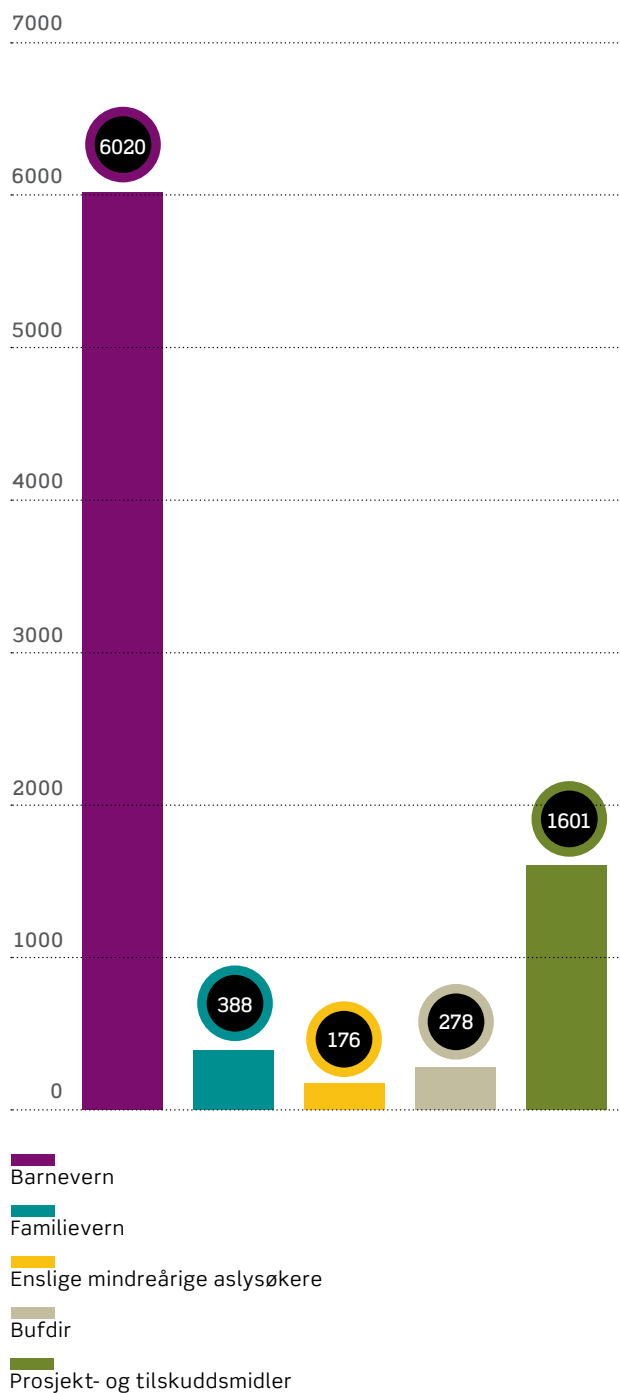
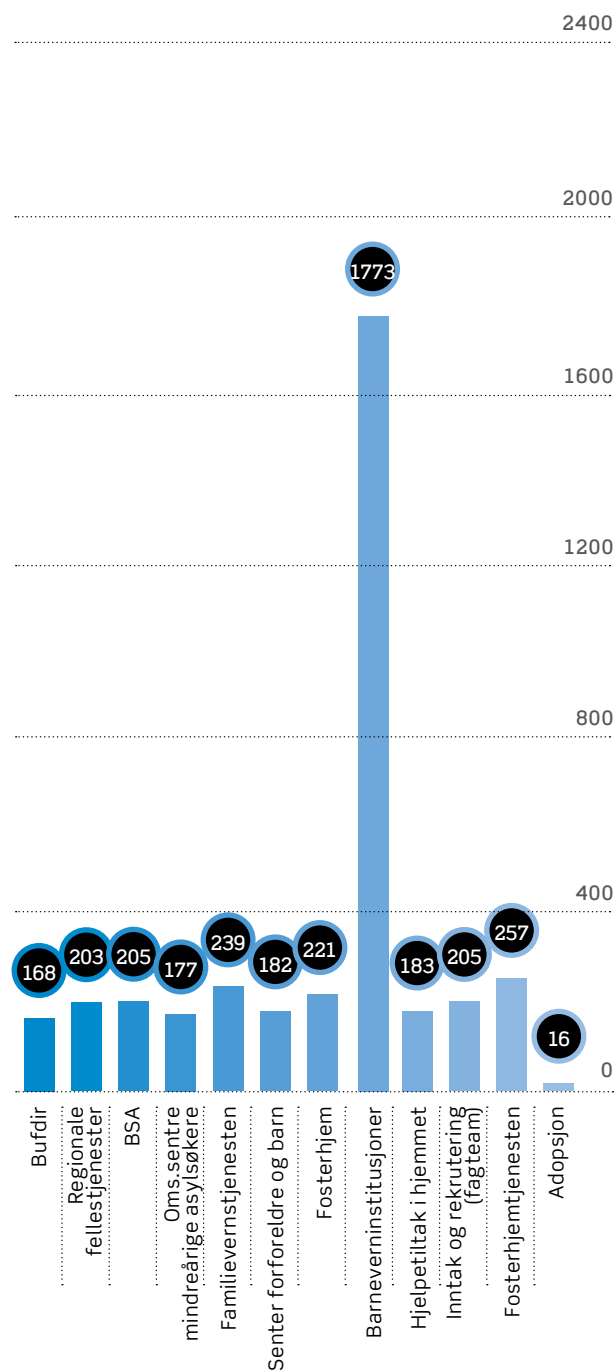
Etter mange år med merforbruk i det statlige barnevernet klarte etaten i 2014 å gå i balanse. Dette er oppnådd etter flere år med omfattende omstilling av tjenestetilbudet for å møte budsjettutfordringene. Det har vært jobbet systematisk og godt, og etaten har samlet oppnådd en innsparing på ca. 130 mill. kroner i effekt på plan for budsjettbalanse i regionene. Ved inngangen til 2014 var det betydelige økonomiske utfordringer, men situasjonen har bedret seg gradvis gjennom hele året. Det er særlig arbeidet med å redusere bruken av fosterhjem knyttet til private tiltak som har bidratt til budsjettbalanse.

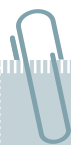
Det har over lengre tid vært en betydelig produktivitetsvekst i Bufetat. Ved utgangen av 2014 fikk 25 prosent flere barn hjelp fra det statlige barnevernet sammenliknet med samme tidspunkt i 2009. I samme periode har utgiftene reelt steget med om lag 5,6 prosent i faste kroner (Se figur 3).

I 2014 økte aktiviteten med 1,4 prosent målt i antall oppholdsdager, mens utgiftene bare økte med 0,3 prosent sammenliknet med året før. Den årlige effektiviseringen er størst i begynnelsen av perioden, men har avtatt de to siste årene. Den årlige effektiviseringen har nå bidratt til budsjettbalanse.

FIGUR 3 UTGIFTER OG OPPHOLDSDAGER 2009 TIL 2014

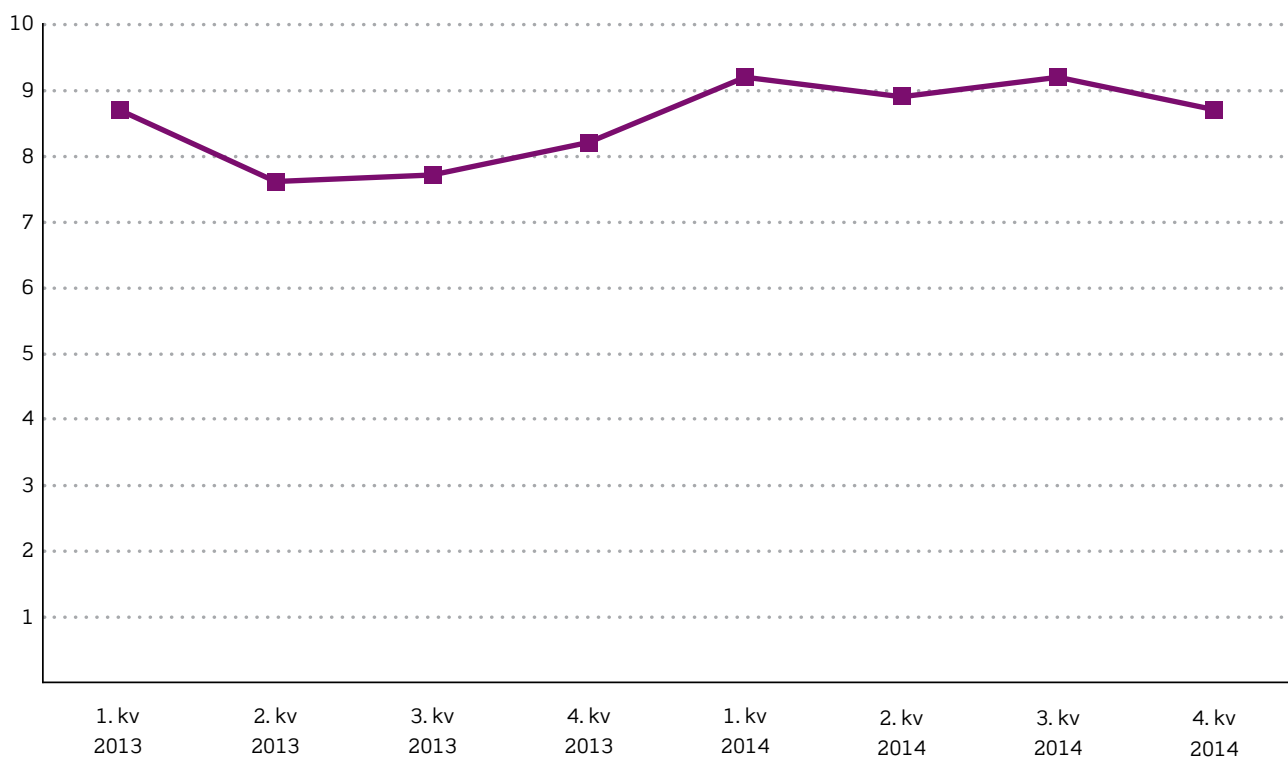
FIGUR 4 REGNSKAP PR. 31.12.2014

FIGUR 5 ÅRSVERK I BUFETAT 2014

Definisjon av årsverk:

Vi gjør oppmerksom på at Bufdir har endret sin definisjon av årsverk i 2014, noe som også har konsekvenser for faktisk rapporterte årsverk.

Årsverk defineres i 2014 målt i faktisk ressursinnsats/arbeidede timer. Ett årsverk defineres som en person i 100 prosent stilling i et helt år. Timetall som utgjør et årsverk vil variere for ulike medarbeidergrupper. For eksempel vil timetall pr. periode være lavere for turnusansatte. Årsverksberegningen reduseres ikke av ferieuttak, av opparbeidelse/avspasering av fleksitid/reisetid. Årsverksberegningen reduseres for alt annet fravær større enn eller lik 1 dag, som for eksempel sykefravær.

Se kapittel 4.5 for figur over utviklingen fra 2011 til 2014.

FIGUR 6 SYKEFRAVÆR 2014

■ Sykefravær totalt i Bufetat

3

ÅRETS AKTIVITETER
OG RESULTATER**HOVEDMÅL 1. GOD KVALITET I TILBUDET TIL BARN, UNGE OG FAMILIENE DERES**

Ny rolle som fagdirektorat

I 2014 har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) fått nytt ansvar, nye oppgaver og oppdrag innen barnevern, familievern og voldsforebyggende arbeid. Etablering og utvikling av direktoratet som faglig premissleverandør for hele barnevernet er noe av det som har hatt høy prioritet. For å ivareta den nye fagrollen har direktoratet i 2014 opprettet en ny seksjon med ansvar for det kommunale barnevernet, regelverksfortolkning og samarbeid med fylkesmannsembetene. I løpet av siste halvår har direktoratet presentert sin nye rolle for fylkesmannsembetene og for barnevernlederne.

Å være fagdirektorat for hele barnevernet innebærer blant annet at direktoratet skal være en viktig aktør for å spre kunnskap om de seks kvalitetsmålene til det statlige og kommunale barnevernet. De seks kvalitetsmålene er:

- virkningsfulle tiltak
- trygge og sikre tjenester
- involvering av og innflytelse til brukerne
- god samordning og kontinuitet i tjenestetilbudet
- god ressursutnyttelse
- tilgjengelige tjenester og rettferdig fordeling

Direktoratet skal bidra til at alle kommuner har sikre og forsvarlige barneverntjenester med høy kvalitet, og god rettssikkerhet uavhengig av størrelsen og behovene til kommunen og barneverntjenesten.

Direktoratet har fra 2015 fått ansvar for statistikk når det gjelder kommunalt barnevern. Utviklingen på barnevernsfeltet vil i årsrapporten for 2014 i hovedsak omtale tjenester som Bufetat leverer.

Kompetanse på lov- og regelverk

Fra 2014 skal direktoratet også være nasjonalt kompetansemiljø på lov- og regelverk for barnevern- og familievernsområdet, barneloven, ekteskapsloven, adopsjonsloven og krisesenterloven. Direktoratet har fått større ansvar for faglige retningslinjer og rundskriv, veiledere og brosjyrer, og har, på oppdrag fra departementet, utarbeidet utkast til forskrifter, deltatt i arbeidsgrupper og bidratt med faglige vurderinger og utredninger i forbindelse med regelverksutvikling.

Det er opprettet en egen seksjon for adopsjon, meklings og regelverkforvaltning, med styrkede personalressurser, for å bidra til effektiv og samordnet gjennomføring på familievern- og adopsjonsområdet.

På barnevernsområdet har direktoratet besvart enkelthenvendelser fra privatpersoner og organisasjoner om forståelsen av regelverket. Departementet presiserte i tildelingsbrevet for 2014 at fylkesmannens spørsmål om lov- og regelverkstolkninger skal rettes til direktoratet og at prinsipielle fortolkninger skal forelegges departementet. Det har vært viktig for direktoratet å svare godt, riktig og raskt på regelverksspørsmål. Representanter fra fylkesmannsembetene har gitt uttrykk for at vi har lykket med dette.

Direktoratet har utarbeidet utkast til tre forskrifter som omhandler barneverninstitusjoner. Forskriftene regulerer blant annet hvilke krav som skal stilles til barneverninstitusjoner. Formålet er å sikre faglig forsvarlig omsorg og behandling av barn som plasseres i institusjon. De tre forskriftene er: utkast til revidert kvalitetsforskrift, godkjenningforskrift og en ny forskrift om institusjon med hjem. Direktoratets vurdering er at endringene vil bidra til å sikre forsvarlig drift av barneverninstitusjoner og heve kvaliteten i institusjons tilbudet til barn og unge, dersom de trer i kraft.

Videre er direktoratet i ferd med å opprette en åpen regelverksportal slik at kommunalt barnevern og andre kan få svar på juridiske spørsmål. Her ligger lovverk, forskrifter, tidligere dommer, litteratur ol.

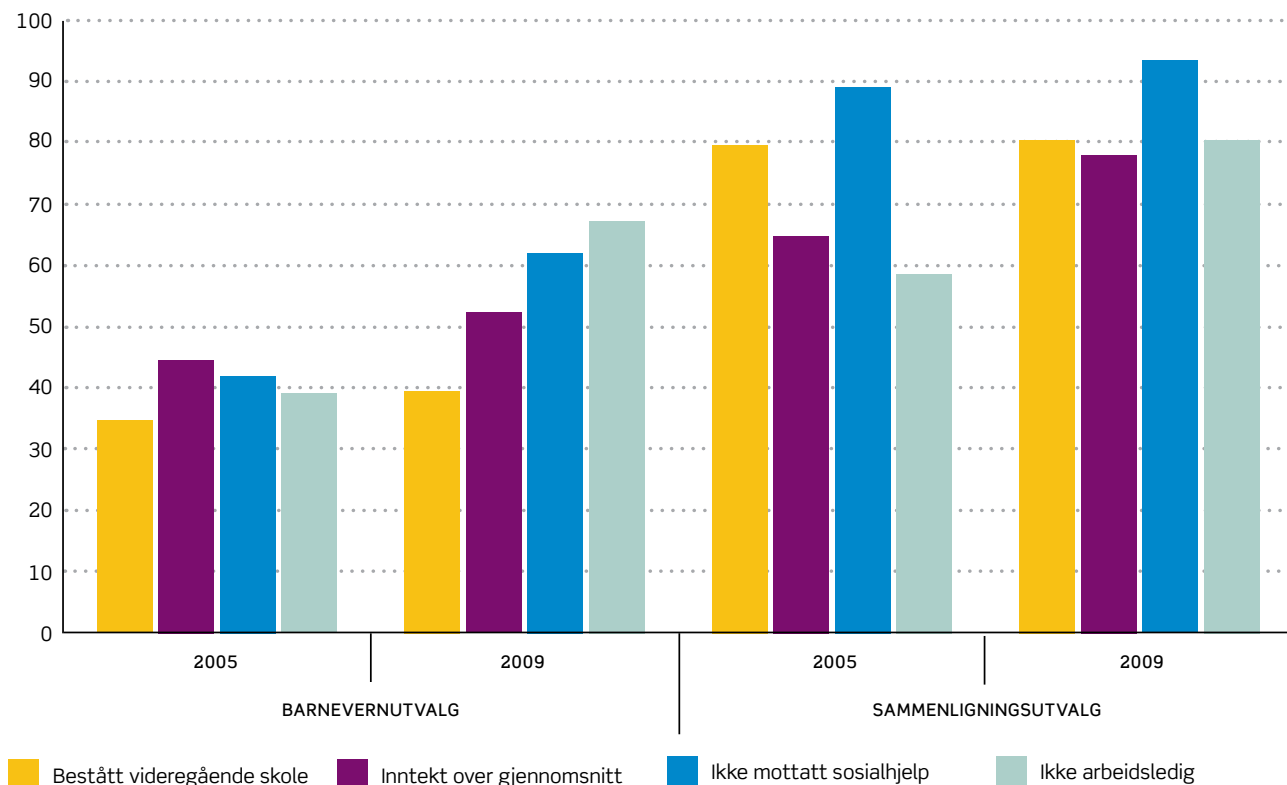
På ekteskapsaker har Bufdir et pågående prosjekt hvor vi skal digitalisere søknadsprosessen i SEP-SKIL-saker. Direktoratet har også laget utkast til nytt rundskriv Q-20 til ekteskapsloven og avholdt seminar for fylkesmenn og folkeregistermyndigheter om problemstillinger på ekteskapsfeltet.

Forskning og utvikling

En viktig oppgave for direktoratet er å bidra til videreutviklingen av kunnskapsnivået om barnevernet. Direktoratet ønsker særlig å trekke frem én studie, den longitudinale studien *Barnevern i Norge 1990-2010*. Studien danner et viktig grunnlag for kvalitetsforbedringer i barnevernet, særlig når det gjelder barn og unges skolegang, helsesituasjon, og barnevernets samarbeid med andre offentlige etater. Studien viser blant annet at barn som har mottatt tiltak fra barnevernet har en lengre overgang til voksenlivet. Mange av dem har en vanskelig barndom som preger livene deres videre. Samtidig viser studien at selv om unge voksne med erfaring fra barnevernet har en høyere risiko for marginalisering, blant annet i form av forhøyet risiko for psykiske problemer, ustabile arbeidsforhold, rusmisbruk og kriminalitet, så klarer voksne med erfaring fra barnevernet seg stadig bedre jo eldre de blir, jf. Figur 7.

FIGUR 7

ANDEL SOM HAR OPPNÅDD ULIKE MÅL PÅ OVERGANG TIL VOKSENLIVET. VOKSNE I ALDERSGRUPPE 26 TIL OVER 32 ÅR I 2005 OG 30 TIL OVER 36 ÅR I 2009.

Kilde: Barnevern i Norge 1990-2010 (Backe-Hansen et al 2014¹).

I 2014 har direktoratet systematisert forvaltningen av øremerkede tilskudd til de regionale kompetansesentrene for barn, unge og Atferdssenteret. Sentrene utfører sentrale og viktige forsknings- og utviklingsoppgaver i kontakt med staten og kommunene. Forvaltningen av tilskuddene og samarbeidet med sentrene gir direktoratet viktig kunnskap om barnevernet og utprøving av konkrete kvalitetsforbedrende tiltak. Direktoratet understøtter også en rekke arenaer som setter fokus på kompetansenivået blant medarbeidere og ledere i norsk barnevern. I 2014 har det særlig vært viktig å utvikle fremtidige kompetansekrav, særlig til ledere i barneverntjenesten. På den måten legger direktoratet til rette for viktige strategiske avklaringer, med mål om å heve kvaliteten i både kommunale og statlige tilbud til barn, unge og familiene deres.

Direktoratet mener også at kompetanseprogram for ansatte i tjenestene kan være virksomme kvalitetsutviklende tiltak. I 2014 er det arbeidet med utvikling av opplæringsprogram knyttet til skole og psykisk helse for ansatte i barnevernsektoren, samt implementering av HandleKraft. HandleKraft er et kompetansehevsingsprogram om vold og overgrep for ledere og ansatte i barneverninstitusjoner og fosterhjemstjenester. Ved utgangen av 2014 har ca. 1500 ansatte i Bufetat gjennomført deler eller hele programmet, og direktoratet vil i 2015 vurdere hvordan programmet skal tilbys private aktører.

¹ Backe Hansen, E., Madsen, C., Kristofersen, L. B. & Sverdrup S. (2014). «Overgang til voksenlivet for unge voksne med barnevernerfaring» i Backe-Hansen, E., Madsen, C., Kristofersen L. B. & Hvinden B. (Red.), Barnevern i Norge 1990-2010 – En longitudinell studie. NOVA-rapport 9/2014. Tilgjengelig på <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2014/Barnevern-i-Norge-1990-2010>

Skole og opplæring for barn og unge med tiltak fra barnevernet

Alle barn, uavhengig av bakgrunn, skal gis mulighet til å mestre skole og utvikle sitt potensial. Kun fire av ti barn med tiltak fra barnevernet gjennomfører videregående utdanning. Med bakgrunn i denne kunnskapen om utsatte barns skolegang, har regjeringen igangsatt en omfattende satsing som skal bidra til at barna får en god skolegang. Denne satsingen bygger blant annet på kunnskap og anbefalinger fra Bufdirs publisasjon *Skolerapport – hvordan bedre skolerresultatene og utdanningssituasjonen til barn og unge i barnevernet* fra august 2014. Satsingen favner bredt og omfatter holdningsendrende arbeid, utvikling av statistikk og utredning av tiltak med dokumentert effekt.

Som del av det holdningsendrende arbeidet, skal det utarbeides en kunnskapsbasert faglig veileder for oppfølging av skolegangen til barn i barnevernet. Den skal være ferdig til skolestart høsten 2015. Det er avholdt fylkesvise dialogkonferanser i begynnelsen av 2015, hvor hensikten har vært å få innspill til veilederen og å etablere et møtested på tvers av sektorer. En undersøkelse for å kartlegge holdninger til skolegang og høyere utdanning blant ansatte i skole og barnevern er også gjennomført i 2014. Resultatene vil foreligge i mars 2015. Et kompetansehevende kurs til ansatte skal videreutvikles til et opplæringsprogram for ansatte i barnevernssektoren, der målet er å skape en felles kultur i de ulike tjenestene for å sikre at god skolegang har høy prioritet.

Gjennom de konkrete anbefalingene i skolerapporten rettet mot både skole- og barnevernssektoren og satsingen, ønsker Bufdir å vise at det er behov for ny tenkning og økt fokus for å bedre skole- og utdannings-situasjonen for barn og unge i barnevernet.

Fosterhjem

Over 10 000 barn er til enhver tid plassert i fosterhjem. Fosterhjem er dermed det viktigste plasserings-tiltaket for barn som ikke kan bo hjemme hos sin opprinnelige familie. I løpet av 2014 har direktoratet bidratt til at kunnskapsgrunnlaget vedrørende fosterhjemsordningen er betydelig styrket. Sentrale bidrag er forskningsprogrammet *Fosterhjem for barns behov, En god forberedelse til å bli fosterforeldre. Evaluering av opplæringsprogrammet PRIDE* og direktoratets *Rapport om kartlegging av fosterforeldres økonomiske rammevilkår*. Den sistnevnte rapporten gir viktig kunnskap om fosterforeldrenes rammevilkår og hvordan vilkårene varierer. Som en oppfølging er bruken av de statlige, private og kommunalt forsterkede fosterhjemmene evaluert. Videre vil Bufdir overlevere en rapport om gode tilknytningsmodeller mellom barn og fosterforeldre. Det er fortsatt en utfordring å rekruttere et tilstrekkelig antall fosterhjem, og et eget forskningsprosjekt er iverksatt for å identifisere gode rekrutteringsmetoder.

Barnevernets tilbud til de minste barna

I 2012 ga direktoratet en faglig anbefaling til departementet om hvordan det fremtidige tilbudet til de minste barna bør se ut. Det ble skissert hvordan kompetansen bør være på ulike nivåer. Målet er å oppdage flere barn som trenger hjelp, samt å gi bedre hjelp i de spesialiserte tjenestene. I 2014 ble denne anbefalingen fulgt opp med en rapport om hvordan tilbudet kan organiseres og hvilke økonomiske og administrative konsekvenser dette vil innebære. Den samfunnsøkonomiske analysen viste at dagens tilbud ikke er samfunnsøkonomisk bærekraftig, men at potensialet er stort dersom en oppskalerer og forbedrer tilbudet i tråd med anbefalingene.

Informasjon og veiledning

Direktoratets informasjonskanal til ungdom, ung.no, gir god informasjon til barn og unge om blant annet barnevern, vold i nære relasjoner, familierelaterte spørsmål og en rekke andre temaer. Gjennom tjenesten ung.no skal Bufdir gi informasjon og veiledning som setter ungdom i stand til å treffe gode valg og utvikle sin handlingskompetanse. Ung.no har en svartjeneste hvor blant annet ungdom med tiltak fra barnevernet stiller spørsmål om sine rettigheter og andre ting de lurer på. Bufdir opplever at det er mange unge som benytter tjenesten, og har behov for slik informasjon.

Barnevernorganisasjoner forbedrer barnevernet

Bruker- og interesseorganisasjoner spiller en viktig rolle i utviklingen av det samlede tilbudet til utsatte barn, unge og deres familier. Organisasjonene har stor betydning for målgruppen, og er sentrale aktører på systemnivå for å fremme brukermedvirkning. Bufdir forvalter to tilskuddsordninger til disse organisasjonene, blant annet for at de kan styrke sitt engasjement og vise medansvar. Som et eksempel ble det i 2014 gitt tilskudd til et prosjekt som jobber med å bedre brukermedvirkningen og dialogen mellom barnevernet og minoritetsbefolkningen. Videre er barnevernorganisasjonene viktige samarbeidspartnere for fagdirektoratets utvikling av råd og anbefalinger til tjenestene.

Kvalitetsforbedringer i barneverntiltak

HandleKraft (HK) er et kompetansehevingsprogram om vold og overgrep for ledere og ansatte i barneverninstitusjoner og fosterhjemtjenester. Programmet er utviklet av RVTS Sør på oppdrag fra direktoratet. Det har vært under implementering siden 2013, og vil fortsette i 2015.

Ved årsskiftet 2014/2015 har ca. 1500 ansatte i Bufetat gjennomført deler eller hele programmet. I 2014 har vekst- og vedlikeholdsmodulen HandleKraftVekst (HKV) blitt utviklet. HKV er utpreget praksisnær, og ansvaret for implementeringen av kompetansemodulen legges til den enkelte region. Kompetansehevingsprogrammet har i 2014 blitt evaluert av Ernst & Young med positive resultater. Direktoratet vil i 2015 vurdere hvordan programmet skal tilbys private aktører. Programmet skal i 2015 tilpasses resultatene fra evalueringen. Se for øvrig: handle-kraft.no og handle-kraft.no/vekst/.

HOVEDMÅL 2. ET STATLIG BARNEVERN SOM GIR TILTAK OG TJENESTER AV GOD KVALITET TILPASSET DET ENKELTE BARNES BEHOV

Bufetat leverer spesialiserte barneverntiltak

Bufetat skal bistå kommunene ved plassering av barn utenfor hjemmet gjennom å rekruttere et tilstrekkelig antall fosterhjem og tilby institusjonsplasser. Bufetat skal også medvirke til et godt samarbeid mellom barnevern, skole og andre aktuelle tjenester, og legge til rette for at barn og unge med behov for andre tjenester får den hjelpen de trenger. Bufetat tilbyr tjenester til barn, unge og familier i svært alvorlige situasjoner med komplekse og sammensatte behov. Det krever spesialisert kompetanse og ferdigheter etter mange års erfaring og trening for å gi forsvarlige spesialiserte tjenester innen barnevernet. De mest komplekse og alvorlige problemstillingene for barn inntreffer ikke så ofte i Norge fordi befolkningsgrunnlaget er lite. For eksempel fatter barnevernet akuttvedtak med tvang kun seks ganger i året i en befolkning på 15 000. Direktoratet vurderer at det er avgjørende at barnevernets tjenester har et spesialistnivå for å sikre forsvarlige tjenester for barn i Norge.

Områder spesielt prioritert for Bufetats regioner i 2014 har vært:

- Stabil og god drift på enheter
- God måloppnåelse
- Barn, unge og familiers medvirkning
- Skole og opplæring
- Tilstrekkelig antall riktige fosterhjem
- Godt samarbeid med kommunene
- Omstilling av administrative funksjoner
- Det statlige barnevernets nye fagsystem - BiRK

I løpet av 2014 mottok i underkant av 8500 barn ett eller flere barnevernstiltak gjennom Bufetat. De aller fleste mottok hjelp i form av fosterhjem. Sammenlignet med 2013 er bruken av institusjonstiltak og ikke-lovpålagte hjelpetiltak redusert.

Bufetat har også i 2014 hatt fokus på å rekruttere nok og riktige fosterhjem. Selv om det rekrutteres stadig flere fosterhjem, oppleves det som svært krevende å etterkomme den stadig økende etterspørselen fra kommunene. Aktivitetsveksten på fosterhjemsområdet utfordrer både regionenes beredskap og bistandsplikt. Risikoreduserende tiltak har vært å jobbe systematisk og målrettet frem mot en mer kunnskapsbasert rekruttering for å nå frem til flere potensielle fosterforeldre. Det har også blitt jobbet med mer ressurs-effektiv opplæring og å gjøre oversikten over ledige hjem mer tilgjengelig. Se mer om fosterhjem under delmål 2.1.

Bufetat har fortsatt arbeidet med å spesialisere og differensiere institusjonstiltakene i tråd med beste tilgjengelige kunnskap. Det har vært fokus på stabil og effektiv drift av egne institusjoner for å gi barn og unge et godt tilbud innenfor forsvarlige rammer slik at tiltaksapparatet på best mulig måte møter kommunens behov for plasser.

Et mer spesialisert og differensiert tiltaksapparat utfordrer Bufetats regioner på å oppnå høy kapasitetsutnyttelse for alle målgrupper. Iverksatte tiltak for å møte denne utfordringen har vært å bedre inntaksfunksjonen og å omstille tiltaksapparatet slik at det på best mulig måte møter kommunenes behov for riktig plass til riktig tid. Denne utviklingen har i noen grad medført behov for omstilling av institusjonsplasser og, i noen tilfeller, nedleggelse av plasser.

Pr. 31. desember 2014 var 57 prosent av barna i institusjon i tiltak tilknyttet en privat leverandør, mens 37 prosent av barna var i spesialisert fosterhjem tilknyttet en privat leverandør. Et tett og godt samarbeid med private leverandører av barneverntjenester er derfor svært sentralt for at Bufetat skal nå sine overordnede mål. Se mer om institusjon under delmål 2.2.

2014 - et omstillingsår

Direktoratet fikk gjennom tillegg 12 til Tildelingsbrev 2013 og i Tildelingsbrev 2014 i oppdrag å gjøre nødvendige endringer i Bufetat som en konsekvens av Prop 106 L – Endringer i barnevernloven. Bufetat skal utvikles og rendyrkes i sin rolle som tjenesteleverandør av spesialiserte barnevernstjenester og sørge for at bistandsplikten overfor kommunene ivaretas. Direktoratet skal videreutvikles i sin rolle som faglig premissleverandør for hele barnevernsområdet. Denne tydeliggjorte rollefordelingen fordrer endringer på både kort og lengre sikt for Bufetat. I 2014 gjennomførte direktoratet en bred involverings- og høringsprosess i etatens regioner, og med sentrale samarbeidspartnere, for å komme fram til en plan for framtidige endringer i etaten.

Endringene som er planlagt har til hensikt å styrke kvaliteten i tjenestene gjennom blant annet å prioritere ressursene og kompetansetiltakene der tjenesten ytes, og sikre at bistandsplikten oppfylles. Videre er det sentralt at etatens sammensetning av tjenestetilbud er i samsvar med faglige retningslinjer og befolkningens behov for tiltak. Endringene har også til hensikt å styrke etatens styring, støtte og oppfølging av tiltakene for å sikre forsvarlige tjenester, samt at Bufetat skal kunne ivareta sine forvaltningsoppgaver på en hensiktsmessig måte.

Direktoratet har prioritert endringene i inntaksarbeidet til Bufetat først. Det er besluttet at Bufetats regioner skal organisere arbeidet med inntak til Bufetats tjenester innen barnevern til én inntaksenhet i hver region. Videre er det besluttet å organisere arbeidet med rekruttering, opplæring, tildeling og generell veiledning av fosterhjem til én enhet i hver region. Den enkelte enhet skal ha flere avdelinger/lokasjoner som skal være geografisk plassert på en hensiktsmessig måte i regionen for å sikre barn, unge og familiers medvirkning og godt kommunesamarbeid i fosterhjemstildelingen. Det er også besluttet at utprøvingen med et nasjonalt inntaksteam skal videreføres som en permanent ordning. Se omtale av NIT under delmål 2.2.

I 2014 ble også etableringen av BSA sluttført med gjennomføringen av fase 2. En større andel av Bufetats budsjetterte midler går til barneverntjenester for barn, unge og familier etter fase 2 av BSA-etableringen. Se mer om dette i kapittel 4.3.

Det statlige barnevernets nye fagsystem - BiRK

Etter en vellykket implementering av Birk i pilotregionen Region Midt-Norge 5. februar 2014, ble systemet implementert i alle regioner 21. mai. BiRK er et mer omfattende fagsystem enn ODA, hvor ansvar for gjennomføring av ulike oppgaver og arbeidsflyt i systemet til dels er endret. Dette er endringer som berører en stor andel av de ansatte i det statlige barnevernet. Bufdir vurderer implementeringen så langt som vellykket, men ser at det vil være en innkjøringsperiode før systemet fungerer helt som forutsatt.

Barneverntiltak

Institusjoner omfatter statlige og private barneverninstitusjoner. Omsorgssentre for mindreårige er ikke inkludert.

Statlige og private fosterhjem omfatter statlige beredskapshjem og familiehjem, og fosterhjem tilknyttet private tiltak. Merk at kommunale fosterhjem uten forsterkning ikke er inkludert.

Sentre for foreldre og barn er et hjelpetiltak der foreldre med

sped- og småbarn kan bo for å motta veiledning, utredning og støtte. Disse sentrene er ikke barneverninstitusjoner.

Hjelpetiltak i hjemmet fra Bufetat kan være foreldrestøttende tiltak som Multisystemisk terapi (MST), Parent Management Training – Oregonmodell (PMTO) og Funksjonell familieterapi (FFT) mv.

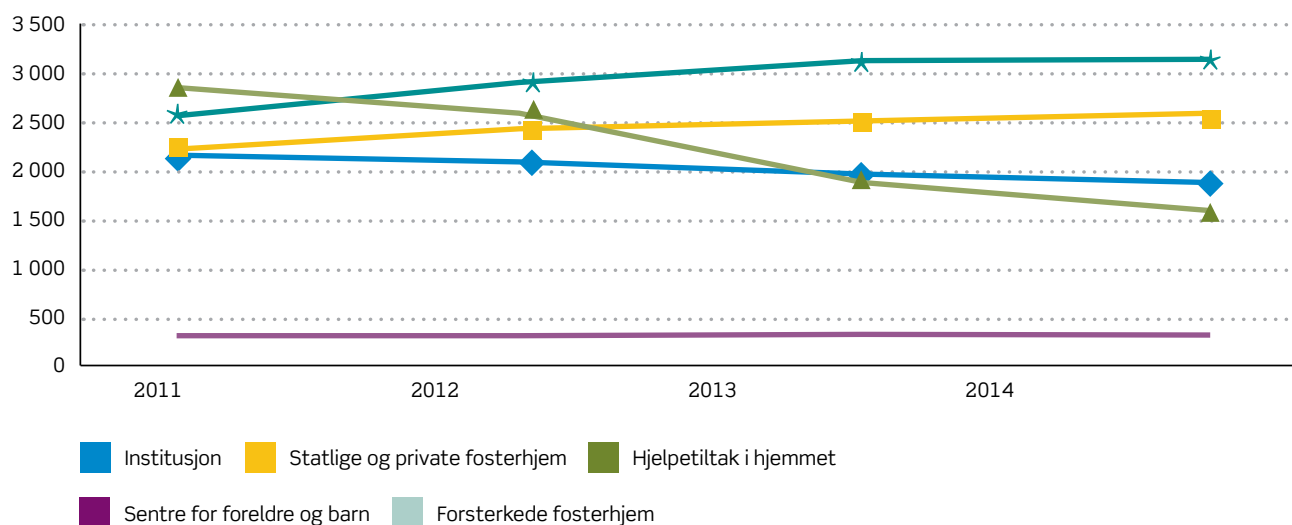
Forsterkede fosterhjem omfatter kommunale fosterhjem som får refusjon fra Bufetat. Refusjonen kan f.eks. dekke frikjøp av fosterforeldre eller ekstra opplæring/veiledning. Merk at kommunale fosterhjem uten forsterkning ikke er inkludert.

Aktivitetsutvikling barnevern

I denne årsrapporten er barneverntallene for 2014 for første gang hentet ut fra det nye fagsystemet (BiRK), som omfatter barn med tiltak fra Bufetat. Det knytter seg noe usikkerhet til tallene grunnet konvertering av data fra gammelt system (ODA), nye rutiner for registrering og endring av registreringspersonell. Tolkningen av tallene må derfor ses i lys av dette. Det arbeides med å heve kvaliteten på datagrunnlaget gjennom videre opplæring og forbedringer av registreringspraksis.

FIGUR 8

ANTALL BARN MED BARNEVERNTILTAK FRA BUFETAT I LØPET AV ÅRET ETTER TILTAKSTYPE. 2011-2014

I 2013 mottok omkring 53 000 barn og unge i Norge tiltak fra barnevernet², og i underkant av 8500 barn mottok ett eller flere barnevernstiltak gjennom Bufetat i løpet av 2014³. Figuren over viser aktivitetsutviklingen i de ulike barnevernstiltakene i regi av Bufetat i perioden 2011-2014. Barnevernstiltakene omfatter barn og unge i statlige og private tiltak, med unntak av barn som Oslo kommune har ansvaret for. Kommunale fosterhjem uten forsterkning inngår ikke i tallene.

Fosterhjem er det mest benyttede barneverntiltaket. I 2014 var 3152 barn og unge plassert i et kommunalt fosterhjem med statlig forsterkning, mens 2560 bodde i et statlig beredskapshjem, familiehjem eller fosterhjem tilknyttet private tiltak. 1863 barn og unge hadde et institusjonstiltak og 1554 fikk hjelpetiltak i hjemmet. 347 barn bodde på et senter for foreldre og barn i løpet av 2014.

Sammenlignet med 2013 er bruken av institusjonstiltak og ikke-lovpålagte hjelpetiltak redusert. Samtidig er det en økning i bruk av fosterhjem. Dette er i tråd med overordnede føringer om å vri bruken av barnevernstiltak fra institusjon til fosterhjem, og å redusere bruk av ikke-lovpålagte hjelpetiltak.

For å synliggjøre Bufetats differensierte tjenestetilbud, presenteres styringsparameter 11 innledningsvis. Tabell 1 viser omfanget av plasserte barn etter tiltakstype og eierform, og hvilke lovhemler som er grunnlag for plasseringene.

² Statistisk sentralbyrås siste publiserte tall for det totale antall barn med tiltak fra barnevernet.

³ I løpet av 2014 kan et barn få hjelp i flere tiltak, følgelig er summen av barn i de ulike tiltakene høyere enn antall unike barn.

• **Styringsparameter 11: Antall barn plassert etter type plassering/vedtak**

TABELL 1 ANTALL BARN PLASSERT UTENFOR HJEMMET AV BUFETAT ETTER TYPE HJEMMEL OG TYPE TILTAK. PR. 31.12.2014

		Institusjoner		Fosterhjem		
		Statlige institusjoner	Private institusjoner	Statlige beredskaps-hjem	Statlige familiehjem	Private fosterhjem
TOTALT	2304	397	526	387	481	513
Akutthjemler	491	84	59	238	13	97
<i>Frivillig</i>	96	17	8	43	10	18
<i>Tvang</i>	395	67	51	195	3	79
Atferdshjemler	201	70	123	0	3	5
<i>Frivillig</i>	75	28	40	0	3	4
<i>Tvang</i>	126	42	83			1
Omsorgshjemler	1553	236	335	138	447	397
<i>Frivillig</i>	382	96	126	20	78	62
<i>Tvang</i>	1171	140	209	118	369	335
Hjemmel ikke registrert	59	7	9	11	18	14

Pr. 31. desember 2014 var seks av ti barn i Bufetat plassert i statlige og private fosterhjemstiltak og fire av ti barn bodde i statlige og private barneverninstitusjoner. Det var omtrent like mange barn plassert i private institusjoner som i private fosterhjem, mens det var dobbelt så mange barn i statlige familiehjem og beredskapshjem som i statlige barneverninstitusjoner.

Det er samlet 5 prosent flere barn i tiltak ved årsslutt (2304 barn) enn ved utgang av andre tertial (2194 barn). Økningen skjer primært i fosterhjem tilknyttet private leverandører og i statlige beredskapshjem. Direktoratet gjør oppmerksom på at noe av endringen skyldes endret registreringspraksis i overgangen fra ODA til BiRK. Styringsparameteret er nytt i 2014, og i fremtidige rapporteringer kan direktoratet kommentere utviklingen ytterligere.

I tabell 1 er plasseringene gruppert i tre kategorier. Kriterier for kategoriene er plasseringshjemlene i barnevernloven. 67 prosent av barna var i omsorgstiltak, 21 prosent var i akutttiltak og 9 prosent var i atferdstiltak. Plassering i tiltak uten samtykke er mer utbredt enn frivillige plasseringer.

Den største gruppen barn som gis tiltak utenfor hjemmet, har et omsorgsvedtak etter bvl. § 4-12. Av disse gis 25 prosent et tilbud i institusjon. Det er grunn til å anta at kommunene ønsker et institusjonstilbud for disse barna, fordi de har så komplekse behov at de trenger rammene som det tilrettelegges for i et institusjonstiltak og at barnet ikke kan få hjelp i et fosterhjem.

Tilsvarende gis 96 prosent av barn plassert i et atferdstiltak et tilbud på institusjon. Disse barna skal enten gis tilbud "i en behandlings- eller opplæringsinstitusjon" (jf. bvl. § 4-24) eller "i fosterhjem som har særlige forutsetninger for å kunne løse de problemer som foreligger" (jf. bvl. § 4-27). 62 prosent av barna plassert i atferdstiltak ivaretas i et privat institusjonstiltak, hvor et flertall er ideelle rusinstitusjoner.

Beredskapshjem skal ivareta barn i akutsituasjoner. Pr. 31. desember 2014 hadde 61 prosent av barna i beredskapshjem akutthjemmel som plasseringsvedtak mens 36 prosent var plassert etter en omsorgshjemmel. Mange av disse er sannsynligvis barn som først er plassert etter en akutthjemmel, men blir boende i beredskapshjem etter vedtak om omsorgsovertakelse, for eksempel i påvente av egnet fosterhjem. Bufetat jobber systematisk for å redusere oppholdstiden i beredskapshjem. Dette gjøres både gjennom implementering av faglig veileder for akuttarbeid, der viktigheten av kort oppholdstid presiseres, og gjennom rekruttering av nye og egnede fosterhjem for å ha reelle plasseringsalternativ etter plasseringen i beredskapshjem. Reduksjon i oppholdstid ved akuttplasseringer vil være en målsetting for etaten også i 2015.

Hjelpetiltak i hjemmet

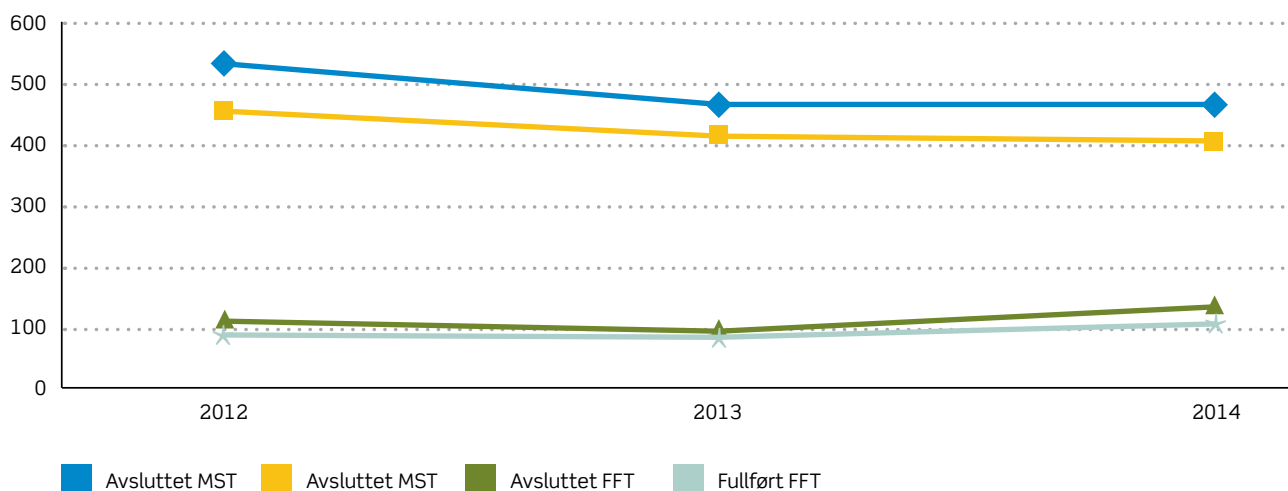
• Styringsparameter 1: Antall barn og unge som mottar og fullfører tiltak i MST, PMTO og FFT

Styringsparameter	Krav	Resultat
1. Antall barn og unge som mottar og fullfører tiltak i MST	Alle barn med behov for MST, PMTO og FFT skal få tilbud om dette	404 har fullført
1. Antall barn og unge som mottar og fullfører tiltak i PMTO		2 700 saker
1. Antall barn og unge som mottar og fullfører tiltak i FFT		104 har fullført

Bufetat vektlegger utvikling og implementering av tiltak med solid forskningsstøtte. Bufetat har blant annet to sentrale forskningsbaserte tiltak for barn og unge med alvorlige atferdsvansker:

- Multisystemisk terapi (MST)
- Parent Management Training – Oregonmodellen (PMTO)

I tillegg tilbyr enkelte av Bufetats regioner Funksjonell familierapi (FFT). Slike hjelpetiltak kan også gis av andre statlige og kommunale aktører. Direktoratet har gjennom forvaltningen av det øremerkede tilskuddet gitt Atferdssenteret et ansvar for å ha kunnskap om implementering av og resultater blant annet i MST, FFT og PMTO.

FIGUR 9 ANTALL BARN OG UNGE SOM AVSLUTTER OG FULLFØRER MST OG FFT I LØPET AV ÅRET. 2012-2014

Kilde: Atferdssenteret

For å bedre svare ut styringsparameter 1, er det for første gang benyttet nasjonale tall fra Atferdssenteret. Derfor er det mulig å si noe om antall *avsluttede* og antall *fullførte* tiltak.

Figur 9 viser utviklingen i antall barn og unge som avsluttet og fullførte hjelpetiltakene MST og FFT i løpet av året i perioden 2012-2014. Antall barn som fullfører MST har gått noe ned i løpet av perioden. I 2012 var det 454 avsluttede saker, mot 404 i 2014. Bufetat har redusert antall MST-team som en følge av nedgangen. Andelen fullførte saker av det totale antallet avsluttede saker har i de tre årene ligget ganske stabilt, med henholdsvis 85, 89 og 87 prosent.

For FFT har det vært en vekst fra 81 fullførte saker i 2013 til 104 i 2014. Andelen fullførte saker av det totale antallet avsluttede saker er noe mer varierende for FFT enn MST. I 2013 ble 89 prosent av sakene fullført, mens i både 2012 og 2014 var andelen 79 prosent. FFT drives også av kommunale barneverntjenester.

Det er vanskelig å vurdere om resultatkravet er oppfylt fordi behovet i befolkningen vanskelig lar seg måle. Folkehelseinstituttet (FHI) vurderte, på oppdrag fra direktoratet, forekomsten av diagnostiserbar atferdsforstyrrelse i Norge i 2013.⁴ Her beregnes forekomsten av diagnostiserbare atferdsforstyrrelser til å være 3,5 prosent av befolkningen mellom 4 og 18 år. Dersom man også inkluderer atferdsvansker, som ikke tilfredsstiller krav til diagnose, ville forekomsten ha vært høyere. En relativt liten andel, 0,4 prosent som tilsvarer om lag 4500 barn, får årlig hjelp gjennom MST, PMTO, DUÅ, FFT, MTFC, MultifunC og andre barneverninstitusjoner, foruten henvisning til spesialist innen psykisk helsevern. Diskrepansen mellom 3,5 prosent, som antydes å tilsvare behovet, og 0,4 prosent, som antas å være andelen som får nevnte tiltak tilsier at behovet er større enn både dimensjoneringen og etterspørselen skulle tilsi.

⁴ Folkehelseinstituttet (2013). Atferdsforstyrrelser blant barn og unge i Norge: Beregnet forekomst og bruk av hjelpetiltak. FHI-rapport 2013:4

TABELL 2 ANTALL BARN OG UNGE SOM MOTTAR PMTO ETTER TJENESTESTED. 2014

	Antall PMTO-saker	Prosent
Kommunal barneverntjeneste	665	24,6
Andre kommunale tjenester	625	23,1
Bufetat	605	22,4
BUP	500	18,5
Andre og terapeuter under opplæring	305	11,3
TOTALT	2700	100

For PMTO rapporterer vi kun tall for 2014 ettersom dette er første gang Atferdssenteret har oversikt over PMTO-terapeuter og hvor de arbeider. Det finnes foreløpig ikke tall på hvor mange som gjennomfører tiltaket, men dette vil være tilgjengelig i senere årganger. Erfaringen fra Atferdssenteret viser imidlertid at frafallet er lite i PMTO. Dette kan knyttes til at det, i likhet med MST og FFT, er foreldrene det jobbes med.

Atferdssenterets PMTO-tall er basert på Statistisk sentralbyrå (SSB) sin barnevernsstatistikk over antall PMTO-saker og Atferdssenterets oversikt på www.pmt.no over antall PMTO-terapeuter på ulike tjenestesteder. Til sammen var det 2700 PMTO saker i 2014. Tiltakene som ble gitt fordelte seg på ulike tjenestesteder. 22 prosent av barna ble gitt PMTO-tiltak fra Bufetat, og 25 prosent fikk tiltak fra kommunal barneverntjeneste. Majoriteten av barna som mottok PMTO fikk det altså fra andre tjenester enn barnevernet. Den øvrige fordelingen var at 23 prosent fikk tiltak fra kommunale tjenester, 19 prosent fra barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) og 11 prosent fra andre og terapeuter under opplæring.

Det er vanskelig å vurdere om resultatkravet er oppfylt fordi behovet i befolkningen vanskelig lar seg måle. Se avsnitt over under MST og FFT.

Direktoratet vurderer det som hensiktsmessig å arbeide videre med å øke kapasiteten og kvaliteten i barnevernets hjelpetiltak i hjemmet. Særlig gjelder dette for de yngste barna. Direktoratet har derfor anbefalt en helhetlig og omfattende satsning på barnevernets tilbud til barn mellom 0-3 år i rapporten *Hvordan bør faglige anbefalinger om et samlet tilbud til utsatte sped- og små barn og deres foreldre følges opp?*

Skole og opplæring

Når det gjelder skole og opplæring videreføres arbeidet med oppfølgingstiltakene fra Riksrevisjonen. Bufdir har i 2014 utarbeidet et skolekurs om skoleoppfølging for ledere og ansatte i statlige institusjoner, fosterhjemtjenester og ansatte som arbeider med statlige beredskapshjem og familiehjem. Kurset er gjennomført på alle Bufetats enheter i løpet av 2014, og skal evalueres i løpet av februar/mars 2015. Videre har alle Bufetats regioner, enheter og avdelinger opprettet en skoleansvarsfunksjon.

For rapportering etterspurt i tillegg til Tildelingsbrev nr. 3, vises det til vedlegg 9.

KAP. 3 | 2.1 TILSTREKKELIG FOSTERHJEMSTILBUD AV GOD KVALITET

Styringsparameter	Krav	Resultat
2. Antall barn og unge som har ventet mer enn 6 uker på at vedtak om fosterhjem skal settes i verk, og som venter hjemme	0	2
3. Antall barn og unge som har ventet mer enn 6 uker på at vedtak om fosterhjem skal settes i verk, og som venter i midlertidige tiltak	Reduseres fra 2013	272
4. Antall tilgjengelige fosterhjem	Tilstrekkelig antall	587
5. Andel kommuner med tilbud om kunnskapsbasert gruppeveiledning	Tilbud i alle kommuner	Se Tabell 5
6. Andel fosterfamilier som har deltatt på gruppeveiledning i forhold til fosterfamilier med behov for gruppeveiledning	100 %	Se Tabell 5

Aktivitetsutviklingen i barnevernet viser en stadig økning i bruk av fosterhjem som barnevernstiltak. Dette er resultat av en villet utvikling i tråd med overordnede føringer. Bufetat har i 2014 rekruttert mange fosterhjem, men direktoratet vurderer at det er bekymringsfullt at ikke antallet barn som venter lenge på fosterhjem går ned. Dette skjer til tross for at antall tilgjengelige hjem øker og rekrutteringsinnsatsen er bedre samordnet enn tidligere.

Høsten 2014 foretok direktoratet en kartlegging i regionene for å få et bedre bilde av hvilke barn som venter på fosterhjem og til hvilke barn de hadde tilgjengelige fosterhjem. Kartleggingen viste at det er et sprik mellom hvilke barn potensielle fosterhjem ønsker seg og hvilke barn som venter. Det er særlig mangel på fosterhjem til barn over 6 år og til barn med omfattende omsorgsbehov og sammensatte behov, som for eksempel barn med fysiske eller psykiske skader og samtidig omsorgssvikt, og barn med funksjonshemninger og omsorgssvikt.

Direktoratet fortsetter å jobbe systematisk og målrettet mot en mer kunnskapsbasert fosterhjemsrekruttering. Bufdir har igangsatt flere sentrale FoU-prosjekter på fosterhjemsområdet, blant annet *Rekruttering av fosterhjem*, som er et treårig forskningsprogram, og *Rekruttering av fosterhjem i etniske minoritetsfamilier*. De vil, sammen med annen relevant forskning, danne grunnlaget for en videre utvikling og styrking av fosterhjem som barnevernstiltak i Norge.

For bedre ivaretagelse av de som kontakter Bufetat som potensielle fosterforeldre, fortsetter utprøvingen av et nytt registreringssystem som skal ivareta og følge opp henvendelser fra potensielle fosterforeldre. For å bedre utnyttelsen av de tilgjengelige fosterhjemmene arbeider regionene med å ha en samlet oversikt over hvilke fosterhjem som er tilgjengelige i hele regionen. Bufdir har videre laget standardiserte rutiner for tildeling av fosterhjem som vil bli tatt i bruk i løpet av 2015.

Fosterhjemsrekruttering er et prioritert område for direktoratet også i 2015. Det er blant annet planlagt en rekrutteringskampanje med nasjonale, regionale og lokale tiltak.

• **Styringsparameter 2 og 3: Antall barn og unge som venter mer enn 6 uker på at vedtak om fosterhjem skal settes i verk, etter hvor de venter**

TABELL 3

ANTALL PLASSERINGSKLARE BARN SOM HAR VENTET MER ENN 6 UKER PÅ FOSTERHJEM. PR. SISTE DAG I TERTIALET. 2013-2014

	30.04.2013	31.08.2013	31.12.2013	30.04.2014	30.08.2014	31.12.2014
TOTALT	179	156	171	266	231	274

TABELL 4

ANTALL PLASSERINGSKLARE BARN SOM HAR VENTET MER ENN SEKS UKER PÅ FOSTERHJEM ETTER HVOR DE VENTER. PR. 31.12.2014

	Antall	Prosent
TOTALT	274	100,0
Venter i midlertidige tiltak	272	99,3
Venter hjemme	2	0,7

Ved utgangen av 2014 hadde 274 barn og unge ventet i mer enn 6 uker på fosterhjem. Dette er en økning på 19 prosent fra utgangen av 2. tertial 2014. Direktoratet er bekymret for at antall barn øker på tross av at rekrutteringsaktiviteten i regionene er høy. Dette vurderes som den viktigste utfordringen det statlige barnevernet står overfor i 2015. Den lange ventetiden i midlertidige tiltak fører til en uheldig bruk av det statlige akutttilbudet.

Det er ulike årsaker til at barn og unge venter lenge på fosterhjem. En viktig årsak er den økende etterspørselen etter fosterhjem og at etterspørselen fortsatt er større enn antall tilgjengelige hjem. Økende bruk av fosterhjem er blant annet et resultat av overordnede føringer om å redusere bruken av institusjonstiltak. Som nevnt ovenfor ser det ut til å være lite samsvar mellom barna som venter og de familiene etaten har tilgjengelige. Det arbeides fortsatt med å rekruttere flere fosterhjem blant etniske minoriteter, og å øke andelen plasseringer i slekt og nettverk blant annet ved bruk av familieråd.

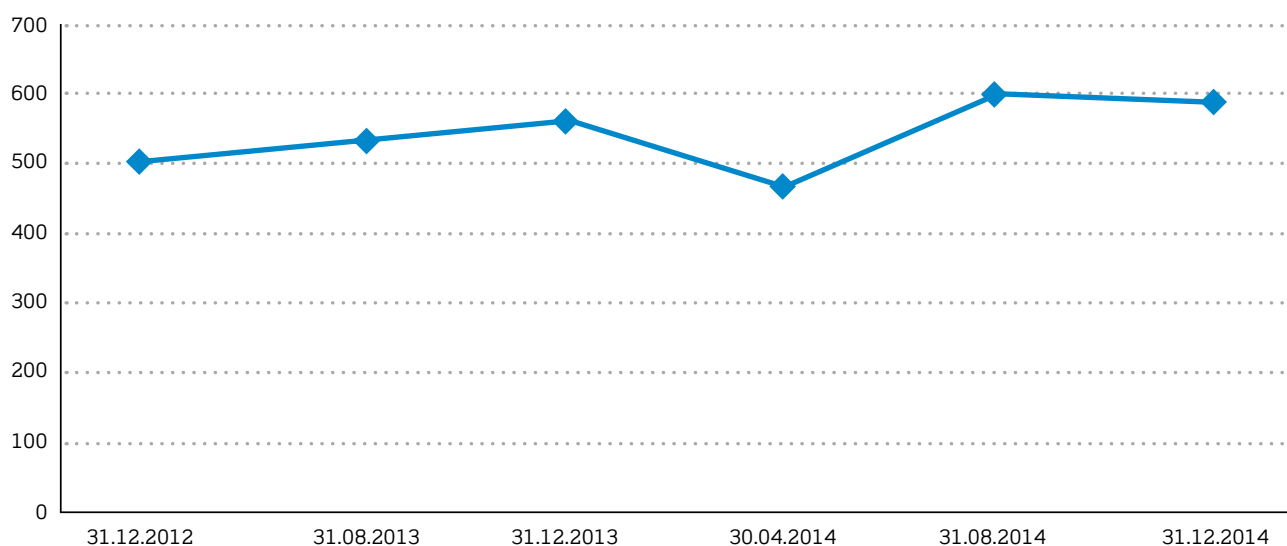
Fosterhjemsbanken

Fosterhjemsbanken er et register over potensielle fosterhjem som kan ta imot barn. Tilgjengelige fosterhjem har i Fosterhjemsbanken status som klargjort, formidling, og i bruk, men kan ta nye plasseringer. Med formidling menes fosterhjem som er stilt til disposisjon i en spesifikk sak, men hvor plassering ennå ikke er gjennomført.

• Styringsparameter 4: Antall tilgjengelige fosterhjem

FIGUR 10

ANTALL TILGJENGELIGE FOSTERHJEM I «FOSTERHJEMSBANKEN». PR. SISTE DAG I TERTIALET.
2012-2014

Figur 10 viser at i løpet av de siste to årene har det skjedd en økning i antall tilgjengelige fosterhjem. Etter en liten nedgang i første tertial 2014, har antall tilgjengelige fosterhjem ligget noe under 600. Ved utgangen av 2014 var det 587 tilgjengelige fosterhjem. I tillegg til hjemmene som er tilgjengelige i Fosterhjemsbanken, er mange fosterhjem i en prosess for å bli godkjente fosterforeldre gjennom PRIDE-opplæring. De er derfor foreløpig ikke registrert i banken. Videre blir flere fosterhjem rekruttert og tas i bruk før de rekker å bli registrert.

Resultatkravet om tilstrekkelig antall hjem kan likevel ikke sies å være nådd, i og med at ventetiden på fosterhjem er for lang. Direktoratet ser at Bufetats regioner rekrutterer mange fosterhjem, men er bekymret for at disse hjemmene ikke er tilpasset de barna som venter.

- **Styringsparameter 5 og 6: Andel kommuner med tilbud om kunnskapsbasert gruppeveiledning og andel fosterfamilier som har deltatt på gruppeveiledning i forhold til fosterfamilier med behov for gruppeveiledning**

TABELL 5

GRUPPEVEILEDNING – ANDEL KOMMUNER MED TILBUD OG ANDEL FOSTERFAMILIER SOM HAR DELTATT ETTER REGION. 2014

	Andel kommuner med tilbud om kunnskapsbasert gruppeveiledning	Andel fosterfamilier som har deltatt på gruppeveiledning
Region øst	98	62
Region sør	100	57
Region vest	94	67
Region Midt-Norge	56	69
Region nord	44	29

Veiledning til fosterhjem øker kvaliteten i omsorgen for barnet og reduserer risiko for brudd og utilsiktede flyttinger for barn.

Tabell 5 viser andel kommuner som har tilbud om kunnskapsbasert gruppeveiledning og andel fosterfamilier som har deltatt på gruppeveiledning. Det er store regionale forskjeller i andelen kommuner som har tilbud om kunnskapsbasert gruppeveiledning. Region sør oppgir at alle kommunene har fått et slikt tilbud, mens dette bare gjelder for 44 prosent av kommunene i Region nord. Manglende kapasitet i Bufetats tjenestetilbud er blant årsakene til at ikke alle kommuner har fått tilbud om kunnskapsbasert gruppeveiledning. Direktoratet mener dette er en uønsket variasjon i etaten, og vil følge dette opp i styringsdialogen med de aktuelle regionene.

Fosterhjem som har mottatt fosterbarn i løpet av siste år har fått tilbud om gruppeveiledning. Tabellen viser imidlertid at en del fosterfamilier ikke har benyttet seg av tilbudet, og årsakene kan være flere. Deltakelse kan være praktisk vanskelig med tanke på reisevei, barnepass o.l., og enkelte fosterhjem opplever at de ikke har behov for veiledning. Noen fosterhjem får tilbud om veiledning gjennom andre, slik som Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) eller den kommunale barneverntjenesten. Direktoratet har ikke en samlet oversikt over antall fosterhjem som ikke har noen form for veiledning.

KAP. 3 **2.2** ET INSTITUSJONSTILBUD AV GOD KVALITET SOM IVARETAR BARN OG UNGES BEHOV

Ved utgangen av 2014 hadde Bufetat eieransvar for 473 kvalitetssikrede statlige institusjonsplasser. Dette er 38 færre plasser enn ved utgangen av 2013. Pr. 31. desember 2014 var det plassert 397 barn på disse plassene.

Styringsparameter	Krav	Resultat
7. Antall barneverninstitusjonsplasser og kapasitetsutnyttelse inndelt etter type målgruppe	92 % kapasitetsutnyttelse i statlig tiltaksapparat med unntak av akuttplasser og MultifunC	2
8. Antall plasser i sentre for foreldre og barn	92 % kapasitetsutnyttelse	272
9. Kapasitetsutnyttelse og antall barn som får og fullfører MultifunC	80 % kapasitetsutnyttelse i institusjonsdelen	587
	Øke antall barn som følges opp etter opphold på MultifunC	
10. Antall barn med mer enn 3 flyttinger mellom barneverntiltak, herav utilsiktede i løpet av året	Færrest mulig utilsiktede flyttinger	Se Tabell 5
11. Antall barn plassert etter type plassering/vedtak	Alle barn riktig plassert i henhold til type plassering/vedtak	

Differensiert tiltaksapparat

I tråd med anbefalinger i evalueringsrapporter, tilbakemeldinger fra barn og unge, kommuner og tilsynsrapporter fra fylkesmennene, har Bufetat differensiert institusjonstilbudet. Disse er fordelt på akuttinstitusjoner, omsorgsinstitusjoner for ungdom, omsorgsinstitusjoner for barn, institusjoner for ungdom med alvorlige atferdsvansker og lav risiko for videre problemutvikling, institusjon for ungdom med alvorlige atferdsvansker og høy risiko for videre problemutvikling eller rusinstitusjoner. Hvor barna gis et tilbud avhenger av barnets alder, plasseringshjemmel, og grad av problemkompleks. Noen av tiltakene (MultifunC) har også inklusjons- og eksklusjonskriterier.

Et riktig differensiert institusjonstilbud er svært viktig for å ivareta hvert enkelt barns behov på en best mulig måte, og vil også medvirke til å forhindre negativ påvirkning barna imellom. Dette, sammen med et stadig større fokus på betydning av kort oppholdstid i institusjon, utfordrer Bufetats regioner på å oppnå høy kapasitetsutnyttelse, og å finne riktig institusjonsplass i rimelig nærhet til der barnet bor.

Bufetat har iverksatt følgende tiltak for på best mulig måte å kunne møte kravet om høy kapasitetsutnyttelse samtidig som barnas behov for et differensiert tiltaksapparat ivaretas:

- Omorganiseringer av Inntaksfunksjonen slik at inntakene til enhver tid har full oversikt over belegg og spisskompetanse i tiltakene og beboersammensetningen forøvrig
- Videre utvikling av fagsystemet BiRK som systemstøtte for inntakene
- Avvikling av plasser som over tid har hatt ustabil drift eller lav utnyttelse
- Omstilling av institusjonsplasser slik at tilbudet i størst mulig grad gjenspeiler etterspørselen fra kommunen

Nasjonalt inntaksteam (NIT)

Bufetat etablerte i september 2013 en prøveordning for inntak til institusjonsplasseringer etter barnevernloven §§ 4-24 og 4-26 – Nasjonalt inntaksteam (NIT).

Målsetting med opprettelsen var å sikre at alle barn som plasseres i institusjonstiltak blir gitt et tilbud tilpasset sitt behov, samtidig som god kapasitetsutnyttelse ivaretas.

Teamets ansvar har i prøveperioden vært avgrenset til den delen av inntaksprosessen som handler om kartlegging for målgruppeplassering og valg av plasseringssted. Dette for å få et nasjonalt perspektiv på differensiering og spesialisering av institusjonstilbudet som gis etter bvl. §§ 4-24 og 4-26, slik at den enkelte ungdom sikres et riktig behandlingstilbud. Tildeling av institusjonsplasser etter bvl. § 4-24 og 4-26 skal begrunnes etter følgende kriterier i prioritert rekkefølge:

1. Målgruppetilhørighet og behandlings behovet
2. Geografisk nærhet
3. Matching i institusjonsgruppa

• Styringsparameter 7: Antall barneverninstitusjonsplasser og kapasitetsutnyttelse inndelt etter type målgruppe

Tabell 6 gir en fremstilling av statlige institusjonsplasser fordelt på målgrupper. Institusjonstiltak i funksjonen Behandling for ungdom er delt inn i tre målgrupper.

TABELL 6 ANTALL KVALITETSSIKREDE STATLIGE INSTITUSJONSPLASSE ETTER TYPE FUNKSJON/MÅLGRUPPE. PR. 31.12.2014

Målgrupper	Antall	Prosent
Totalt	473	100
Akutt	116	25
Barn under 13 år	12	3
Omsorg for ungdom	234	49
Behandling for ungdom	111	23
Alvorlige atferdsvansker - vedvarende rusmisbruk	22	-
Alvorlige atferdsvansker - høy risiko for videre problemutvikling	41	-
Alvorlige atferdsvansker - lav risiko for videre problemutvikling	48	-

For å møte barnas behov for et tilstrekkelig differensiert og tilpasset institusjonstilbud arbeider regionene kontinuerlig med å omstille og differensiere. Det har vært en vridning mot flere plasser for målgruppen *Omsorg for ungdom* og færre for *Behandling for ungdom*. Det har også vært noen tilfeller av avvikling av plasser som over tid har hatt ustabil drift eller lav utnyttelse av kapasitet.

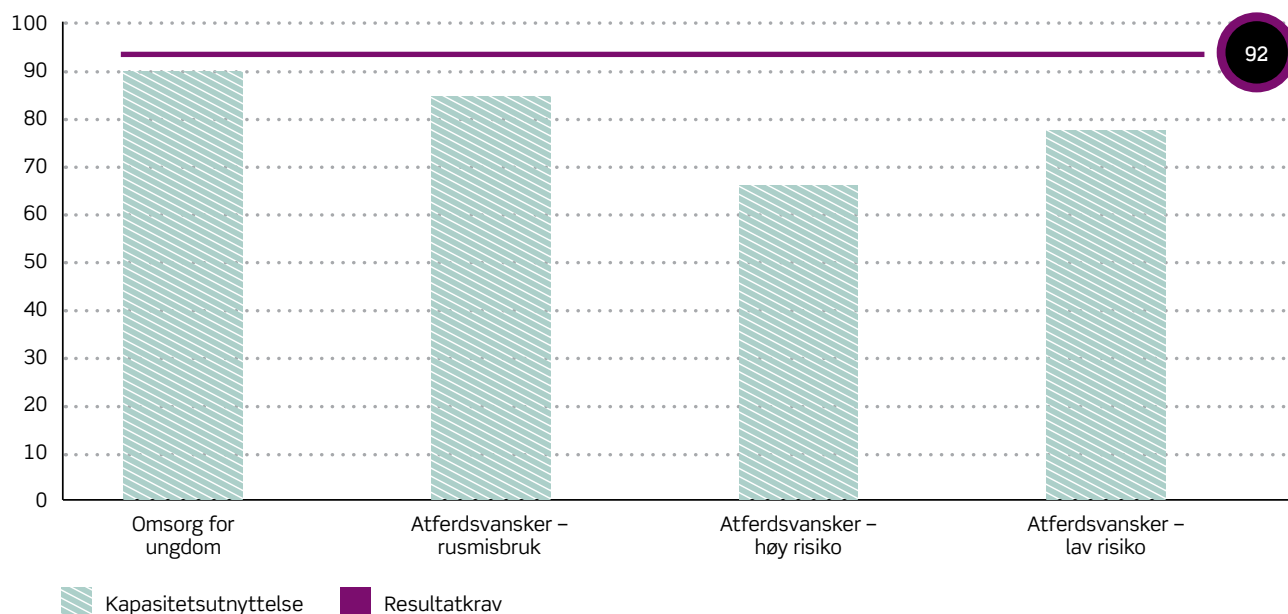
Alle Bufetats regioner opplever i perioder stor etterspørsel etter akuttplasser. Fylkesmannen har i noen få tilfeller meldt avvik med hensyn til oppfyllelsen av bistandsplikten knyttet til disse sakene. Følgende tiltak er iverksatt for å ivareta fremtidig akuttkapasitet:

- Fokus på redusert oppholdstid i akutttiltak jf. implementering av faglig veileder for akuttarbeidet i institusjoner og beredskapshjem
- Rekruttere flere beredskapshjem i de regionene som vurderer at de har dette behovet
- Tilpasse budsjettrammen for private kjøp slik at det tas høyde for behov for kjøp av akuttkapasitet i perioder
- Økt bruk av familieråd
- Internkontroll som sikrer fortløpende evaluering av kapasitet og kvalitet på akutttiltakene

Bufetat har i 2014 hatt et forsøk med en nasjonal organisering av noe av inntaksarbeidet. Nasjonalt inntaksteam (NIT) har, på vegne av Bufetats regioner, hatt ansvaret for inntak for ungdom med alvorlige atferdsvansker. NIT kartlegger for målgruppedifferensiering og valg av plasseringssted. I tillegg til de statlige plassene kjøper Bufetat omkring 60 prosent av slike plasser fra private og ideelle leverandører. NIT påser ved plassering at ingen institusjonsavdelinger har ungdom plassert fra ulike målgrupper til samme tid. På denne måten ivaretas målgruppedifferensiering også hos de private tiltakene i større grad enn tidligere.

FIGUR 11

KAPASITETSUTNYTTELSE I STATLIGE INSTITUSJONER ETTER TYPE MÅLGRUPPE (INSTITUSJONER FOR BARN UNDER 13 ÅR, AKUTT- OG MULTIFUNC-INSTITUSJONER ER EKSKLUDERT). PROSENT. 2014

Figuren over viser kapasitetsutnyttelsen i statlige institusjoner for hver enkelt målgruppe opp mot resultatkravet på 92 prosent. Akutt- og MultifunC-institusjoner er holdt utenfor, jf. resultatkravet.

Målgruppen *Omsorg for ungdom* har en kapasitetsutnyttelse på 90 prosent, og ligger tett opp til resultatkravet på 92 prosent.

Av institusjonene rettet mot ungdom med atferdsvansker har rusinstitusjonene høyest kapasitetsutnyttelse med 85 prosent. Institusjoner for målgruppen *Ungdom med atferdsvansker, lav risiko for videre problemutvikling* ligger 14 prosent under resultatkravet med 78 prosent kapasitetsutnyttelse. Lavest kapasitetsutnyttelse (66 prosent) var det i institusjoner rettet mot ungdom med høy risiko for videre problemutvikling. Dette er 26 prosent lavere belegg enn kravet tilsier.

Rendyrkning av målgrupper gir noen utfordringer knyttet til samlet belastning for de tiltakene som ivaretar barna med størst problemkompleks. Når målgruppen blir mer enhetlig og består av omfattende problematikk vil de utfordre den samlede kompetansen i tiltakene. Det kan, for noen avdelinger, medføre perioder med høy slitasje hos de ansatte, noe som igjen medfører høyere sykefravær og turnover. Disse faktorene vil så påvirke tiltakenes mulighet for å utnytte kapasiteten fullt ut. For å motvirke dette legger Bufetat vekt på å ansette miljøpersonale med høy kompetanse og videre implementering av kompetansehevingstiltak som HandleKraft.

Direktoratet gjør oppmerksom på at kapasitetsutnyttelsen er beregnet ut ifra antall kvalitetssikrede plasser. Det kan i enkelte tilfeller være diskrepans mellom kvalitetssikret kapasitet og planlagt aktivitetsnivå for å sikre forsvarlige tjenester til enhver tid. Vi vil se nærmere på hvordan kapasitet skal beregnes.

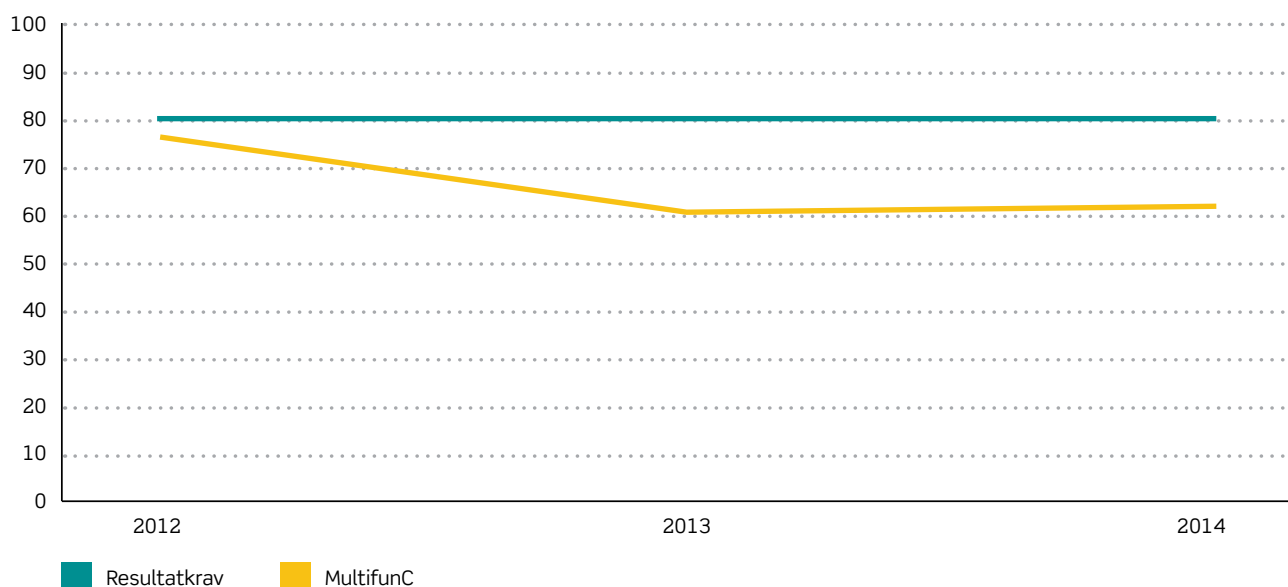

MultifunC

MultifunC er det mest sentrale forskningsbaserte institusjonstiltaket Bufetat tilbyr ungdom med alvorlige atferdsvansker. Drift av en MultifunC-institusjon inkluderer, i tillegg til ordinært miljøterapeutisk arbeid, et pedagogisk team som følger opp skole, et utredningsteam som kartlegger ungdommene og som kan tilby kortvarig samtaleterapi i tillegg til veiledning samt et familieteam som arbeider med familien underveis i ungdommenes institusjonsopphold og etterpå. Dette er funksjoner som forskning peker på er sentrale for å lykkes med ungdommene. Generelt peker forskning på at uten de nevnte tilleggstjenestene er det lite støtte for at institusjonsopphold har effekt for denne målgruppen, og dermed at tiltak uten disse tilleggstjenestene er lite virkningsfulle.

- **Styringsparameter 9: Kapasitetsutnyttelse og antall barn som får og fullfører MultifunC. Det skal skilles mellom antall barn i institusjon og antallet som følges opp etter institusjonsopphold**

FIGUR 12 KAPASITETSUTNYTTELSE I MULTIFUNC INSTITUSJONSDEL I LØPET AV ÅRET. PROSENT. 2012-2014

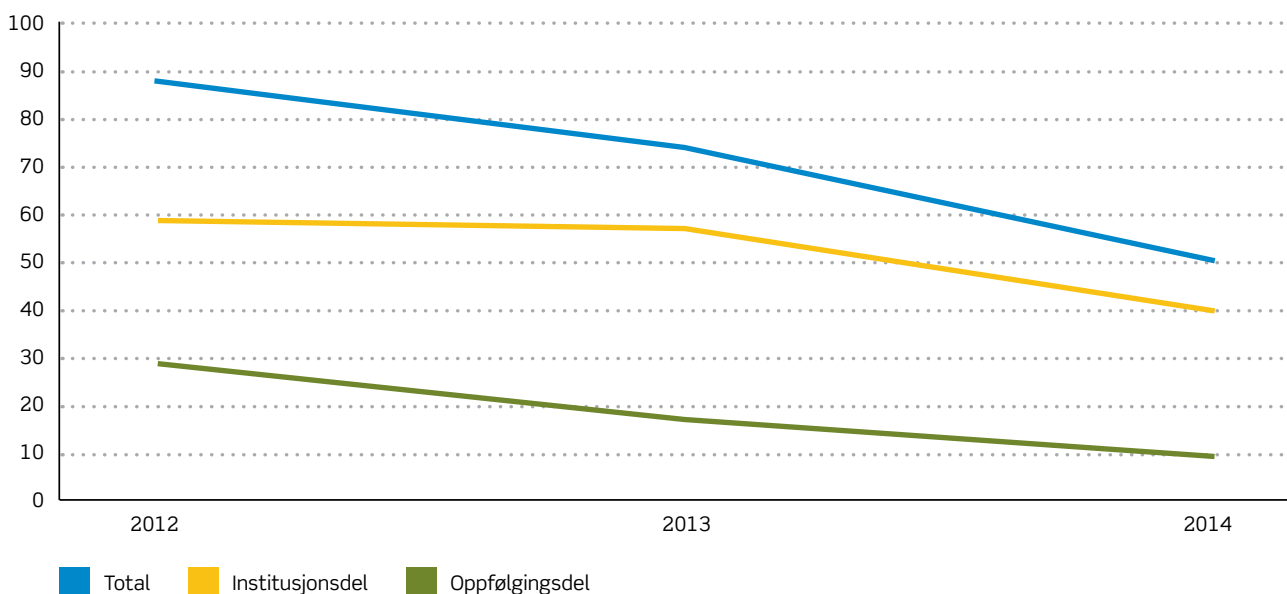
Figur 12 viser at kapasitetsutnyttelsen i MultifunC institusjonsdelen i 2014 var på 62 prosent. Dette er omtrent på samme nivå som i 2013, med en økning på ett prosentpoeng. Resultatkravet på 80 prosent er imidlertid ikke nådd for institusjonsdelen av MultifunC.

Helt siden opprettelsen av tiltaket har det vært utfordringer knyttet til høy kapasitetsutnyttelse. Dette er knyttet til ulike forhold som for eksempel reservasjon av plasser i påvente av fylkesnemndsbehandling.

I tillegg ser direktoratet en utvikling i retning av at særlige utfordringer hos enkelt ungdommer gjør at det i perioder kan vurderes som faglig uforsvarlig å ha fullt belegg. Enkelte ungdommer har vært vurdert som svært farlige, og det har derfor vært nødvendig i perioder å avvente inntak av nye ungdommer. I perioder har flere av MultifunC-tiltakene vært preget av utfordringer og ustabilitet både i personalgruppene og i ledelse. Noen av utfordringene har handlet om ansettelsesstopp i perioder med mange oppsigelser, og dermed utstrakt bruk av ekstravakter. Det har igjen resultert i en lite samkjørt personalgruppe. Ut ifra forsvarlighetshensyn har MultifunC-institusjonene hatt lavere belegg enn andre institusjoner. Det er ressurskrevende og tar tid å reetablere en stabil og trygg personalgruppe for ungdommer som kan være svært utagerende og voldelige.

Direktoratet følger utviklingen i kapasitetsutnyttelse av MultifunC nøye, og vurderer fortløpende behov for ytterligere tiltak for å bedre kapasitetsutnyttelsen

FIGUR 13 ANTALL UNGDOM MED MULTIFUNC I LØPET AV ÅRET. 2012-2014

Figuren over viser antall ungdom som mottar MultifunC-behandling, enten i institusjon eller i oppfølgingsdelen etter institusjonsoppholdet. Det har vært en nedgang i antall ungdom som mottar disse tiltakene i perioden. Fra 2013 til 2014 var det en nedgang på 30 prosent i løpet av året i institusjonsdelen. I oppfølgingsdelen var det en nedgang på 41 prosent i løpet av året. Kravet om å øke antallet ungdommer som mottar oppfølging etter et MultifunC-institusjonsopphold er dermed ikke nådd. Dette kan ha sammenheng med at flere av ungdommene som avslutter institusjonsdelen av MultifunC har blitt gitt et tilbud videre med MST.

I løpet av 2014 ble det avsluttet 26 tiltak i MultifunC institusjonsdelen og åtte tiltak i oppfølgingsdelen. 20 ungdom fullførte MultifunC-behandling i institusjonsdelen, mens det var seks utilsiktede flyttinger. Vi har ikke nye data fra andre institusjonstiltak for målgruppen, men fra tidligere norske og nordiske studier vet vi at avbrudd på mellom 30-50 prosent er vanlig. Avbrudd i MultifunC sin institusjonsdel er derfor lavt. Tilsvarende fullførte fem oppfølgingsdelen av MultifunC og tre hadde utilsiktede flyttinger.

• **Styringsparameter 10: Antall barn med mer enn 3 flyttinger mellom barneverntiltak, herav utilsiktede i løpet av året**

Innføring av nytt fagsystem for det statlige barnevernet (BiRK) i 2014 krever nyutvikling av datauttrekk for å imøtekomme styringsparameteret. I første omgang pågår et arbeid med å utvikle en definisjon for utilsiktede flyttinger. Når denne er på plass må det tilrettelegges for registrering i BiRK, og påfølgende kvalitetssikring.

Enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger

Det statlige barnevernet (Bufetat) fikk omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år gjennom nytt kapittel 5A i lov om barnevernstjenester. For å ivareta dette ansvaret har Bufetat etablert omsorgssentre hvor barna får et bo- og omsorgstilbud. Bufetats ansvar for barna er i 2014 blitt evaluert, og evalueringsrapporten konkluderer med at barna opplever omsorgssentrene som trygge og gode, og at ordningen i dag ivaretar det meste av de sentrale føringene for omsorgsreformen. Enslige mindreårige asylsøkere er barn i en sårbar situasjon, det er derfor gledelig at rapporten viser at barna opplever omsorgssentrene som trygge og gode.

I 2014 kom det 188 enslige mindreårige asylsøkere under 15 år til omsorgssentrene, og dette er flere enn i 2012 og 2013. Barna kommer i hovedsak fra Afghanistan, Somalia, Eritrea og Syria. Ved utgangen av 2014 bodde 110 enslige mindreårige på omsorgssentrene fordelt på fire statlige og tre private omsorgssentre. Ti av disse barna var under 12 år. Den gjennomsnittlige botiden i omsorgssentrene var i 2014 på under fem måneder. Seks barn har fått endelig avslag fra UDI/UNE, noe som tilsier at de skal forlate landet. To barn reiste tilbake til første asylland, men ingen barn er returnert til hjemlandet i 2014.

Bosetting av enslige mindreårige

Bufetat har ansvar for å bosette enslige mindreårige som har fått oppholdstillatelse i omsorgssentre. Barna skal bosettes i en kommune, og i 2014 ble 94 barn bosatt i 37 kommuner. Av disse ble 84 bosatt i bofelleskap og 10 i fosterhjem. Median for ventetid fra vedtak om opphold til bosetting i en kommune er 2,5 måned, mens gjennomsnittet er tre måneder. Dette er innenfor målet om bosetting innen tre måneder etter vedtak, og raskere enn i 2013. Endringer i statsrefusjonsordningen, vedtatt i 2014, har ført til at flere kommuner i løpet av 2014 besluttet å legge ned hele eller deler av tilbudet egnet for barn under 16 år. Dette, kombinert med flere ankomster høsten 2014, kan få konsekvenser for bosettingsarbeidet i 2015. Det er stor risiko for betydelig lengre ventetid for bosetting i 2015, opphoping av barn i omsorgssentre og behov for å kjøpe flere plasser hos private leverandører.

Den samlede gjennomsnittlige ventetiden påvirkes også av ventetiden for barn som bosettes i ordinære fosterhjem. Det er gjennomgående lang ventetid for barn som skal ha fosterhjem, men som nevnt tidligere jobber Bufetat mer målrettet med rekruttering av fosterhjem. Det forventes videre at ventetiden vil øke ytterligere i 2015, dette fordi kommunene samlet sett har et redusert tilbud for de yngste barna, og fordi barn som har ventet lenge på fosterhjem vil bli bosatt i løpet av 2015.

Stans av bosetting - personer med begrenset oppholdstillatelse i påvente av dokumentert identitet

Regjeringen besluttet før sommeren 2014 at personer med begrenset tillatelse i påvente av dokumentert identitet ikke lenger skulle bosettes. Direktoratet ble bedt om å iverksette dette.

I 2014 var det til sammen 12 barn som fikk opphold etter utlendingsloven § 38, 5. ledd – det vil si en begrenset oppholdstillatelse som medfører at de ikke skal bosettes. Fem barn ble bosatt før bosettingen ble stanset. Av resterende syv barn ble én flyttet til UDI-mottak på grunn av alder over 15 år på

asylsøknadstidspunktet, fire dokumenterte sin identitet i etterkant og ble bosatt eller venter på bosetting. Pr. 31. desember 2014 var det to barn i omsorgssentrene som fortsatt har vedtak om opphold etter utlendingsloven § 38, 5. ledd og som venter på at saken behandles på nytt i UDI. Oppholdstiden på omsorgs-senteret for samtlige av disse barna ble ca. 4-6 måneder lengre enn for andre barn i omsorgssentrene.

KAP. 3 **2.3** TRYGGE PLASSERINGSSTEDER FOR MINDREÅRIGE OFRE FOR MENNESKEHANDEL

Styringsparameter	Krav	Resultat
12. Antall bosteder for mindreårige ofre for menneskehandel (antall fosterhjem og antall institusjonsplasser), samt hjemmel for plassering og kjønn/alder på plasserte	Tilstrekkelig og egnet bo- og omsorgstilbud til alle mindreårige ofre for menneskehandel	3 institusjons-plasser

Direktoratet har i oppdrag å opprette et tilstrekkelig antall sikre og individuelt tilpassede boliger for mindreårige ofre for menneskehandel. Bufetat har én nasjonal institusjon med tre plasser som kan ta imot plasseringer etter barnevernloven § 4-29 *Midlertidig plassering i institusjon uten samtykke ved fare for utnyttelse til menneskehandel*. I tillegg har alle Bufetats regioner institusjoner som kan ta imot mindreårige ofre for menneskehandel, og de har mulighet til å plassere etter barnevernloven § 4-29, 4. ledd (akuttparagraf) dersom barnet ikke umiddelbart kan plasseres i Bufetats nasjonale institusjon. Den midlertidige plasseringen i akuttinstitusjon skal være kortvarig.

I samarbeid med Politidirektoratet og Utlendingsdirektoratet har direktoratet startet utviklingen av en rutine som skal sikre godt samarbeid mellom de ulike sektorene som er involvert i arbeidet med antatt mindreårige ofre for menneskehandel.

TABELL 8 ANTALL PLASSERINGSTILTAK FOR ANTATT MINDREÅRIGE OFRE FOR MENNESKEHANDEL ETTER PLASSERINGSSTED. 2014

Plasseringssted	Antall tiltak
Barneverninstitusjon	3
Fosterhjem	0

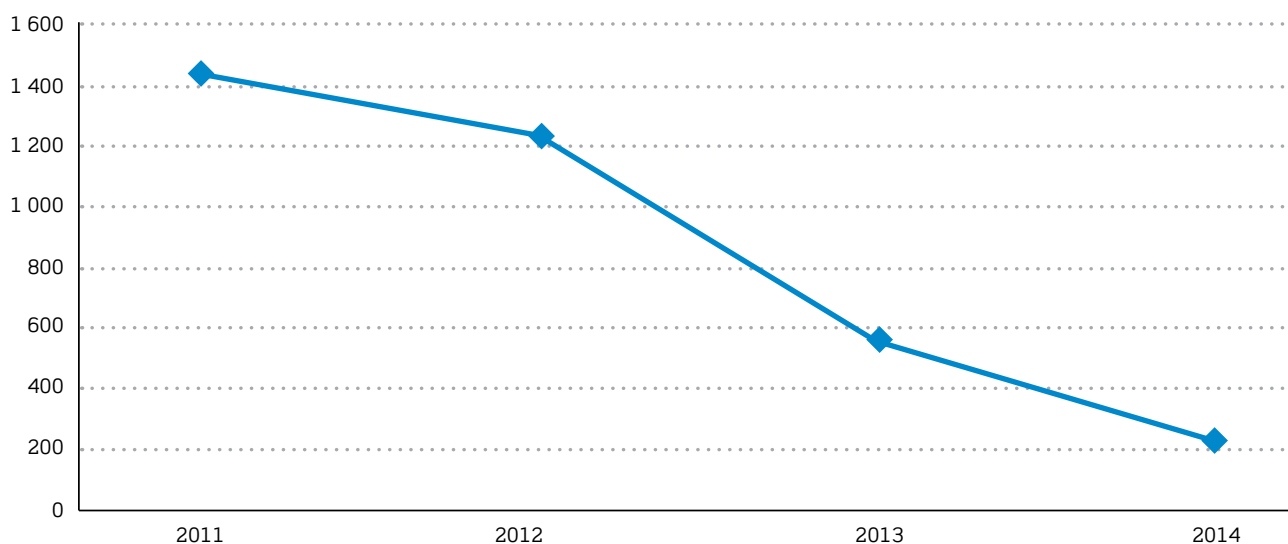
TABELL 9 ANTALL PLASSERINGSTILTAK FOR ANTATT MINDREÅRIGE OFRE FOR MENNESKEHANDEL ETTER HJEMMEL FOR PLASSERING. 2014

Hjemmel	Antall tiltak
Barnevernloven § 4-12	1
Barnevernloven § 4-29	2

Tabellene viser at i løpet av 2014 har tre mindreårige ofre for menneskehandel vært plassert i institusjon og ingen i fosterhjem. To barn var plassert etter barnevernloven § 4-29 *Midlertidig plassering i institusjon uten samtykke ved fare for utnyttelse til menneskehandel* og ett barn var plassert etter barnevernloven § 4-12 *Omsorgsovertakelse*. De antatt mindreårige ofrene for menneskehandel var jenter i alderen 15, 16 og 17 år.

KAP. 3 2.4 FORUTSIGBARHET VED OMSTILLING AV IKKE-LOVPÅLAGTE OPPGAVER

FIGUR 14 ANTALL BARN OG UNGE MED IKKE-LOVPÅLAGTE HJELPETILTAK I HJEMMET I LØPET AV ÅRET. 2011-2014

* Kun barn og unge som mottar andre hjelpetiltak i hjemmet enn MST, PMTO, FFT og MultifunC oppfølgingsdel fra Bufetat er inkludert

Det har vært en tydelig nedgang i bruk av ikke-lovpålagte hjelpetiltak de siste årene, og arbeidet med å utvikle ikke-lovpålagte hjelpetiltak i hjemmet har fortsatt i 2014. Dette er i samsvar med føringer gitt i tildelingsbrevet, og gjelder ikke kunnskapsbaserte tiltak som MultifunC, FFT, MST, PMTO. Nedgangen i prosent er størst fra 2013 til 2014, hvor nedgangen er på 58 prosent. Dette reflekterer de overordnede føringer om at Bufetat i liten grad skal finansiere ikke-lovpålagte oppgaver i det statlige barnevernet. Utfasingen av disse oppgavene har vært svært krevende både for kommunene og Bufetat, og har også i noen grad ført til konflikt mellom Bufetat og kommunene. I Bufetat Region vest har flere kommuner gitt tilbakemeldinger om at de er svært misfornøyd med prosessen, og har også sagt opp inngåtte samarbeidsavtaler med Bufetat.

Utgifter fratrasket refusjoner til hjelpetiltak i hjemmet er redusert med 56 mill. kroner i 2014, noe som tilsvarer en reduksjon på 22 prosent. Reduksjonen kommer i både ikke-lovpålagte statlige hjelpetiltak og kommunale hjelpetiltak med statlig støtte.

HOVEDMÅL 3. VELFUNGERENDE OG TILGJENGELIGE FAMILIEVERNTJENESTER

Familieverntjenestene er en nøkkelinstitusjon i det offentlige Norges arbeid for å fremme gode familierelasjoner, styrke omsorgskompetanse og legge til rette for gode oppvekstvilkår for barn. Etterspørselen etter familievernets tjenester øker, og tjenesten har fått nye oppgaver. I 2014 ble følgende tre områder prioritert:

- barnefamilier med høyt konfliktnivå
- familier hvor det forekommer vold
- tidlig hjelp til å opprettholde stabile familieliv hos par med barn

Å tilby hjelp til familier slik at det kan opprettholdes et stabilt familieliv der det er ønske om det, har vært, og er, familievernets kjerneoppgave. Det gjøres ved hjelp av samtaleterapi og gruppeterapi på områdene samliv, foreldreveiledning i intakte forhold og etter brudd, og ved spesialiserte tilbud som kurs for foreldre som har barn med nedsatt funksjonsevne.

Det er godt dokumentert at foreldre som har vedvarende høyt konfliktnivå kan utsette barna for økt risiko for helsebelastninger og sosiale vansker. Familievernet har styrket tilbudet til disse familiene, og prioriterer både familier som ønsker å fortsette samlivet, og de som velger å gå fra hverandre. Alvorlighetsgraden i saker om barnefordeling ser ut til å øke. Dette ser vi ved at flere foreldre som kommer til mekling vurderer å reise sak for retten, og ved at familievernet sender bekymringsmeldinger i stadig flere saker.

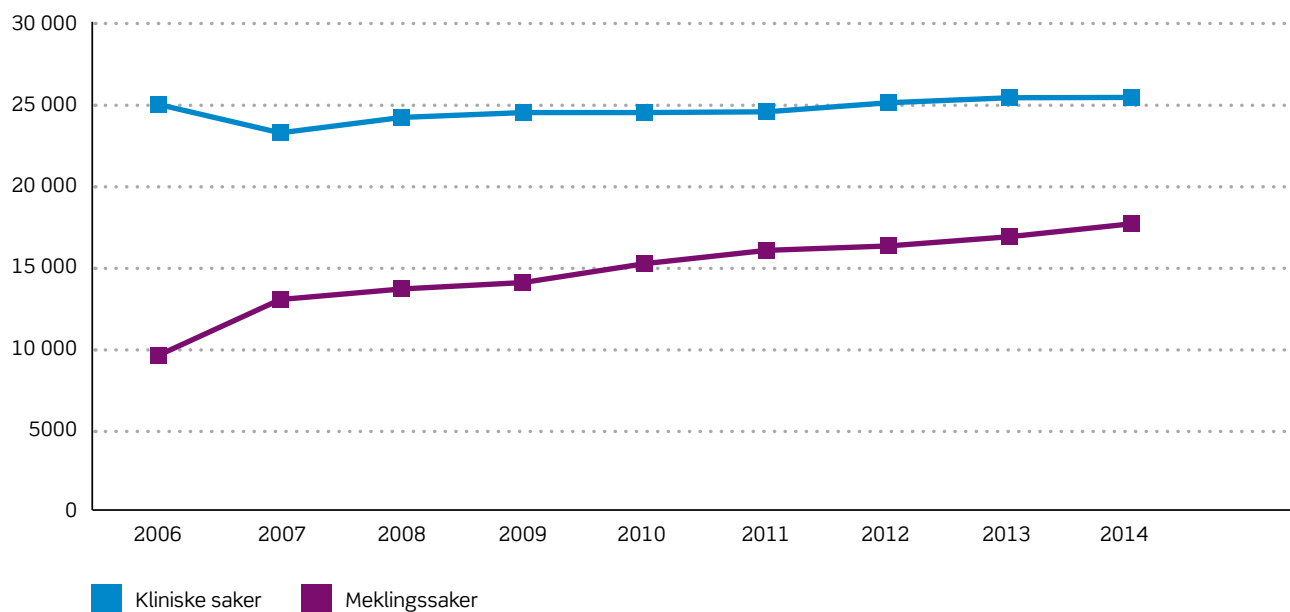
Erfaringer fra et utviklingsprosjekt på meklingsområdet, gir holdepunkter for at familievernet kan være et komplementerende tilbud i saker som behandles i domstolene. Familievernet kan for eksempel gi tilbud om hjelp til endring i konflikter og til å bedre foreldresamarbeidet.

Familieverntjenestenes tilbud når det gjelder vold i familien skal styrkes videre. Målet er et likeverdig og tilpasset tilbud for berørte av vold, uavhengig av hvor i landet de bor. Det er levert to planer for hvordan tjenesten kan øke sitt tilbud til familier som opplever vold.

Familieverntjenestene har hatt en jevn økning i saksmengden i perioden 2006-2014. De kliniske sakene har holdt seg stabilt fra 2013 til 2014 (25 414 saker i 2013 mot 25 424 saker i 2014), mens antall meklinger har hatt en relativt stor økning på cirka 800 saker på landsbasis (16 837 saker i 2013 mot 17 631 saker i 2014). Tabellen nedenfor viser en utvikling med kontinuerlig vekst i familievernets aktivitet.

Familievern
Mekling – Alle foreldre som har barn under 16 år og er i ferd med å flytte fra hverandre, må møte til mekling ved et familievernkontor eller hos en ekstern mekler.
Kliniske saker er familieterapier, parterapier, foreldreveiledning og gruppeintervensjoner.

FIGUR 15 ANTALL SAKER I FAMILIEVERNET (MØTT TIL FØRSTE SAMTALE)

Det er gjort organisatoriske endringer i regionene i 2014. I tråd med analysene fra rapporten om dimensjonering og organisering av familieverntjenesten er kontorer slått sammen. Målsettingen med sammenslåingene er bedre ressursutnyttelse og styrking av kompetansemiljøene på kontorene.

Familieverntjenestene har hatt et mindreforbruk i 2014. Årsaken til mindreforbruket er delvis at det ikke har vært mulig for regionene å få tilsatt medarbeidere for midler som kom midt i året. I tillegg har utviklingsprosjekter som differensiering og digitalisering av meklingsordningen, voldsforebyggende arbeid og styrking av meklingsarbeidet ved høy konflikt mellom foreldrene etter brudd tatt noe lengre tid enn antatt å planlegge, og starte opp.

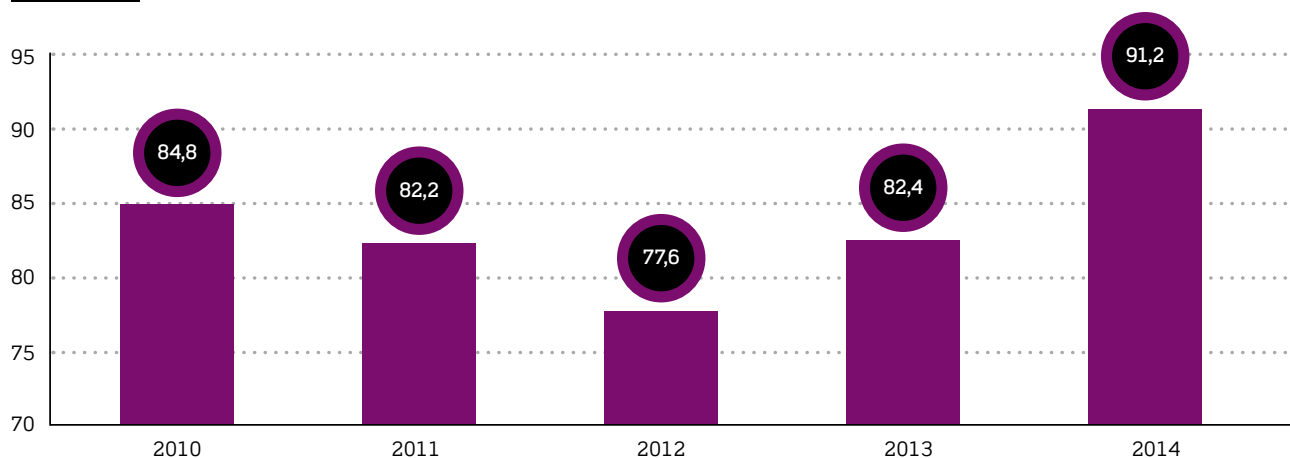
3.1 MEKLING I FAMILIEVERNET

Alle foreldrepar, både gifte og samboere, med barn under 16 år må møte til minst én time meklings ved samlivsbrudd. Intensjonen med meklingsordningen er at foreldre skal få hjelp til å komme frem til gode avtaler om foreldreansvar, bosted og samvær med barna. Meklingen foretas ved et familievernkontor eller hos godkjente eksterne meklere. Mekling tilbys i inntil syv timer, én obligatorisk time og inntil 6 timer på frivillig grunnlag. Barn kan inkluderes i meklinger og kan høres av mekler alene eller med foreldrene tilstede.

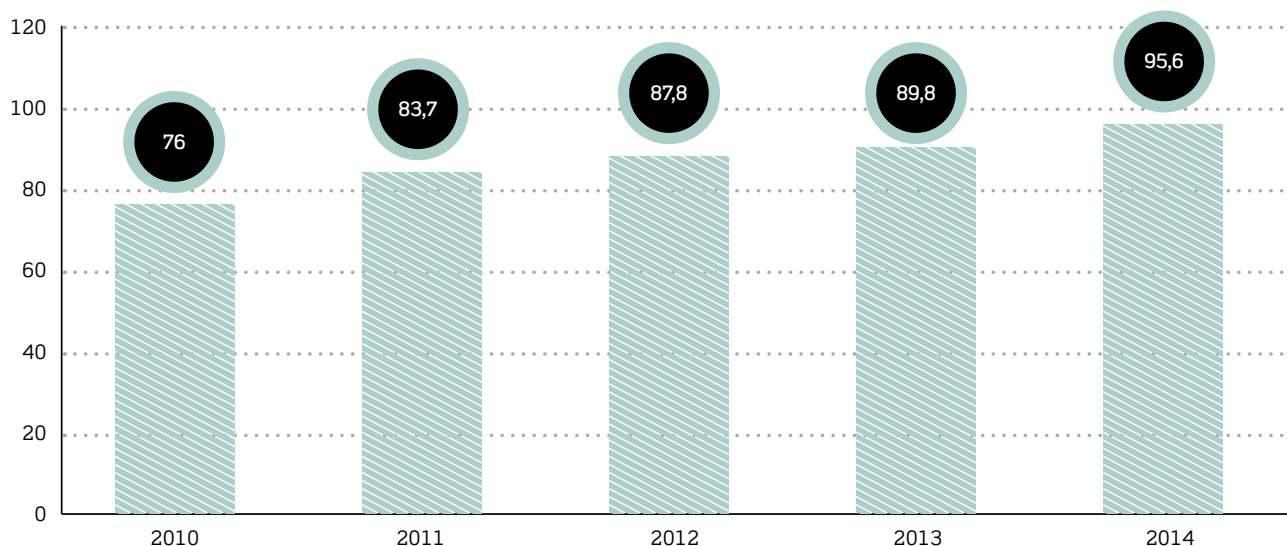
Styringsparameter	Krav	Resultat
13. Andel meklingsaker gjennomført ved familievernkontor	75 % av alle meklingsaker	91 %
14. Andel av meklingsaker hvor det gis tilbud om time innen 3 uker fra begjæring	100 %	95,6 %
15. Avtaleoppnåelse i saker der foreldrene vurderer å reise sak for retten	Øke antall avtaleinngåelser	30,5 %

I 2014 ble 91 prosent av alle meklinger gjennomført ved familievernkontorene, hvilket er en økning fra året før. Barn ble hørt i 7 prosent av meklingene som ble gjennomført i familievernet i 2014, dette er en liten økning fra tidligere år. Tallet er fortsatt svært lavt, og arbeidet med å styrke tilbudet og øke antall meklinger hvor barn høres, vil bli videreført og prioritert i 2015.

FIGUR 16 ANDEL MEKLINGSSAKER GJENNOMFØRT VED FAMILIEVERNKTONTOR

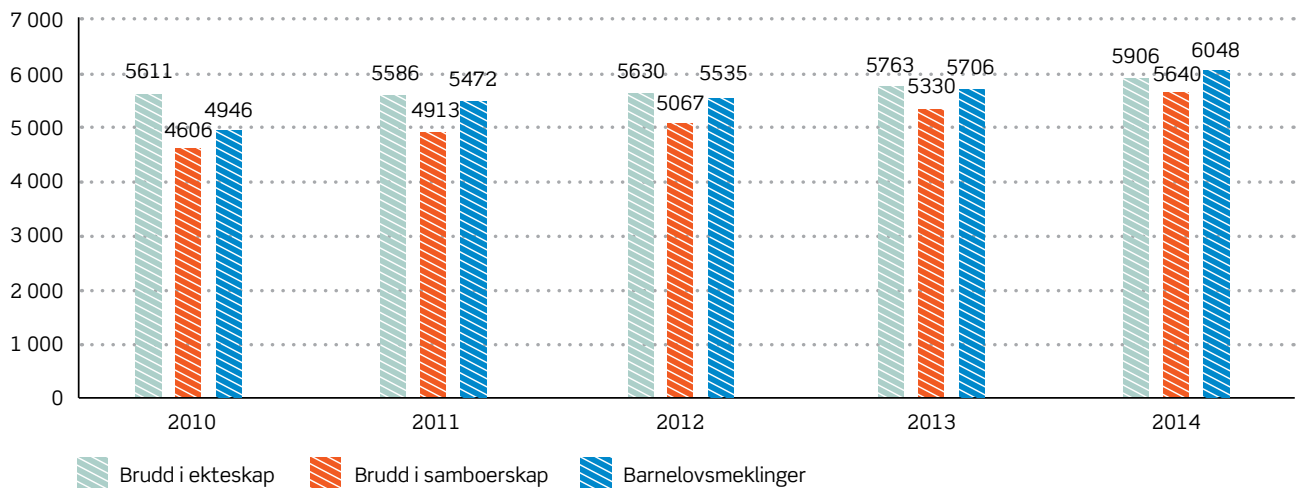

Andelen meklingsaker hvor det er gitt tilbud om time innen tre uker fra begjæring, er vesentlig forbedret sammenlignet med 2013 og tidligere år. Måloppnåelse på 95,6 prosent er høyere enn noen gang tidligere, og vurderes som svært god.

FIGUR 17 ANDEL MEKLINGSSAKER SOM FÅR TILBUD OM TIME INNEN TRE UKER FRA BEGJÆRING

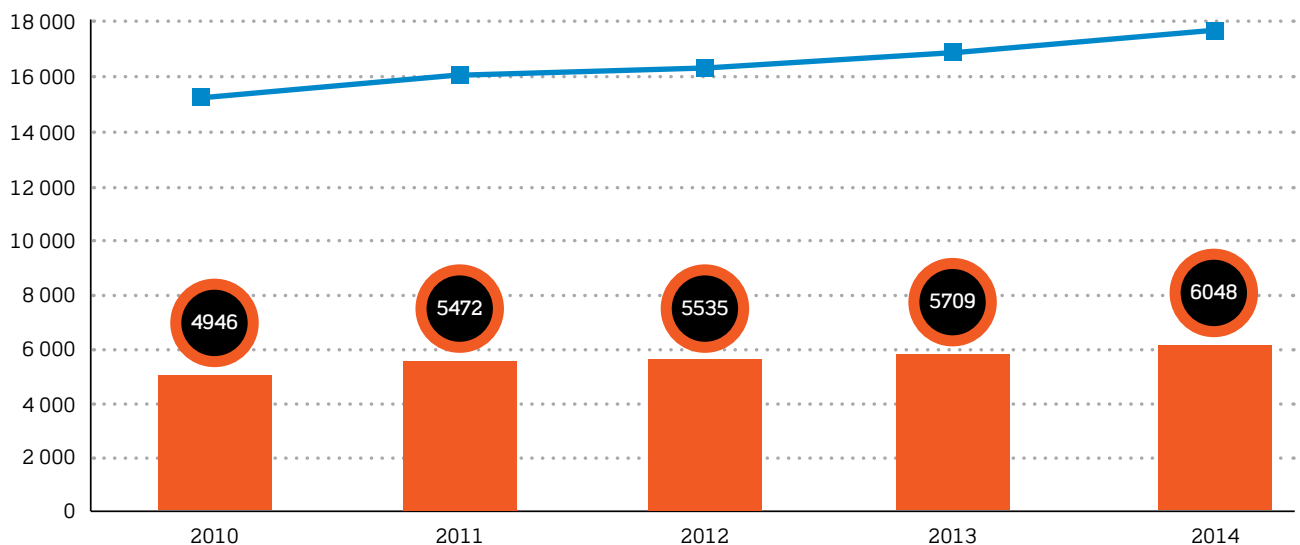
I 2014 ble det inngått avtale i 30,6 prosent av alle saker etter Lov om barn og foreldre. Dette styringsparameteret er nytt i 2014. Registreringen av tallgrunnlaget kom i gang 1. februar 2014, noe som innebærer at tallene for 2014 er litt for lave. Fra 2015 vil registreringen omfatte tall for hele året.

Antallet separasjonsmeklinger (meklinger mellom gifte foreldre) har holdt seg relativt stabilt i perioden 2010-2014, mens antall meklinger på grunn av brudd i samboerskap har økt. Det har også vært en vekst på ca. 22 prosent i antall saker etter barneloven, fra 4946 i 2010 til 6048 i 2014, som omtales som høy-konfliktsaker/barnelovsmeklinger. Kjennetegnet ved disse sakene er langvarig konflikt mellom foreldrene etter brudd, og at minst én av foreldrene vurderer å reise sak for domstolene. Økningen av denne sakstypen og økt alvorlighetsgrad i saken krever at det ofte er to meklere i saken.

FIGUR 18 ANTALL MEKLINGSSAKER FORDELT ETTER TYPE*

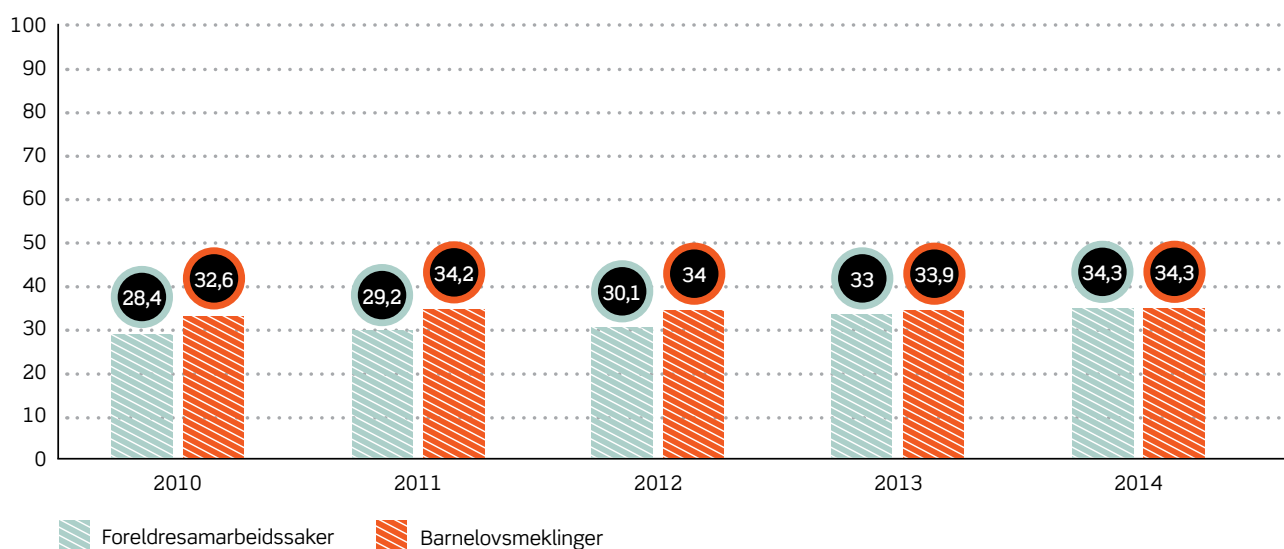
* Meklinger tilbakesendt fra retten er utelatt fra denne figuren.

I 2013 var antallet nye meklingsaker i familievernnet 16 837, og antallet barnelovsaker som ble brakt inn for domstolene 2658. Antall nye meklingsaker viste totalt en økning til 17 631 i 2014, mens antall nye barnelovsaker ved domstolene var 2719. Antall saker som ble brakt inn for domstolene økte isolert sett i 2014, men økte ikke sammenholdt med antall nye meklingsaker i familievernnet i 2014. Det er rimelig å antyde at flere saker ble løst i familievernnettjenesten, og at domstolsbehandling ble unngått.

FIGUR 19 ANTALL BARNELOVSMEKLINGER OG TOTALE MEKLINGER I FAMILIEVERNET

En tredjedel av alle familievernets kliniske saker som gjelder samarbeid om barn etter brudd. Det viser at mange foreldre benytter tilbudet om å få hjelp til samarbeid om felles barn etter brudd. Så mange som en tredjedel av alle meklinger gjelder saker med langvarig konflikt om barnefordeling etter foreldrenes samlivsbrudd. Antall barnelovsaker har økt over tid, men holder seg stabilt på 34 prosent av det totale antall meklinger. Direktoratet ser en positiv utvikling i at andelen foreldresamarbeidssaker øker der det er konflikt mellom foreldre. Det er rimelig å tolke det som en økt tillit til tilbudet som gis ved kontorene i denne delen av befolkningen.

FIGUR 20 ANDEL SAKER OMHANDLENDE FORELDRENE KONFLIKT OM BARNEFORDELING (PROSENT AV TOTALE SAKER)

Plan for saker med høy konflikt etter samlivsbrudd

Direktoratet har i 2014 utarbeidet en nasjonal plan for styrking av det helhetlige tilbudet i familievernet til barn og foreldre i saker med høyt konfliktnivå etter samlivsbrudd. Grunnopplæring av meklere skal styrkes, og følges opp med veiledning og oppfølgingskurs. Det skal opprettes spisskompetansemiljø på høykonflikt meklings, og meklingsstjenesten planlegges differensiert og digitalisert. Planen oversendes departementet i eget brev.

Reduksjon av antall barnefordelingssaker for retten

Familievernet kan gi et komplementerende tilbud til foreldre under og etter behandlingen av barnelovsaker for domstolen, for å bistå foreldrene med konfliktmestring og med å bedre samarbeidet om barna.

Direktoratet har innledet samarbeid med Domstoladministrasjonen med målsetting om å etablere felles kompetansehevende tiltak og informasjonsutveksling, som på litt sikt kan bidra til å redusere antall saker som kommer til domstolene. I arbeidet vil det være et særlig fokus på å se kjeden av tjenestetilbud som er rettet mot familier med høyt konfliktnivå under ett.

Direktoratet anser samarbeidet med Domstoladministrasjonen som svært viktig i arbeidet for å kunne gi familier med høyt konfliktnivå et helhetlig og målrettet tilbud.

3.2 ARBEIDET MOT VOLD I NÆRE RELASJONER

«Vold er enhver handling rettet mot en annen person, som ved at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får den personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil⁵».

Vold i nære relasjoner er særlig utfordrende ettersom det er en følelsesladet situasjon og de involverte ofte står i et avhengighetsforhold til hverandre. Barn som opplever vold i familien er særlig sårbare, og utrygghet forårsaket av voldsopplevelser kan gi nedsatt helse og livskvalitet også inn i voksenlivet. Forebygging av vold i nære relasjoner er derfor en særlig viktig oppgave i arbeidet for å trygge omsorgs- og oppvekstvilkårene for barn i Norge.

Direktoratet har i 2014 fått en rekke nye oppgaver på voldsfeltet. For å bidra til effektiv og samordnet gjennomføring, er det opprettet en egen seksjon for voldsforebygging, med styrkede personalressurser. I oppstarten har arbeidet, i tillegg til ordinære oppgaver på voldsfeltet, konsentrert seg om å utvikle planer for å systematisere kunnskapsgrunnlaget og å utvikle gode samarbeidsrutiner internt og eksternt. Seksjonen koordinerer direktoratets arbeid med handlingsplanene på voldsfeltet. For status på de enkelte tiltakene, se vedlegg 12.

Familieverntjenestene

Familieverntjenestene er en viktig aktør i arbeidet mot vold. Tjenestene er lavterskeltilbud som familier kan oppsøke for å få hjelp til å håndtere ulike vanskelige situasjoner, og har kontorer spredt over hele Norge. Familievernkontoret kan gi foreldre som ønsker det bistand til å håndtere aggresjon og sinne på en bedre måte. En familieterapeut kan også bidra til å avdekke eller forebygge voldshandlinger i familier som har oppsøkt familievernkontoret av andre årsaker. I 2014 har familievernkontorene behandlet i underkant av 900 saker der voldsproblematikk har vært et tema.

Direktoratet arbeider for å styrke familievernets tilbud, både til voldsutøvere generelt, unge voldsutøvere spesielt og til barn og voksne som erfarer vold i hjemmet. Målet er et likeverdig og tilpasset tilbud for berørte av vold, uavhengig av hvor i landet de bor. Det ble i 2014 utarbeidet to planer for dette arbeidet.

Barndommen kommer ikke i reprise - strategi for å bekjempe vold og seksuelle overgrep mot barn

Direktoratet har koordinert arbeidet med å iverksette strategien *Barndommen kommer ikke i reprise* som helhet. Flere samarbeidsflater mellom de ulike ansvarlige aktørene er blitt tydelige gjennom arbeidet med tiltakene:

- forebyggende arbeid for små barn i risiko
- informasjon til barn og unge om vold og overgrep
- behov for kompetanse om vold og overgrep mot barn i relevante utdanninger
- behov for et godt behandlingstilbud til voldsutsatte barn og unge utøvere

Direktoratet vil legge til rette for en samordnet innsats på disse områdene i tilknytning til arbeidet med regjeringens nye tiltaksplan for å bekjempe vold og overgrep mot barn og ungdom – *En god barndom varer livet ut*. Tiltaksplanen ble lansert på direktoratets konferanse i anledning Barnekonvensjonens 25-årsdag. Konferansens program om blant annet skadevirkninger av å vokse opp med omsorgssvikt, høy konflikt og vold samlet 800 personer fra tjenesteapparatet og kommuner.

⁵ Isdal 2000

Krisesentertilbudet

Krisesentrene er et hjelpetilbud med særlig kompetanse på beskyttelse og sikkerhet, råd og veiledning til kvinner, menn og barn utsatt for vold i nære relasjoner. Tilbudet er viktig, spesielt i situasjoner hvor volden medvirker til å utløse en akutt krise. I 2014 var det 44 krisesentre, mot 47 i 2012, men antallet brukere var omtrent det samme.

Det føres statistikk fra krisesentertilbudet som publiseres hvert år. Formålet med dette er å bidra til utvikling av kunnskapsgrunnlaget knyttet til tilbudet og brukerne. Kunnskapen kan brukes i forskning om vold i nære relasjoner og til videreutvikling av selve tilbudet. Direktoratet gjennomførte i 2013/14 et utviklingsarbeid knyttet til rapporteringen. I statistikkrapporten publisert i 2014 (med tall fra 2013/2014) kunne det derfor, for første gang, gis en utfyllende presentasjon av det konkrete innholdet i tilbudet brukerne får. Dette omfattet blant annet:

- sikkerhetstiltak sentrene hadde
- bistand sentrene ga brukerne
- tilrettelegging for ulike brukergrupper
- samarbeid med andre instanser
- brukermedvirkning

Evalueringen av kommunenes implementering av krisesenterloven fra 2010 lanseres i første tertial 2015. Det pekes i rapporten på at de aller fleste kommunene deltar i samarbeid om et krisesentertilbud både for kvinner og menn, slik loven krever. Innholdet i tilbudet utvikler seg i positiv retning både for voksne og barn. Tilbudet til menn er imidlertid fremdeles under etablering, og ikke like godt som tilbudet til kvinner, blant annet fordi det er relativt få brukere (111 i 2013) og at det til dels benyttes midlertidige løsninger.

Evalueringen viser at få kommuner har et helhetlig tilbud til voldsutsatte, noe som var en sentral intensjon ved lovfestingen. Krisesenterloven forutsetter tilrettelegging for individuelle behov (§ 3). En NOVA-studie publisert i 2014, gjennomført på oppdrag fra direktoratet, viser en svak økning i tilrettelegging ved sentrene for personer med nedsatt funksjonsevne. Studien viser samtidig at personer med nedsatt funksjonsevne utgjør en liten andel av brukerne, selv om gruppen har større risiko for å utsettes for vold. Dette gjelder også voldsutsatte med utfordringer knyttet til rusmisbruk og alvorlige psykiske lidelser.

Direktoratet har i 2014 utarbeidet en veileder til krisesenterloven som vil hjelpe kommunene til å realisere sine forpliktelser (tiltak 15 i Handlingsplan mot vold i nære relasjoner). Veilederen skal gjøres godt kjent for kommunene.

Sentre mot incest og seksuelle overgrep

Studien *Vold og voldtekt i Norge* fra NKVTS (2014) viser at seksuelle overgrep er et betydelig samfunnsproblem. Sentrene mot incest og seksuelle overgrep er et lavterskeltilbud til utsatte for incest og seksuelle overgrep og deres pårørende. Sentrene finansieres gjennom en tilskuddsordning som forvaltes av Bufdir. De 22 sentrene mottar omkring 23 000 henvendelser i året. Andelen yngre brukere har økt de siste årene. Blant kvinnelige brukere var omtrent én av fem under 18 år, og de fleste brukerne rapporterte at overgrepene har startet i ung alder (før fylte 12 år). Andelen brukere med innvandrerbakgrunn er svært liten (omtrent 4 prosent), i motsetning til ved krisesentertilbudene (66 prosent). Sentrene har liten erfaring med brukere med nedsatt funksjonsevne, selv om de fleste har lokaler som er tilrettelagt. Det er ønskelig at sentrene i større grad skal nå ut til disse gruppene. Bufdir vil vurdere om tiltakene for å nå ut til brukergruppene er tilstrekkelige.

Sentrene har i større grad lyktes med å nå ut til menn som har vært utsatt for overgrep. Dette kan skyldes at en del av sentrene mot incest og seksuelle overgrep i lengre tid har hatt tilrettelagt tilbud for menn (mannlige ansatte, egne tilbud for menn etc.).

Det ble i 2013/2014 gjennomført et utviklingsarbeid knyttet til statistikken fra sentrene, slik at den bedre kan danne grunnlag for faglig styring gjennom tilskuddsordningen. Statistikkrapporten er tilgjengelig på direktoratets nettsider.

Nasjonalt bo- og støttetilbud for unge utsatt for tvangsekteskap

Flere kommuner har opprettet et bo- og støttetilbud for unge som utsettes for tvangsekteskap eller æresrelatert vold. Tilbudet finansieres av direktoratet ved direkte tilskudd til de aktuelle kommunene. I 2014 ble det foretatt 37 plasseringer i bo- og støttetilbudet (34 i 2013). Det var 82 prosent belegg pr 31.12.14 (22 plasser).

Botilbudenes erfaringer er at de unge befinner seg i en svært vanskelig situasjon. Det ble i 2014 gjennomført en kartlegging av det miljøterapeutiske arbeidet. Studien viser at de unge har omfattende behov for hjelp. Viktige områder er: trygghet og sikkerhet, psykisk helse og bearbeiding av traumer, ensomhet og nettverk, praktisk bistand og hjelp til å forstå hjelpeapparatet og selvstendigjøring. Direktoratet vil med utgangspunkt i studien gjøre en grundig vurdering av hvordan tilbudet skal videreutvikles framover.

FIGUR 21 FAMILIEVERNET: ØVRIGE TILBUD

Type tilbud	Aktivitet i 2014
Fortsatt foreldre-kurs og samtalegrupper for barn	Et tilbud til skilte foreldre og barna deres. • Videreførte og økte samarbeidet med kommunene om å etablere samtalegrupper for barna (PIS-grupper). 13 familievernkontor samarbeider med kommunene om dette tilbudet. • Avholdt 36 kliniske samtalegrupper for barn i regi av familievernkontorene. • Økte kurstilbudet til foreldre for å nå flere familier med samarbeidsutfordringer. 45 gjennomførte kurs i regi av familievernet.
Program for foreldreveiledning (ICDP)	Et gruppebasert veiledningstilbud til foreldre som ønsker å bedre relasjonen til barna sine. • Videreutviklet opplæringen for trenere og veiledere. • Sertifiserte 236 nye veiledere i kommuner og bydeler, Bufetats regioner, Kriminalomsorgens utdanningssenter og andre institusjoner. 65 fikk kompetanse i minoritetsvarianten av programmet. • Sertifiserte 12 veiledere i en variant tilpasset mandatet og rollen til Statens barnehus. • Tilpasset og prøvde ut en variant tilpasset foreldre på krisesenter.
Oppfølging av foreldre som har blitt fratatt omsorgen for barn	Tilbud om sorgbearbeiding, hjelp til å forbedre foreldrenes omsorgskompetanse i forbindelse med samværet med barna, sinnemestring, generell foreldreveiledning mm. • Alle familievernkontorene hadde et tilbud til denne foreldregruppen. • Godt samarbeid med det kommunale barnevernet.
Hva med oss?-kurs	Et kurs tilpasset foreldre som har barn med funksjonsnedsettelse. • Gjennomførte 35 kurs med 541 deltakere.
Klient- og resultatstyrt praksis (KOR)	Et verktøy der klientene evaluerer opplevelsen av egen livssituasjon og tilfredsheten med timen. Terapeuten tilpasser tilbudet til klientenes ønsker og behov. • Innførte verktøyet ved alle familievernkontorene.
Familieråd i familievernet	Et møte der familien samles med slekt og andre som er betydningsfulle for barnet. Målet er å komme frem til en plan som skal bedre familiens situasjon. • Prøvde ut familieråd ved fire familievernkontor, og totalt ble det avholdt 10 familieråd. • Barnevernet bisto med metodestøtte.

HOVEDMÅL 4. GODE VIRKEMIDLER MOT DISKRIMINERING PÅ GRUNNLAG AV KJØNN, SEKSUELL ORIENTERING, KJØNNSENTITET/-UTTRYKK, ETNISITET OG NEDSATT FUNKSJONSEVNE

Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) jobber målrettet for å bli et godt fagdirektorat for likestilling- og ikke-diskriminering, og har systematisk utviklet området fra 2010. I 2014 har direktoratet ansvar for å bidra til likestilling og hindre diskriminering på bakgrunn av nedsatt funksjonsevne, kjønn, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, og har påbegynt oppbygging av kompetanse på området etnisk opprinnelse og livssyn. Direktoratet blir etterspurt i stadig større grad, og har et godt samarbeid med interesse- og brukerorganisasjoner, kunnskapsmiljøer og andre sektormyndigheter. Etter direktoratets vurdering har måloppnåelsen vært god i 2014.

Et viktig mål for Bufdir er å jobbe systematisk og helhetlig med statistikk og analyse på alle områder. Utvikling og bruk av statistikk og indikatorer er helt vesentlig for å analysere og synliggjøre utviklings- trekk og trender, og for å gi kvalifiserte råd og anbefalinger. For å kunne følge levekårsutvikling og omfang av diskriminering er direktoratet godt i gang med å bygge opp et solid statistikk- og kunnskapsgrunnlag. I 2014 har systemet for å kunne dokumentere levekår for personer med nedsatt funksjonsevne hatt høy prioritet. Direktoratets første helhetlige levekårsoversikt vil bli presentert på nett 1. halvår 2015. I 2014 har direktoratet også tatt initiativ til å revitalisere arbeidet med indikatorutvikling for universell utforming. Direktoratets indikatorrapport som oppsummerer status for likestilling mellom kvinner og menn er et viktig grunnlag for å dokumentere og følge utviklingen på likestillingsområdet.

I arbeidet med å styrke kommuners og andre ulike sektormyndigheters kompetanse på likestilling og ikke-diskriminering utvikles ulike virkemidler. I 2014 har direktoratet utarbeidet ulike eksempelsamlinger, kunnskapsbaserte veiledere, samt arrangert flere seminarer og konferanser med bred deltakelse. Et effektivt pådriverarbeid overfor andre sektorer forutsetter et langsiktig perspektiv der direktoratet må "bygge sten på sten". Et viktig arbeid i 2014 var å utarbeide og ferdigstille retningslinjer, veileder og eget nettsted for å avdekke og forebygge seksuelle overgrep mot voksne med utviklingshemming. Materialet bygger på ny kunnskap om voldsutsatte personer med nedsatt funksjonsevne, og er gjennomført i samarbeid med blant annet brukerorganisasjoner og Politidirektoratet. Direktoratet vil legge til rette for at kommunene tar materialet i bruk i 2015.

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) er en stadig viktigere del av hverdagen, og gir mange økt mulighet til deltakelse. Programmet UnIKT skal styrke arbeidet med digital deltakelse og medvirke til at flere digitale satsninger kan bli til nytte for hele befolkningen. Sammen med tilskuddsordningen for universell utforming har dette bidratt til økt oppmerksomhet og kunnskap om digital deltakelse for alle.

Styringsparameter	Krav	Resultat
16. Godt kunnskapsgrunnlag om likestilling og diskriminering	Ingen spesifikke krav	I rute
17. Effektive tiltak for å fremme likestilling og hindre diskriminering	Ingen spesifikke krav	I rute
18. Effektivt informasjons- og pådriverarbeid	Ingen spesifikke krav	I rute

LHBT-senteret

LHBT-senteret er det nasjonale kunnskapssenteret for seksuell orientering og kjønnsidentitet. Senteret jobber for å bedre livskvaliteten blant lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LHBT): (<http://www.bufetat.no/LHBT/>). LHBT-senteret skal bidra til at lhbt-personer i ulike livsfaser opplever alle tjenester og arenaer som inkluderende, relevante og respekterende. Det vises til LHBT-senterets egen årsrapport, vedlegg 15.

Deltasenteret

Deltasenteret er statens kompetanse-senter for deltakelse og tilgjengelighet, og jobber sektorovergripende på politikkområdet universell utforming: (<http://www.bufetat.no/bufdir/deltasenteret/>). I 2014 hadde senteret fokus på å fremskaffe bedre kunnskapsgrunnlag for en rekke problemstillinger. Samtidig økte senteret innsatsen mot statlige og kommunale aktører, blant annet gjennom utstrakt nettverksarbeid. Det vises til Deltasenterets egen årsrapport, vedlegg 16.

KAP. 3 **4.1** GODT OG SYNLIG KUNNSKAPSGRUNNLAG OG DOKUMENTASJON**Dokumentasjon av levekårene til personer med nedsatt funksjonsevne**

I 2014 har direktoratet utviklet systemet for dokumentasjon av levekår for personer med nedsatt funksjonsevne til å bli en helhetlig oversikt over status på levekårene til gruppen. Oversikten inkluderer relevant statistikk om de viktigste levekårsområdene, eksempelvis arbeidsliv, utdanning og helse. Statistikken er innhentet fra andre sektormyndigheters registerdata, blant annet fra NAV, Helsedirektoratet og Utdanningsdirektoratet, og utvalgsundersøkelser fra hovedsakelig Statistisk sentralbyrå (SSB). Oversikten danner grunnlaget for å identifisere sentrale indikatorer som skal følges over tid, og inneholder også dokumentasjon som ikke kan tallfestes, men som bidrar til et mer helhetlig kunnskapsgrunnlag. Dokumentasjonen er også et viktig grunnlag for Norges første rapportering på FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRDP).

Gjennom denne tilnærmingen har for eksempel direktoratet skaffet et godt kunnskapsgrunnlag om tilstanden for barn med nedsatt funksjonsevne i barnehage og grunnskole. Bufdir ser fra utdanningsstatistikken at den generelle utviklingen med mer bruk av spesialundervisning i grunnskolen de siste årene har snudd. Likevel viser forskning fra NTNU og NOVA at barn med nedsatt funksjonsevne i økende grad tas ut av ordinær undervisning, som igjen får konsekvenser for deltakelse i annen aktivitet etter skoletid. Å stå utenfor i oppveksten forplanter seg negativt senere i livet. Forskning fra Fafo viser at arbeidsgivere uttrykker positive erfaringer og holdninger til arbeidstakere med nedsatt funksjonsevne. Dette ser imidlertid ikke ut til å bidra til at flere personer med nedsatt funksjonsevne kommer i arbeid. Arbeidskraftsundersøkelse fra SSB viser at andelen funksjonshemmede i både heltids- og deltidsarbeid fremdeles er lav.

Nordisk samarbeid

Samarbeid og sammenligninger på tvers av land er viktig for å få et bedre kunnskapsgrunnlag om levekårene til personer med nedsatt funksjonsevne. Bufdir har i 2014 etablert et samarbeid med Myndigheten for delaktighet (MFD) i Sverige. Formålet er både å kunne gjøre bedre sammenlignende analyser på tvers av landegrenser, og å lære av MFDs erfaringer med panel- og kommuneundersøkelser. Mulighetene for slike undersøkelser i Norge vil utredes i løpet av 2015.

Indikatorer for universell utforming

Arbeidet med nasjonale indikatorer innenfor tilgjengelighet og universell utforming har vært en del av *Handlingsplan for universell utforming 2009-2013*. Målet har vært å få på plass indikatorer for universell utforming av IKT, transport, bygninger, anlegg og uteområder. Bufdir har tidligere sammenfattet to rapporter om dette arbeidet, en i 2010 og en i 2012. Den siste rapporten ble oversendt departementet ved årsskiftet 2014-15 og oppsummerer de viktigste tallene og indikatorene fra handlingsplanperioden (2009-2013). Rapporten viser at det finnes noe statistikk og enkelte indikatorer, men at dette fremdeles må bygges ut for å få et bedre bilde av status og utvikling.

Statistikk- og indikatorarbeid på ulike diskrimineringsgrunnlag

Direktoratet har jobbet med å utvide systemet for dokumentasjon til å omfatte de øvrige diskrimineringsgrunnlagene, det vil si kjønn, seksuell orientering, kjønnsidentitet og etnisitet. I 2014 har direktoratet skaffet seg oversikt over status på fagområdene, og i samarbeid med relevante forskningsmiljøer utredet hvordan en slik utvidelse kan utføres.

Bufdir har utarbeidet en oppsummering til departementet basert på 44 indikatorer i regjeringens handlingsplan for likestilling mellom kjønnene, *Likestilling 2014*, for perioden 2010 til 2013. Mange av indikatorene gir verdifull informasjon om status for likestilling, og om hvor det er behov for fortsatt innsats. Rapporten er et viktig grunnlag for direktoratets videre arbeid med utvidelsen av systemet for dokumentasjon.

Forsknings- og utviklingsoppgaver (FoU)

Direktoratet har aktivt initiert forskning og utvikling for å bygge opp kunnskapen innen likestilling og ikke-diskriminering. Til sammen ble 14 rapporter ferdigstilt i 2014. Bufdir begynner å få et godt kunnskapsgrunnlag om levekår og livssituasjon for personer med nedsatt funksjonsevne. Oppdatert kunnskap om levekårene for mennesker med utviklingshemming har vært prioritert i 2014, og gir et godt grunnlag for direktoratets videre arbeid for å styrke levekår og rettssikkerhet for mennesker med utviklingshemming.

I 2014 har direktoratet fått bedre kunnskapsgrunnlag om universell utforming på flere områder. Statens institutt for forbruksforskning (Sifo) sin undersøkelse om IKT-bruk i befolkningen er et eksempel på dette. Generelt er det fortsatt behov for å øke kunnskapsgrunnlaget innen området universell utforming.

Bufdir har bidratt til en målrettet og systematisk kunnskapsutvikling om levekår og livskvalitet for lhbt-personer siden opprettelsen av LHBT-senteret i 2011. På tross av langt bedre forskningsbasert kunnskap om gruppen i dag enn for få år siden, er feltet fortsatt preget av kunnskapshull. Det er derfor fremdeles viktig å få frem mer forskningsbasert kunnskap om hvordan det er å leve som lhbt-person i Norge.

Flere områder som rapportene belyser fikk god mediedekning i 2014. Direktoratet vil særlig trekke frem rapport om tjenestetilbudet til voldsutsatte personer med nedsatt funksjonsevne og rapport om arbeidsgiveres holdninger til å ansette personer med nedsatt funksjonsevne, som har fått stor oppmerksomhet i media.

De enkelte prosjektene kan lastes ned her: www2.bufetat.no/bufdir/

KAP. 3 **4.2** GOD KOMPETANSE I KOMMUNAL OG STATLIG SEKTOR

Buudir har et særskilt ansvar for å bidra til god kompetanse om likestilling og ikke-diskriminering i statlig sektor og i norske kommuner. I dette arbeidet er det viktig å fremme kunnskap om og erfaringer med godt praktisk likestillingsarbeid. At alle mennesker får likeverdige kommunale tjenester uavhengig av kjønn, seksuell orientering, kjønnsidentitet, etnisitet eller funksjonsevne er for de fleste en selvfølge, men det er ikke alltid tilfelle i praksis. Et likestillingsperspektiv i tjenestene er viktig og nødvendig for å sikre at alle inkluderes, og at alle innbyggere tilbys likeverdige offentlige tjenester. Diskrimineringslovene forbyr diskriminering på grunnlag av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, men de krever også at offentlige myndigheter skal jobbe aktivt, målrettet og planmessig for likestilling. Direktoratets arbeid med å fremme likestilling og hindre diskriminering på de ulike grunnlagene er et pågående og til dels utfordrende arbeid som krever tett samarbeid med de ulike aktørene.

De tre likestillingssentrene (KUN Senter for kunnskap og likestilling, Likestillingssenteret og Senter for Likestilling (UiA)), Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO), samt Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) og Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) er sentrale samarbeidsparter i Buudirs arbeid med å styrke kommuners og andre sektormyndigheters kompetanse på likestilling og ikke-diskriminering. Buudir har også hatt et godt samarbeid med Reform ressurscenter for menn i 2014.

Det er behov for å utvikle metoder og gode eksempler for hvordan en kan arbeide målrettet med likestilling på tvers av diskrimineringsgrunnlag. Særlig er det viktig å vise frem gode eksempler fra kommunal sektor, som kan bidra til inspirasjon og erfaringsoverføring til kommuner som ikke har kommet så langt i praktisk likestillings- og inkluderingsarbeid. I november arrangerte direktoratet i samarbeid med de tre likestillings-sentrene, en konferanse for kommunene om praktisk likestillingsarbeid som dekket alle diskrimineringsgrunnlagene. I forbindelse med konferansen ble det utarbeidet en eksempelsamling som bidrar til å spre gode eksempler på praktisk likestillingsarbeid fra norske kommuner, og har som formål å inspirere til tjenesteutvikling i kommunene. Samlingen er også oversatt til engelsk.

Kommunale og fylkeskommunale råd

Direktoratet har siden 2012 fulgt opp Lov om råd for menneske med nedsett funksjonsevne. Det innebærer å gi veiledning til rådene om deres virksomhet sentralt, bl.a. gjennom nettsidene til Deltasenteret. Det er stor variasjon mellom rådene, både mht. rammebetingelser og hvordan samarbeidet med kommunen/fylkeskommunen fungerer. Buudir sendte derfor ut et informasjonsskriv tidlig i 2015 der det ble orientert om den prosessen kommuner og fylkeskommuner må gjennom for å etablere nye råd. Buudir har også innledet dialog med KS med sikte på at rådene kan delta på folkevalgtopplæringen i kommuner og fylkeskommuner. Dette kan bli et viktig tiltak for å styrke rådenes evne til å fungere godt i lokaldemokratiet.

Arbeid med universell utforming i kommuner og fylkeskommuner

Kommunenes innsats er helt sentral for å nå de politiske målene om et universelt utformet samfunn. Det er derfor vesentlig å stimulere til økt regional kunnskap og å finne frem til strategier for kostnadseffektive og hensiktsmessige fremgangsmåter lokalt. I arbeidet med universell utforming har direktoratet sett nytten av nettverksarbeid der aktørene kan dele kunnskap og erfaringer samt få et faglig kontaktnettverk og innsyn i andre aktørers arbeid og målsettinger.

I 2014 gikk Deltasenteret inn som faglig rådgiver i to kommunenettverk om universell utforming. Det ene er tiltaket, *Fylkes- og kommunerettet arbeid med universell utforming 2014-15*, der Planavdelingen i KMD har prosjektledelsen i samarbeid med Husbanken og Bufdir. Det andre er prosjektet *Enkle tiltak – universell utforming – Kommunenettverk*, der KS har prosjektledelsen.

For å få frem læring og inspirasjon til arbeidet er også gode eksempler viktig. Det gjelder særlig der problemstillingene er komplekse, som ved oppgradering av sentrumsområder i byer og tettsteder. I samarbeid med Møre og Romsdal fylkeskommune og en rekke kommuner, utarbeidet direktoratet derfor en eksempelsamling om hvordan oppnå universell utforming i sentrum og hva som ansees som gode resultater. Eksempelsamlingen ble lansert og presentert med god mottakelse i nettverkene nevnt over.

Staten, fylkeskommunene og kommunene har ansvar for ulike deler av kollektivtilbudet, og også på dette feltet har aktørene behov for møteplasser med erfaringsutveksling. Derfor etablerte direktoratet i 2014 nettverket Deltatransport som fikk over 90 medlemmer på tvers av institusjoner, myndighetsorganisasjoner og fagmiljøer. I løpet av året er det gjennomført to fagsamlinger om anbuds- og innkjøpsprosesser og universell utforming av kollektivknutepunkt.

God informasjon og kunnskap om seksuell orientering og kjønnsidentitet

Bufdir har i 2014 fortsatt arbeidet med å fremskaffe og formidle kunnskap om seksuell orientering og kjønnsidentitet. Bufdirs viktigste kilde for formidling er lhbt.no. I 2014 trådte den nye diskrimineringsloven om seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk i kraft. For første gang har Norge en helhetlig lovgivning som sikrer vern for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner. Samtidig merker direktoratet at det er en del usikkerhet knyttet til de nye pliktene som følger av den nye loven. Bufdir har bidratt med informasjon om den nye loven på nett, og arrangerte høsten 2014 et seminar rettet mot alle ansatte i departement og direktorat om proaktive plikter i loven, samt eksempler på god praksis.

I evalueringen av handlingsplanen for lhbt-feltet kom det frem at ansatte i departement og direktorat savnet tilgang på statistikk og forskningsbasert kunnskap om livssituasjonen og levekårene for lhbt-personer innenfor ulike sektorer. I fjor utga Bufdir et faktahefte som oppsummerer kunnskap om levekår og livskvalitet for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner. Faktaheftet har tittelen *LHBT: Status 2014* og inneholder omtale av 55 ulike forskningsrapporter og artikler utført de siste årene. Heftet kan brukes som oppslagsverk for personer som trenger informasjon om feltet. Det inneholder en ordliste, og finnes også på engelsk. Heftet kan bidra til å gi beslutningstakere i offentlig sektor lett tilgang til forskningsbasert kunnskap om hvordan det er å leve som lhbt-person i Norge.

Rosa kompetanse barnevern har blitt videreført i 2014. Dette er et undervisningsopplegg for ansatte på barneverninstitusjoner, utviklet av Landsforeningen for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LLH) på oppdrag fra Bufdir. I 2014 gjennomførte én barneverninstitusjon Rosa kompetanse. Direktoratet ønsker at flere institusjoner enn i dag gjennomfører undervisningsopplegget, og vil legge til rette for at kurset når ut til flere ansatte. Rosa kompetanse fikk svært gode tilbakemeldinger da det ble prøvd ut i Bufetat Region øst i 2013. LLH og Bufdir utviklet i 2014 en nettressurs for oppfølging etter gjennomført Rosa kompetanse-kurs. Nettressursen forventes lansert våren 2015.

Retningslinjer ved seksuelle overgrep mot voksne personer med utviklingshemming og nettstedet vernmotovergrep.no

Svært få overgrepssaker mot mennesker med utviklingshemming blir avdekket og anmeldt. Mennesker med utviklingshemming er en særlig utsatt og sårbar gruppe for overgrep. For bedre å kunne forebygge, avdekke og håndtere seksuelle overgrep mot mennesker med utviklingshemming utarbeidet Bufdir en retningslinje

og nettstedet vernmotovergrep.no, som ble lansert i november i fjor. På nettsiden er det også publisert en plakat, en utfyllende veileder, lettlestebrosjyre, fagartikler og opplæringsmaterieil for ansatte i kommuner og bedrifter. Politi, organisasjoner og kommuner gir tilbakemelding om at dette et svært viktig redskap i slike saker. En viktig del av det videre arbeidet blir å utvide materiellet for en større målgruppe og andre typer overgrep, et behov som blant annet er dokumentert rapporten *Tjenestetilbudet til voldsutsatte personer med nedsatt funksjonsevne*.

Kunnskap og bevissthet om egen seksualitet og egne grenser er også viktig for å forebygge overgrep. For å nå flere ble undervisningsmateriellet Kropp, identitet og seksualitet (KIS) digitalisert i 2014. Arbeidet ble gjennomført i samarbeid med Habiliteringsteamet for voksne ved Nordlandssykehuset. Materiellet vil bli publisert i 2015.

3. desember - FNs internasjonale dag for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Buudir markerte også i år 3. desember med å arrangere en fagkonferanse for interesse- og brukerorganisasjoner, kommuner og andre statlige aktører. Årets tema *Å vokse opp med funksjonshemming i Norge* var valgt på bakgrunn av forskningsprosjektet *Funksjonshemming og livsløp. En longitudinell studie av ungdom med funksjonshemming og deres familier*. Forskning om oppveksten til barn og unge med nedsatt funksjonsevne dokumenterer at familienes erfaringer med hjelpeapparatet er blandede og til dels belastende. Mange erfarer at informasjon om ordninger og rettigheter er tilfeldig. Hjelpeapparatet oppleves som fragmentert og lite oversiktlig, og mange opplever at de møtes med mistenksomhet. For å understreke betydningen av god samordning og samarbeid på tvers av sektorene holdt direktørene for Utdanningsdirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Helsedirektoratet og Buudir innlegg på konferansen. Konferansen viste at de ulike sektormyndighetene er engasjerte hver for seg, men at det kan være behov for mer felles tilnærming slik at familier med barn og unge med nedsatt funksjonsevne kan møte et mer samordnet hjelpeapparat. Bufdirs vurdering er at funksjonshemmedes internasjonale dag gir god anledning for å sette sentrale problemstillinger på dagsorden. Direktoratet vil våren 2015 ha dialog med funksjonshemmedes organisasjoner om hvordan 3. desember konferansene kan videreutvikles fremover.

UnIKT-forum

Programmet UnIKT (Universell IKT), med et forum og en tilskuddsordning ble etablert i 2013. Formålet med UnIKT er å styrke arbeidet med digital deltakelse og medvirke til at flere digitale satsninger kan bli til nytte for hele befolkningen. UnIKT-forumets medlemmer er fra brukerorganisasjoner, offentlig sektor, fagmiljø og næringsliv. Møtene er åpne og har mange eksterne deltakere. Temaer som ble tatt opp i 2014 var digital deltakelse, elektronisk kommunikasjon og digital læring, i tillegg til presentasjoner av prosjekter som har fått økonomisk støtte gjennom tilskuddsordningen. Det er tydelig behov for en slik møteplass der aktører kommer sammen og diskuterer muligheter og utfordringer i å lage digitalt tilgjengelige tjenester. Buudir ser også potensialet i å nå nye målgrupper, som kommunene, gjennom UnIKT-programmet.

Tilskuddsordning for kunnskapsutvikling, kompetanseheving og informasjon innen universell utforming

Tilskuddsordningen, som ble opprettet i 2013, ble videreført i 2014 med en ramme på totalt 7 mill. kr. I alt mottok direktoratet 45 søknader og innvilget støtte til 24 prosjekter. Det kom ingen klager på vedtakene.

Tilskuddene ble også i 2014 tildelt prosjekter som spenner over et mangfold av tiltak; fra registrering av tilgjengelighet i kommuner til juridiske betenkninger av kommuners bruk av sosiale medier og utvikling av tilgjengelige apper. Mottakerne representerer også et vidt spekter av organisasjoner, fra enkeltpersonforetak, bedrifter forskningsinstitusjoner, brukerorganisasjoner og offentlige institusjoner. Bufdir anser denne spredningen på ulike mottakere og prosjekttinnhold for å være en styrke, og noe som gjør tilskuddsordningen til et effektivt verktøy for å sikre bred innsats for universell utforming.

Evaluerings og oppsummering av handlingsplaner

I 2014 har direktoratet oppsummert og/eller evaluert følgende handlingsplaner:

- Oppsummert handlingsplan for universell utforming 2009-2013.
- Oppsummert handlingsplan for likestilling mellom kjønnene – *Likestilling 2014*.
- Sluttevaluering av handlingsplan *Bedre livskvalitet for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner 2009-2012 (2013)*. I løpet av høsten utarbeidet direktoratet ytterligere innspill for et mer spisset, systematisk og langsiktig arbeid på lhbt-området. Temaene Bufdir særlig løfter frem for en fremtidig innsats er trygge nærmiljøer og offentlige rom, anerkjennende oppvekst og utdanning, inkluderende arbeidsliv, likeverdige offentlige tjenester og skeiv kultur og historie.

Internasjonalt arbeid

Det internasjonale arbeidet med likestilling og inkludering er viktig for å dele erfaringer, lære av andres arbeid og for å videreutvikle arbeidet med likestilling og inkludering. Under er en oppsummering av aktiviteter i 2014:

- Deltakelse i den norske delegasjonen til kvinnekommisjonen, CSW – 58. CSW er den viktigste plattformen i FN for diskusjon på kjønnslikestillingsfeltet.
- Donorprogrampartner (DPP) for kjønnslikestillingsprogrammet EE09 Gender Mainstreaming and Promoting Work Life Balance i Estland. Programmet er finansiert over EØS-midlene.
- Europarådets ekspertgruppe Gender Equality Commission (DECS-GEC) og National Focal Point for likestilling mellom kjønn.
- Europarådets ekspertgruppe for personer med nedsatt funksjonsevne (DECS-RPD) og i arbeidsgruppen «Task Force Group» som byråmedlem.
- Ad-hoc arbeidsgruppen for utarbeiding av Opinion on Gender Equality in the EU in the 21st Century: Remaining Challenges and Priorities' til Europakommisjonens rådgivende komité for likestilling mellom kvinner og menn.
- I tillegg har Bufdir bistått UD som co-chair i programarbeidet med en likestillingskonferanse arrangert av Island under Arktisk råd.
- Bistått BLD i The Informal Network of Governmental LGBT Focal Points.
- Representant i Rådet för Nordiskt samarbete om funktionshinder
- Convener for Strategic Advisory Group on Accessibility (SAGA), en rådgivningsgruppe for de europeiske standardiseringsforbundene
- Medlem i Nordisk vegforums gruppe for universell utforming (NVF-uu)

Videre mottar Bufdir en rekke delegasjoner fra ulike EU-land som har hatt ønske om å lære om Norges likestillingspolitikk og -praksis.

RAPPORTERING PÅ ØVRIGE OPPDRAG**Ung.no**

År	Brukere	Sidenedlastinger	Besvarte spørsmål
2014	8 750 000	17 200 000	26 096
2013	7 150 000	14 600 000	24 004

Ung.no er det offentliges informasjonskanal for ungdom, og skal tilby informasjon og veiledning som setter unge i stand til å treffe gode valg og utvikle egen handlingskompetanse. Nettsiden får stadig flere brukere. Både antall brukere og antall sidehenvisninger økte med 22 prosent fra 2013. Alt innhold ble grundig gjennomgått og kvalitetssikret i løpet av året, med bistand fra fagekspertise innen alle aktuelle temaer. Fagpanelet, som besto av over 100 personer, hjalp direktoratet med å forvalte informasjon, svartjeneste og dialog om 85 ulike emner.

Ung.no fikk i 2014 midler fra Justisdepartementet til en ungdomskampanje mot vold i nære relasjoner. Kampanjen skulle spre kunnskap om hva krenkelser, vold og overgrep i nære relasjoner er, for å bidra til bevisstgjøring og forebygging. Kampanjen het #ikkegreit, og hovedaktivitetene var annonser, bannere og filmer i sosiale medier. Informasjon om aktuelle hjelpetilbud og behandlingsapparat samles under ung.no/hjelp. Kampanjen foregikk i perioden 15. januar til 15. februar 2015.

Erasmus+

2014 var oppstart for EUs nye program Erasmus+, som Norge er med i gjennom EØS-avtalen. Erasmus+ gir tilskudd til prosjekter innenfor utdanningssektoren, ungdomsfeltet og idrett. Prosjektene skal gi ungdom mulighet til å knytte bånd over kultur- og landegrenser, lære av hverandre, og utvikle solidaritet og toleranse. Lærere og ungdomsarbeidere får gjennom deltagelse anledning til å utveksle erfaringer og utvikle innovative metoder å arbeide på.

Direktoratet er nasjonalt kontor for *Aktiv Ungdom*, som er ungdomsdelen av programmet. Oppstart av ny prosjektperiode har vært spennende og utfordrende. Formaliteter, nye hjelpemidler, opplæring og informasjon skal fornyes. EØS-avtalen gjør at Norge måtte avvente tilslutning på deltagelse. Det har resultert i at norske brukere i mindre grad søkte på de to første søknadsrundene. Antall søknader gikk derfor ned fra 186 i 2013 til 99 i 2014. Prosjektypene er noe endret fra forrige program, noen prosjektyper er mer ressurskrevende og utløser større tilskudd. Av de 99 søknadene, ble 82 innvilget prosjektmidler.

Tabellen under viser hvor mye av prosjektmidlene som er benyttet på de ulike prosjektypene.

TABELL 10 FORBRUK DESENTRALISERTE MIDLER PR. 31. DESEMBER 2014. AVRUNDEDE TALL I EURO.

Prosjekttype	Tildelt budsjett	Fordelt til søkere pr. 31.12.2014	Prosentuelt forbruk	Avvik	Beskrivelse
KA1:Gruppe-utveksling	500 270	441 000	88 %	59 270	Ungdomsgrupper fra to eller flere land som gjør aktiviteter sammen i 1-3 uker
KA1:EVS-volontørtjeneste	1 020 000	1 005 000	99 %	15 000	European Voluntary Service: Enkeltungdommer som arbeider frivillig i utlandet 2-12 måneder
KA1: Opp-læring av ungdomsarbeidere	300 000	317 000	106 %	-17 000	Kurs, seminarer, konferanser, studieturer, jobbhospitering
KA2: Strategiske partnerskap	985 000	997 000	101 %	-12 000	Langsiktig, bredt samarbeid mellom partnere i to eller flere land for å utveksle erfaringer og utvikle nye arbeidsmetoder - enten innenfor ungdomsfeltet, eller tverrsektorielt mellom ungdoms- og utdanningsfeltet
KA3: Ungdoms-politiske møter	104 000	104 000	100 %	0	Seminarer og konferanser som setter ungdomspolitiske temaer på agendaen, og hvor både ungdom og beslutningstakere deltar. Kan være rent nasjonale, eller med deltakere fra to eller flere land
SUM	2 909 270	2 864 000	98 %	45 270	

Det vises til vedlegg 7, Fylkesoversikt innvilgede prosjekter 2014, som viser hvilke prosjekter som har mottatt tilskudd. Denne inneholder også prosjektenes fylkesplassering. Totalt har 18 av 19 fylker mottatt støtte. Unntaket er Finnmark. Som vanlig er Oslo det fylket som har flest godkjente søknader (15), mens Sogn og Fjordane stadig er det fylket som relatert til befolkningsstørrelsen bruker programmet mest (10 prosjekter). Direktoratet bruker statistikken til å målrette informasjons- og opplæringstiltak mot de områdene som i liten grad bruker programmet.

Tilskuddsforvaltning

Tilskudd er ett av flere virkemidler det offentlige har for å gi et samlet godt tilbud til målgrupper, sikre drift av frivillige organisasjoner og til gjennomføring av prioriterte mål og områder. Direktoratet har i 2014 behandlet over 2000 søknader om tilskudd på 27 ulike tilskuddsordninger. Seksjon for tilskuddsforvaltning har høy kompetanse på lover og regelverk, og har i 2014 utarbeidet eller redigert rundskriv på alle tilskuddsordninger direktoratet forvalter. For å sikre en effektiv saksbehandling har direktoratet anskaffet et saksbehandlings-verktøy som er spesielt godt egnet til tilskuddsforvaltning. Det vil gi bedre mulighet for å håndtere data fra søknader effektivt, og avgi rapportering slik at måloppnåelse og effekter av tilskudd for brukerne lettere kan analyseres.

De siste to årene har enkelte tilskuddsordninger av ulike grunner blitt utlyst relativt sent på året. Dette har negative konsekvenser, spesielt for frivillige organisasjoner som skal planlegge aktiviteten. Direktoratet vil derfor starte dialogen med departementet tidligere, slik at tilskuddsordninger vi forvalter på vegne av departementet kunngjøres, med forbehold om Stortingets bevilgning, tidligere.

Grunnet implementering av nytt regelverk på driftstilskuddet for funksjonshemmedes organisasjoner var antall klager i 2014 dobbelt så mange enn i 2013 (ca. 60 mot ca. 30). Erfaringsmessig tar det noen år før nye regelverk har satt seg, og økt volum av klager var derfor ventet. Direktoratet mener likevel at antall klager er innenfor et akseptabelt nivå. Generelt er det svært høy oversøkning på tilskuddsordningene direktoratet forvalter. Dette betyr at risikoen for at også støtteverdige og gode tiltak må gis avslag er relativt høy.

Tilskuddsordning for støtte til oppfølgings- og los-funksjoner for ungdom

Tilskuddsordningen ble initiert av BLD i 2011, og igangsatt som et treårig prosjekt med utvalgte kommuner. Bufdir fikk i 2014 overført ansvaret for tilskuddsordningen. Formålet med ordningen er å bidra til å styrke den kommunale oppfølgingen av ungdom som har særlig risiko for å avbryte videregående opplæring. Arbeidet inngår som en del av regjeringens innsats for å øke gjennomføringen i videregående opplæring, og det bør legges vekt på samarbeid med andre direktorater.

Det var i statsbudsjettet for 2014 bevilget 10,65 mill. kroner til ordningen, og 500 000 kroner til opplæring/faglig støtte. Bufdir mottok søknader fra 87 kommuner/bydeler, og av disse var det 27 som fikk tilskudd. Blant søkerne var det en del som hadde vært med i den første prosjektperioden, men kun én av disse fikk tilskudd. Søknadene ble prioritert etter kriterier som forankring på ledelsesnivå, god tverrfaglig forankring og organisering, konkret plan for videreføring av arbeidet etter utløpt tilskuddsperiode og konkret plan for hvordan los-funksjonen skulle inngå som en del av et fagfellesskap/fagmiljø.

Ansvaret for tilskuddsordningen innebærer også at Bufdir skal bistå kommunene med faglig støtte, som bl.a. omfatter opplæring i metodiske tilnærminger i arbeidet med ungdom. Et viktig ledd i dette er å gjennomføre årlige nettverkssamlinger for de kommunene som mottar støtte. Samlingen for 2014 var i november, og det var deltakelse fra 25 kommuner.

Det er vanskelig å si noe om resultatoppnåelse, da de aller fleste kommunene er i oppstartsfasen. Tilbakemeldinger som ble gitt på nettverkssamlingen tyder på at det er ganske stor variasjon i hvor langt kommunene har kommet i sitt arbeid, men at de aller fleste har ansatte som skal ivareta los-funksjonene og at dette er organisert i samsvar med retningslinjene.

Los-prosjektet er evaluert av NOVA, rapport nr. 13/14 *Til god hjelp for mange, evaluering av losprosjektet*. Hovedkonklusjonen er at prosjektet har vært til god hjelp for mange. Evalueringen gir grunnlag for å si at ungdommer som deltok i den første treårsperioden (2011-2013) har fått styrket sin tilknytning til skole eller arbeid, i hvert fall på kort sikt.

Rettferdsvederlag og ekteskapssaker

I 2014 har Bufdir hatt flere store og konkrete oppdrag på ekteskapsfeltet. I tillegg har direktoratet jobbet målrettet for å nå målet om lavere saksbehandlingstid i rettferdsvederlagssakene. Oppdragene på ekteskapsfeltet har imidlertid medført perioder med lav produksjon av rettferdsvederlagssaker. Det ble gjort en ekstra innsats siste halvdel av 2014 for å få ned restanser og saksbehandlingstid, noe som bidro til at direktoratet er svært nær målet om 13 måneders saksbehandlingstid i alle saker. Ved årsskiftet var snittet på om lag 13 måneder.

Tallet på innkomne rettferdsvederlagssaker har sunket betraktelig i 2014, og har ikke vært lavere på 10 år. Dette skyldes at de fleste som har kunnet søke etter den tilpassede ordningen med erstatning til tidligere barnehjemsbarn og barn i spesialskoler for atferdsvansker (St.m.nr 24 (2004-2005)) nå har søkt. Det er saker etter den alminnelige rettferdsvederlagsordningen som nå dominerer. Innvilgelsesprosenten i disse sakene ligger på rundt 30-35 prosent. Til sammenligning er innvilgelsesprosenten i saker etter den tilpassede ordningen på ca. 95 prosent. Beviskravene i saker etter alminnelig ordning er strengere enn etter den tilpassede ordningen. Hovedårsaken til den lavere innvilgelsesprosenten er at vi i færre tilfeller finner grunnlag for å kritisere barnevernet. En nedgang i innkomne saker er positivt for muligheten til å oppnå mål om 13 måneders saksbehandlingstid i 2015.

Alderen på søkerne blir stadig lavere. Rettferdsvederlag skal være en siste utvei til å få oppreisning. Ordningen er subsidiær i forhold til andre erstatnings- og forsikringsordninger, og skal heller ikke være et fritt valgt alternativ til domstolene. I tillegg er offentlige myndigheter oppfordret til ikke å påberope seg foreldelse i saker hvor den skadelidte var barn på tidspunktet forholdet skal ha skjedd. Dette betyr at rettferdsvederlag i mange tilfeller blir et foretrukket alternativ til å reise sak mot den ansvarlige. I andre tilfeller har direktoratet sett at søkerne bevisst har ventet med å søke til saken er blitt foreldet. På bakgrunn av dette stiller direktoratet spørsmål ved om det er behov for en generell gjennomgang av hva ordningen er ment å dekke.

For nærmere rapportering av områdene vises det til vedlegg 5.

Adopsjon

Antall adopsjoner til Norge har de siste 10 årene vist en jevn nedgang. I perioden 2004-2014 er antall adopsjoner gått ned med om lag 80 prosent. Fra 2013 til 2014 var det en beskjeden oppgang fra 144 til 152. En årsak til nedgangen er at landene som før adopterte bort mange barn nå har noe større mulighet til å gi barna et omsorgstilbud i eget land. Utvikling av samarbeid med land som har behov for utenlandsadopsjon er krevende, og direktoratet samarbeider med de tre adopsjonsforeningene om dette.

Fra 2015 overtar Bufetat ansvaret, som tidligere har ligget i kommunene, for å utrede adopsjonssøkere. Direktoratet har i 2014 satt i gang organisatoriske og administrative tiltak for å kvalitetssikre utrednings-tilbudet før etablering. Utredningsoppgaven er lagt til fosterhjemtjenesten i regionene i Bufetat. Region øst er

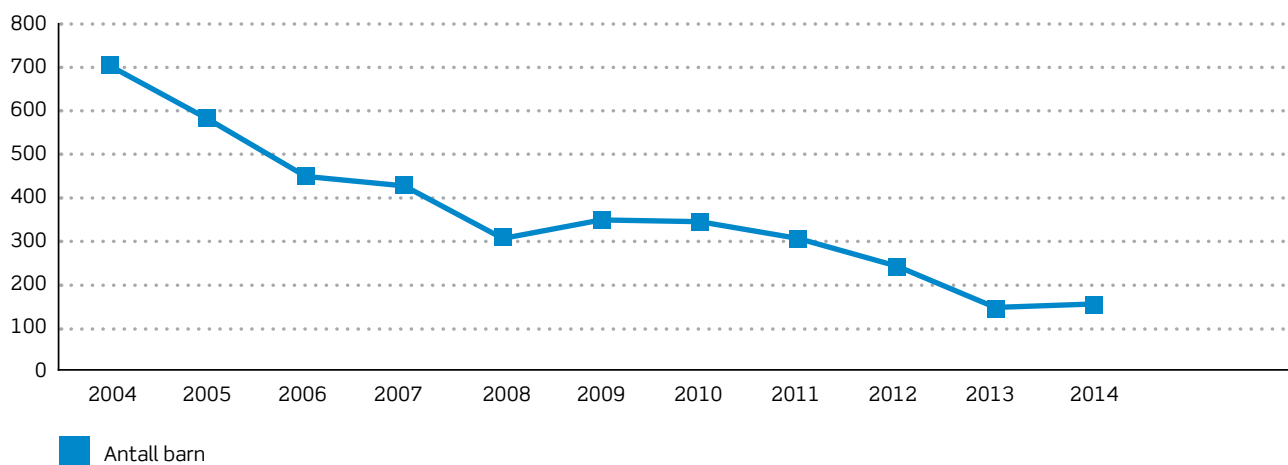
gitt et regionsovergripende ansvar for opplæring av utredere og etablering av felles saksbehandlingsrutiner og maler knyttet til utredningsoppgaven.

Direktoratet har i 2014 deltatt i departementets arbeid med lov- og forskriftsendringer og utarbeidelse av rundskriv på adopsjonsområdet som er gjennomført i 2014.

Ingen land ble godkjent som nye samarbeidsland i 2014. Direktoratet utarbeidet i 2014 en oversikt over adopsjonsmyndighetens ansvar, rolle og oppgaver, samt plan for gjennomføring av tilsynet med tiltak og oppfølging av avvik.

Direktoratet vurderer det som hensiktsmessig på bakgrunn av nedgangen i antall adopsjoner, og utviklingen på adopsjonsområdet for øvrig, at oppgavene sentraliseres og legges til én region. Dette vil bidra til å sikre god fagkompetanse og god ressursutnyttelse på adopsjonsområdet. Direktoratet har i 2014 påbegynt et arbeid med å kartlegge mulighetene for omorganisering innenfor rammene av gjeldende regelverk.

FIGUR 22 BARN ADOPTERT GJENNOM DE NORSKE ADOPSJONSORGANISASJONENE

Mens antall adopsjoner har gått opp, er antall adopsjonssøknader redusert i 2014. Regionene mottok 245 nye søknader i 2014 mot 251 i 2013. 37 saker ble behandlet av faglig utvalg i 2014 og omhandlet 48 barn.

Det ble ikke mottatt noen nye søknader om overføring av foreldreskap etter surrogatloven i 2014. 22 søknader er innvilget og 2 er avslått på formelt grunnlag. 16 saker er under behandling.

Oppvekststatus

Oppvekststatus er videreføringen av Oppvekstrapporten, som kom i 2013. Bufdir startet i 2014 arbeidet med statistikk og analyser på nett. Denne nettjenesten vil bli lansert våren 2015. Arbeidet er viktig i forbindelse med å utvikle og synliggjøre Bufdirs rolle som fagdirektorat og premissleverandør på oppvekstfeltet. Det overordnede målet med arbeidet er å gi et så helhetlig bilde som mulig av hvordan det er å vokse opp i Norge

HANDLINGSPLANER

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har ansvar for tiltak i følgende handlingsplaner:

- Handlingsplan mot vold i nære relasjoner (2014-2017)
- Handlingsplan mot voldtekt (2012-2014)
- Handlingsplan for likestilling 2014
- Handlingsplan mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger av unges frihet (2013-2016)

Det vises til vedlegg for rapportering på handlingsplaner.

4 STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

Direktoratet er fornøyd med måloppnåelsen i 2014, og vurderer styringen og kontrollen som tilfredsstillende. Direktoratet har allikevel identifisert ulike områder med utviklingsmuligheter, og har derfor gjennom flere år jobbet systematisk med tiltak i virksomhetsstrategiene *Det moderne direktorat* og *Kvalitetsutviklingsprogrammet* med styring og ledelse. Direktoratet mener at disse aktivitetene vil bidra til bedre kvalitet, effektivitet og mindre uønsket variasjon i etatens tjenester. De viktigste komponentene i dette arbeidet er

- hensiktsmessig organisering, tydelig rolle- og ansvarsdeling, kompetente ledere
- god mål- og resultatstyring
- satsning på risikostyring og internkontroll
- oppfølging av avvik, feil og mangler

Nedenfor følger informasjon om forhold knyttet til styringen og/eller kontroll i virksomheten, når dette er vesentlig informasjon for departementet.

Hensiktsmessig organisering og tydelig ansvarsdeling

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) følger opp regionene i Bufetat og Bufetats Senter for administrasjon (BSA), og har et overordnet ansvar for at etaten samlet sett oppfyller overordnede krav knyttet til kvalitet og økonomi. I 2013 fikk regionene lik organisering av regionkontorene, styringslinjer ble forenklet og fullmakter i regionene ble standardisert. Fra samme tidspunkt ble også BSA opprettet med ansvar for å levere administrative tjenester knyttet til IKT, dokumentforvaltning, lønn, regnskap, personaladministrasjon og HR. Denne omstillingen har bidratt til en mer forutsigbar styring, tydeligere ansvarsdeling og redusert sårbarhet på viktige administrative områder.

I 2014 har direktoratet operasjonalisert skillet mellom direktoratets faglige rolle og rollen som etatsstyrer av Bufetats regioner. Styring av regionene skal skje fra én organisatorisk enhet, skilt fra fagavdelingene. Endringen vil organisatorisk implementeres i direktoratet i 2015.

I forbindelse med direktoratets anbefalinger om organisering av etatens tjenestetilbud (jf. svar på Tildelingsbrev 2013 tillegg nr. 12), har direktoratet også høsten 2014 prioritert å arbeide videre med organisering av inntak til statlige barneverntjenester. Arbeidet har resultert i at det våren 2015 vil etableres én regional inntaksenhet i hver region, med inntaksrådgivere lokalisert på ulike steder i regionen. Inntaksenhetenes lokasjoner skal ha en geografisk plassering som sikrer barn, unge og familiers medvirkning og godt samarbeid med kommunene i inntaket. Region Midt-Norge er gitt i oppdrag å etablere Nasjonalt inntaksteam (NIT), som erstatter prøveordningen som ble opprettet høsten 2013.

Mål- og resultatstyring

Bufdir baserer sin styring av underliggende etat på mål- og resultatstyring hvor mål, styringsparametere og resultatkrav er formulert i disponeringsbrev og følges opp gjennom rapportering og virksomhetsstyringsamtaler. Direktoratet har etablert styringsparametere som fokuserer på de mest kritiske områdene og blant

annet gir informasjon om utfallet av behandlingen, kvalitet og effektivitet i tjenesteapparatet og kontroll med kritiske innsatsfaktorer. Samlet gir dette en oversikt over de viktigste resultatområdene.

I 2014 har direktoratet gjennomført et prosjekt for automatisk datafangst i styrings- og rapporterings-systemet. Det er også gjennomført et prosjekt for å etablere indikatorer som skal gi bedre oversikt over kvaliteten i etatens tjenester. Direktoratet vil tilrettelegge for en rapportering på de anbefalte kvalitets-indikatorene. I tillegg jobber direktoratet med å etablere indikatorer som skal dokumentere effekt av mål-oppnåelse.

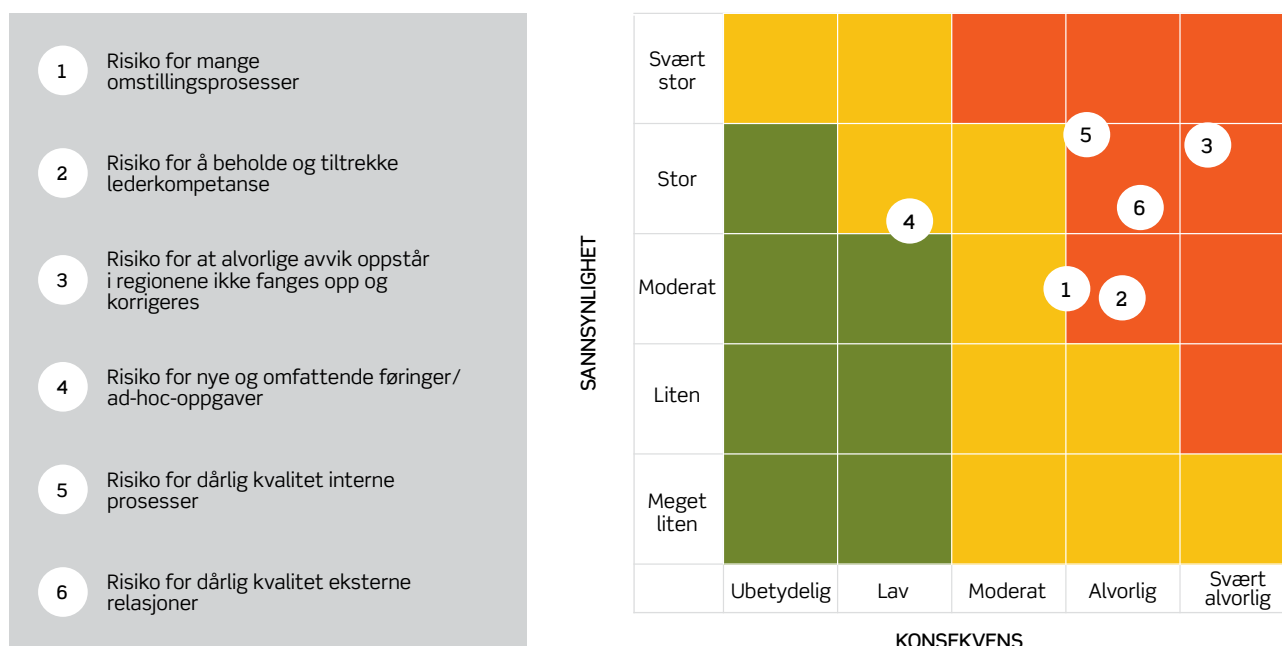
Styringsdialogen mellom Bufdir og underliggende etat er basert på tydelige mål- og resultatkrav og tett oppfølging. Underliggende etat skal velge virkemidler som i størst mulig grad bidrar til måloppnåelse og kostnadseffektiv drift.

Bufdir har månedlig oppfølging med etaten om budsjett og drift, og tertialvis oppfølging av øvrige mål- og resultatkrav. Oppfølgingen øker i omfang og hyppighet i de tilfellene hvor det er høy risiko eller oppstår vesentlige avvik. Risikoreduserende tiltak og avvikshåndtering utgjør sentrale deler av oppfølgingen.

Satsing på risikostyring og internkontroll

Direktoratet gjennomfører jevnlig risikovurderinger på alle nivåer av mål, større oppgaver og prosjekter. Direktoratets ledergruppe gjennomfører årlig en risikovurdering på overordnet nivå, der området faglig og økonomisk styring ble særskilt behandlet i 2014. Risikovurderingen ble etterfulgt av en rotårsaksanalyse, samt oppfølging gjennom utforming av risikoreduserende tiltak knyttet til målinger, mennesker, teknologi, arbeidsmiljø, materialer og metode. De viktigste risikoer illustreres i figuren under.

RISIKOBILDET 2014

Som et risikoreducerende tiltak innledet Bufdir i 2014 et samarbeid med Direktoratet for økonomistyring (DFØ) for videreutvikling av et helhetlig system for internkontroll og risikostyring i etaten. I tillegg ble det som et tiltak under direktoratets strategi, *Det moderne direktorat*, utarbeidet en intern instruks for direktoratet. For Bufetat ferdigstilles en større revidering av etatens interne instruks for styring og kontroll i 2015. I tillegg er etatens strategi, *Kvalitetsutviklingsprogrammet*, revidert i henhold til nye krav og føringer for å klargjøre ansvarsfordeling, roller og fullmakter på ulike nivåer. Kompetente ledere som er kjent med etatens rolle- og ansvarsdeling, krav til intern styring og hvilke krav som stilles til dem som ledere, er en kritisk suksessfaktor for god styring. Bufdir har derfor i 2014 startet planleggingen av en egen lederskole for etatens ledere.

Gjennom å fortsette arbeidet med standardisering, har direktoratet en ambisjon om å fremme beste praksis og redusere risikoen for avvik.

Oppfølging og kontroll av avvik, feil og mangler

Bufetats regioner og BSA er pålagt å rapportere om avvik, feil, mangler og andre forhold direktoratet bør være kjent med i sin ordinære rapportering. Avvik vil da følges opp som en del av styringen overfor underliggende etat.

Direktoratet erfarer at som følge av den omleggingen av de administrative oppgavene som ble foretatt i 2014, er kontrollen med etterlevelse av regelverk i mange tilfeller styrket. Samlet gir dette direktoratet kontroll med de viktigste avvikene. Direktoratet opplever likevel at det er behov for å redusere omfanget av uønsket variasjon i virksomheten, og har derfor behov for å styrke avvikskontrollen og oppfølgingen i etterkant. Dette er også en overordnet målsetting for Kvalitetsutviklingsprogrammet.

Fylkesmennenes tilsyn

Fylkesmennenes tilsyn er en viktig kilde til informasjon om kvalitet. Mangel på oppfyllelse av krav gitt i lov og forskrift, identifisert gjennom tilsyn, følges opp med korrigerende tiltak på lokalt og regionalt nivå i Bufetat. I 2014 har Bufetat rettet opp fem avvik på grunn av manglende bistand til barneverntjenesten i kommunene med plassering av barn utenfor hjemmet etter bvl. § 2-3, 2. ledd bokstav a. Videre er 43 pålegg/avvik gitt til barneverninstitusjoner og to avvik gitt til sentre for foreldre og barn. Alle er fulgt opp med korrigerende tiltak. Antallet er noe høyere enn i 2013, og fordelte seg relativt jevnt mellom private og statlige institusjoner.

Oppfølging og kontroll med private, kommunale og statlige barneverninstitusjoner

Ved årlig oppfølging og kontroll av statlige, private og kommunale barneverninstitusjoner ble det funnet 79 mangler på oppfyllelse av krav gitt i lov og forskrift. 31 av manglene gjaldt private barneverninstitusjoner. Antallet er samlet noe høyere enn i 2013. Manglene er fulgt opp med korrigerende tiltak på lokalt og regionalt nivå i Bufetat. For én privat barneverninstitusjon ble det i 2014 fattet vedtak om bortfall av godkjenning. Det ble ikke funnet mangler på oppfyllelse av krav i lov og forskrift i omsorgssentre for mindreårige og i sentre for foreldre og barn.

4.1 GOD ØKONOMISTYRING

Bufetat har de siste årene hatt store økonomiske utfordringer på barnevernsområdet, og etaten har arbeidet hardt med å sikre god økonomisk styring. Ved inngangen til 2014 var det også betydelige økonomiske utfordringer, men godt og systematisk arbeid gjennom året har resultert i et lite mindreforbruk på barnevernskapittelet.

Budsjettutfordringene ved starten av året var krevende. Noe av årsaken til dette var den høye inngangshastigheten fra fjoråret i form av et høyt nivå på private plasseringer, noe som gir vedvarende utgifter fram i tid. Budsjettsituasjonen forverret seg utover året blant annet ved økning i dagprisene og økte kjøp av fosterhjem knyttet til private tiltak. Utviklingen medførte at regionene ble fulgt tett opp gjennom sommeren og høsten, noe som ga resultater ved årets slutt. Det er særlig arbeidet med å redusere bruken av fosterhjem tilknyttet private tiltak som har bidratt til dette resultatet. Vekstraten i antall oppholdsdager i private fosterhjem er redusert fra 34 prosent i 2013 til 19 prosent i 2014. Dette har alene bidratt til å redusere utgiftene med 84 mill. kroner i 2014.

Plan for budsjettbalanse er et viktig verktøy i planleggingen og styringen av økonomien. Det gjennomføres månedlige økonomistyringsmøter med alle regionene, og den økonomiske situasjonen er tema på direktørmøtene. Regionenes arbeid med plan for budsjettbalanse har gitt gode økonomiske effekter. Dette omfatter i all hovedsak:

- reduksjon i veksten i bruken av fosterhjem tilknyttet private tiltak
- tilpasning av institusjonstilbudet, både i form av avvikling av institusjoner med vedvarende driftsutfordringer og endret målgruppe til behovet
- rekruttering av fosterhjem, både på grunn av økt aktivitet på fosterhjemsområdet og en vridning fra fosterhjem tilknyttet private tiltak til forsterkede fosterhjem
- effektivisering av egen drift og ved å opprettholde en restriktiv ansettelsespolitikk
- redusering av gjennomsnittlig oppholdstid pr. plassering hos private institusjoner

Det systematiske arbeidet på innsatsområdene over har altså gitt resultater, men det er fremdeles utfordringer i flere regioner. Region vest og Region nord har over en lengre periode fått særskilt oppfølging og tildelinger på grunn av svært krevende budsjettsituasjon. Region nord har imidlertid klart å snu et forventet betydelig merforbruk til et mindreforbruk i 2014, mens det i Region vest fortsatt er betydelige utfordringer. Region Midt-Norge har et lite merforbruk, men har tiltagende utfordringer knyttet til kostnader ved bruken av fosterhjem tilknyttet private tiltak og vekst i forsterkning av kommunale fosterhjem.

Redusert antall enkeltkjøp av fosterhjemstjenester fra private aktører

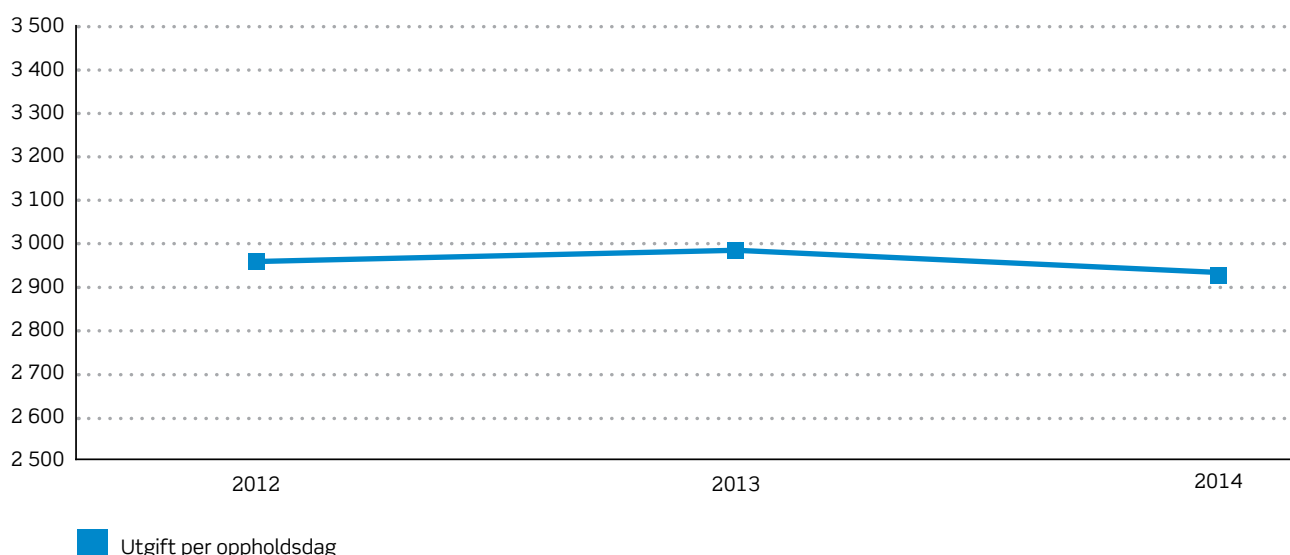
På grunn av utfordringer knyttet til rekruttering av kommunale forsterkede fosterhjem, og manglende dekning av statlige familiehjem og private fosterhjem knyttet til ideelle aktører, er det i noen tilfeller behov for å foreta enkeltkjøp av fosterhjemstjenester fra private aktører. I 2013 ble det utviklet mal for enkeltkjøp av fosterhjemsavtaler, der det ble presisert at plasseringsavtalen som benyttes ved avrop på rammeavtale med de ideelle aktørene (4-partsavtalen) også skulle benyttes ved enkeltkjøp. Målet er å få bedre kontroll på kjøpene som blir foretatt, å oppnå en mer hensiktsmessig dimensjonering av tjenesten sett opp mot barnets behov, og å oppnå riktig prising av tjenesten. Alle regionene i Bufetat har begynt prosess for gjennomgang av enkeltkjøpene og reforhandling av avtalene.

Produktivitet i det statlige barnevernet

Figuren viser de totale utgifter fratrasket refusjoner på kapittel 855 for alle formål, delt på det totale antallet oppholdsdager i det statlige barnevernet. Dette inkluderer alle utgifter i regionene inkludert administrative utgifter og støttefunksjoner. Beregningen gir et bilde på den totale produktiviteten til etaten. Tallene er korrigert for lønns- og prisvekst.

Den totale produktiviteten i det statlige barnevernet viser en forbedring i 2014. Utgifter pr. oppholdsdag ble redusert med 1,7 prosent fra 2013 til 2014. I 2013 var det liten vekst på 0,9 prosent. Produktivitetsforbedringen i 2014 er resultat av økt bruk av fosterhjem og redusert bruk av institusjoner.

FIGUR 23 TOTALE UTGIFTER FRATRUKKET REFUSJONER PER OPPHOLDSDAG FRA 2012 TIL 2014. FASTE KRONER

Barnevernet

På kapittel 855, det statlige barnevernet, endte 2014 med en netto mindreutgift på ca. 25 mill. kroner, noe som utgjør 0,4 prosent av tildelt budsjetttramme. Dette resultatet kommer etter at budsjettet ble styrket av Stortinget med 35 mill. kroner finansiert ved en tilsvarende reduksjon på kapittel 856, Enslige mindreårige asylsøkere. Dette er et resultat direktoratet er meget fornøyd med.

For å oppnå dette, har alle regionene blitt fulgt tett opp gjennom året, og Bufdir har spisset styringen sin for å sikre god økonomistyring, drift og kvalitet. Med en ny mal for månedsrapportering har man sikret en felles struktur for rapportering og oppfølging. Månedsrapporteringen inneholder regnskaps- og prognosetall på økonomi, men også styringsparametere som kapasitetsutnyttelse og dagpriser på institusjon, driftsutfordringer og rekruttering av fosterhjem. I tillegg følger Bufdir særskilt opp kjøp av private institusjonsplasser og fosterhjems plasser tilknyttet private tiltak opp mot fastsatte måltall månedlig. Dette gjør at direktoratet kan fange opp avvik og sette i gang tiltak på et tidligere tidspunkt enn tidligere.

I 2014 har en arbeidsgruppe fra direktoratet og enhetsledere i regionene arbeidet med et prosjekt for å fange opp risiko for driftsutfordringer tidlig nok til at utviklingen kan snus og driftsstans forhindres. Oppdraget har vært å finne fram til måleindikatorer som *samlet* kan gi en slik indikasjon på et tidlig tidspunkt. Indikatorene er nå inne i styrings- og rapporteringsverktøyet Corporater, og skal benyttes av alle institusjoner som et verktøy for å sikre god internkontroll. Målet med arbeidet er å sikre høy kvalitet på tjenestene og stabil god drift og ressursutnyttelse.

For å sikre budsjettbalanse har direktoratet i samarbeid med regionene utarbeidet *Plan for budsjettbalanse* som et verktøy for å synliggjøre budsjettutfordringer og aktivitetsutviklingen for regionene. Planen utarbeides gjennom flere runder i samarbeid med Bufdir for å sikre gode og konkrete tiltak. Regionene gjør rede for aktiviteter som må iverksettes for å møte utfordringer de står overfor. Arbeidet med planen startet høsten 2013. Planen er fulgt tett opp gjennom året. Tabellen som følger viser regionenes planlagte og faktiske effekter av tiltakene i plan for budsjettbalanse.

TABELL 11 PLANLAGT EFFEKT AV TILTAK OG FAKTISK EFFEKT AV TILTAK I PLAN FOR BUDSJETTBALANSE FORDELT PÅ REGION I 2014. BELØP I HELE MILLIONER KRONER.

Region	Planlagt effekt av tiltak	Faktisk effekt av tiltak
Region øst	0	28
Region sør	30	11
Region vest	105	47
Region Midt-Norge	37	20
Region nord	17	24
	189	130

Tabell 10 oppsummerer hvor mye regionene planla tiltak for ved inngangen og i løpet av 2014 som følge av budsjettutfordringer i etaten. I tillegg kommer arbeidet med å redusere veksten i bruk av fosterhjem tilknyttet private tiltak.

Region øst har levert et svært godt resultat. Regionen har fulgt opp med lik strategi i 2014 som i 2013, med tydelige prioriteringer, klare styringssignaler og en enhetlig virksomhet. Regionen hadde dessuten en gunstig inngangshastighet til 2014. Region øst har i likhet med de øvrige regionene gjennomført tiltak for å redusere administrativt personell og andre utgifter. Reduksjon av dyre plasseringer i fosterhjem tilknyttet private tiltak og private institusjoner, avvikling av én statlig institusjon og videreføring av tidligere års arbeid har bidratt til et positivt resultat for regionen.

Region sør har hatt veldig god effekt på tiltak knyttet til egen drift, og har ført en restriktiv ansettelsespolitikk både på regionkontoret og ute på enhetene. Regionen har fortsatt arbeidet fra i fjor med å redusere bruken av tilleggstjenester i private institusjoner, og arbeider også med å sikre god kvalitet i sine institusjoner. Én institusjon er avviklet som følge av driftsutfordringer, og regionen har nylig etablert behandlingsfosterhjem basert på MTFC-metoden. Region sør har hatt tiltak om å vri bruken av fosterhjem fra

private tiltak til forsterkede fosterhjem. Regionen har hatt en høyere aktivitetsvekst enn de andre regionene, og dette særlig på kjøp av fosterhjem tilknyttet private tiltak. Regionen har derfor ikke oppnådd den ønskete effekten på tiltaket knyttet til vridning.

Region vest startet året med et krevende utfordringsbilde, og endte med et samlet merforbruk. Det har vært utfordrende for regionen å oppnå balanse innenfor gitte rammer. Høy aktivitet ved starten av året, samt et for høyt kostnadsnivå bidrar til en vanskelig situasjon for regionen. Regionen mottok særskilte omstillingsmidler ved inngangen til året, noe som har bidratt til å bedre den økonomiske situasjonen noe. I tillegg til de særskilte midlene startet arbeidet med å lage en helhetlig plan for tilpasset drift. Dette er organisert som et prosjekt. Regionen vil gjennom prosjektet sikre en helhetlig gjennomføring av alle tiltak. Tiltak som er gjennomført i 2014 er avvikling av én institusjon, tilpassing av institusjonstilbudet til behovet, bemanningsreduksjon og økt kapasitetsutnyttelse. Et annet tiltak som må trekkes frem er en gjennomgang av kontrakter og reforhandlinger med de største leverandørene av fosterhjems plasseringer gjennom private tiltak.

Region Midt-Norge har hatt en utfordrende økonomisk situasjon i løpet av året. Regionen har hatt et arbeid knyttet til reduksjon av gjennomsnittlig oppholdstid i private institusjoner. Enkelt plasseringer har vært fulgt nøye opp, og de har fått god effekt av tiltaket. Arbeidet fortsetter også i 2015. Regionen har også hatt god effekt på tiltak som omhandler effektivisering av egen drift, og har avviklet én institusjon med driftsutfordringer. En ny institusjon er etablert slik at dette ikke går utover tjenestetilbudet til barna.

Region nord startet 2014 med en svært utfordrende økonomisk situasjon og iverksatte en omfattende omstillingsplan. Gjennom året har regionen oppnådd god effekt av tiltakene i Plan for budsjettbalanse 2014, og effektene har kommet tidligere enn antatt. Region nord har klart å omstrukturere og effektivisere eget tiltaksapparat. Flere institusjoner er omstilt eller avviklet i løpet av året. Alle igangsatte tiltak er gjennomført i tråd med milepælsplanen, med unntak av forsinkelser i ombygging av Tromsø ungdomssenter og effektivisering av administrative ressurser som følge av Arbeidsrettens dom i BSA fase 2. Regionen har fortsatt arbeidet med vridning av aktiviteten fra institusjon til fosterhjem.

Veksten i bruk av fosterhjem tilknyttet private tiltak har vært særlig utfordrende for etaten. I 2013 var aktivitetsveksten i fosterhjem tilknyttet private tiltak på 34 prosent. Den sterke aktivitetsveksten bidro til betydelige budsjettutfordringer for etaten. Gjennom 2014 har alle regionene jobbet med å redusere denne vekstraten. Fokuset på fosterhjemsrekruttering fortsetter for fullt i alle regioner, og vi ser effekter av arbeidet. I 2014 ble vekstraten på fosterhjem tilknyttet private tiltak redusert til 18 prosent. Dersom regionene ikke hadde lyktes med dette arbeidet og veksten hadde fortsatt som i 2013, ville utgiftsnivået vært 85 mill. kroner høyere enn faktisk resultat.

Nedgangen i bruk av institusjon er større enn den tidligere har vært. Nedgangen kommer i både private og statlige institusjoner. Dette kan henge sammen i endringene i kommunale egenandeler, som har økt ytterligere i 2014.

4.2

KJØP AV VARER OG TJENESTER

BARNEVERN KJØP**Likestilling av private aktører**

I tillegg 7 til tildelingsbrev for 2014 fikk Bufdir i oppdrag å utrede konsekvenser av å likestille alle private aktører som staten kjøper barneverntjenester fra. Bufdir har i den forbindelse innhentet en markedsanalyse. Markedsanalysens gjennomgang av de 47 kommersielle og ideelle leverandørene viser:

- 6 av de største aktørene står for 75 prosent av den samlede omsetningen til leverandørene
- De kommersielle er vesentlig mer spisset mot barnevern og mer avhengig av etaten som kunde enn de ideelle (Bufetat står for 15 prosent av omsetningen for de ideelle leverandørene, mot 50 prosent for de andre private leverandørene)
- De ideelle organisasjonene har gjennomgående svakere driftsmargin enn de kommersielle

Det kan synes som om at det er andre driftsmessige utfordringer enn pensjonskostnad som er årsaken til at de ideelle er mindre lønnsomme. Siden mange, både ideelle og kommersielle aktører, har en stor del av sin omsetning hos andre enn etaten, er det også en viss usikkerhet knyttet til om forskjell i driftsmargin primært gjelder de tjenestene etaten kjøper. De ideelle organisasjonene tilbyr i hovedsak plasser i omsorgsinstitusjoner og behandlingsplasser for ungdom med omfattende og vedvarende rusproblematikk, mens de kommersielle aktørene dekker det meste av behovet for kjøp av behandlingsplasser for ungdom med alvorlige atferdsvansker.

Det er ikke avdekket forskjeller i kvaliteten mellom de ideelle og de kommersielle leverandørene. Analysen tyder på at de ideelle og de kommersielle aktørene bare i begrenset grad er i konkurranse med hverandre.

Konkurranse om avtale for kjøp av faste plasser i barneverninstitusjoner fra ideelle organisasjoner

Det ble i 2014 utlyst en konkurranse om avtale for kjøp av faste plasser i barneverninstitusjoner fra ideelle organisasjoner. Direktoratet mottok 23 tilbud fordelt på 16 leverandører, og tildeling av kontraktene er planlagt i begynnelsen av 2015. Fordeling på målgruppe og beliggenhet legges til grunn for tildeling. Der flere har gitt tilsvarende tilbud, er pris utslagsgivende.

Gjennomgang av enkeltkjøpsavtaler med private ikke-ideelle aktører om kjøp av fosterhjemstjenester

Etaten har, for å oppfylle bistandsplikten etter bvl. § 2-3 annet ledd, inngått avtaler om enkeltkjøp av fosterhjemstjenester med private leverandører. På grunn av sterk økning i aktivitets- og døgnprisnivået knyttet til kjøp av fosterhjemstjenester/forsterkningstiltak fra private leverandører, ble det iverksatt en kartlegging av eksisterende plasseringer og reforhandling av enkeltkjøpsavtaler. Gjennomgangen viser store ulikheter i totalpris, godtgjøringer til fosterhjemmene og omfang av avlastning/oppfølging og annen bistand til fosterhjemmene. Arbeidet med å likestille vilkårene til fosterhjem vil bli videreført i 2015.

EIENDOMSFORVALTNING**Porteføljestyling av Statsbygg sine eiendommer**

Som følge av betydelig omstillingsaktivitet i 2014, disponerer etaten eiendommer som ikke benyttes. Dette er eiendommer som i hovedsak eies av Statsbygg, hvor leiekontraktene bør avvikles. Konsekvensene av å

avvikle leiekontraktene, vil være at Statsbygg selger eiendommene, og et eventuelt tap vil belastes Bufetat. Dette medfører risiko for betydelige ekstrakostnader, og vanskeliggjør etatens budsjettsituasjon.

Dialog med departementet vedrørende inngåelse av nye leiekontrakter

Det fremgår av Tildelingsbrevet 2014, tillegg nr. 3, at etaten ikke skal inngå nye langsiktige leiekontrakter uten forutgående dialog med departementet. Eiendomsmarkedet opererer normalt med 30 dagers tilbudsfrister, noe som betyr at tilbyderne ikke ønsker å reservere eiendommene i en vesentlig lengre periode. Det er derfor avgjørende å klargjøre prosessen ved oversendelse av disse sakene for å ivareta forankring i BLD uten at dette påvirker forholdet til eiendomsmarkedet generelt og forholdet til de berørte tilbyderne spesielt.

ANDRE TILTAK FOR Å SIKRE STYRING OG KONTROLL INNEN INNKJØPSOMRÅDET

Bestillingssystemet

Bufdir har igangsatt arbeidet med å implementere et enhetlig bestillingssystem. Dette skal effektivisere og standardisere etatens innkjøpspolitikk og innkjøp. Dette arbeidet videreføres i 2015.

Ivaretagelse av sosiale hensyn i offentlige anskaffelser - jf. fellesføringer til BLDs underliggende virksomheter

Ivaretagelse av sosiale hensyn i offentlige anskaffelser er særlig aktuelt i de kontraktene der det antas å være høy risiko for brudd på grunnleggende menneske- og arbeidsrettigheter. Dette ivaretas ved at det stilles særskilte krav til lønns- og arbeidsvilkår i Bufetats kontrakter.

Direktoratet har i 2014 opprettet en egen tverrfaglig kontrollgruppe som skal gjøre kontroller av lønns- og arbeidsvilkår for ansatte hos etatens tjenesteleverandører, jf. forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter. Utvelgelseskriterier tar utgangspunkt i risikovurdering basert på bekymringsmeldinger fra godkjenningmyndigheten, kontraktseier, andre interne kilder, eksterne kilder og mediasaker.

Bilforvaltning

Direktoratet har høsten 2014 overtatt det formelle ansvaret for etatens bilforvaltning. I forbindelse med overgangen fra seks til ett regnskap, har etaten fått kun ett organisasjonsnummer. Dette legger grunnlaget for bedre kompetanse på området og mer dedikert bilforvaltning, noe som er enda et skritt i ytterligere profesjonalisering av etatens innkjøpsaktivitet, med tydelig fokus på behovene i organisasjonen som skal dekkes (kategoristyring).

4.3 FORTSATT EFFEKTIVISERING AV ADMINISTRATIVE FUNKSJONER I BUFETAT

Bufdir har overført administrative oppgaver innen områdene lønn, turnusplanlegging, regnskap, håndkasser, bilagsbehandling for oppdragstakere (fosterhjem) og NAV-refusjoner fra enhetsnivå i Bufetat til BSA. Hensikten med omleggingen er å effektivisere og bedre kvaliteten på de administrative oppgavene i etaten.

I henhold til opprinnelig plan skulle oppgavene flyttes til Tønsberg. Arbeidsrettsdommen fra 26. juni slår fast at protokollen av 14. mai 2012 må legges til grunn i BSA fase 2. For ansatte i Bufetat som er berørt av

denne omstillingen, betyr dommen at de ikke skal trenge å bytte bosted som følge av etableringen av BSA og standardisering av administrative støttefunksjoner. Dommen i arbeidsrettet forsinket arbeidet, men prosjektet ble avsluttet i 2014 som forutsatt.

Omstillingen har medført at ingen medarbeidere i Bufetat er definert som 100 prosent overtallig. Kun 15 medarbeidere har fått delvis oppsigelse. Under hele arbeidet med slutføring av BSA fase 2 har premissene i Arbeidsrettens dom blitt lagt til grunn, og med det resultatet at ingen medarbeidere har måttet bytte bosted. Antall tjenestesteder i BSA er dermed økt til 17 lokasjoner.

4.4

OPPFØLGING AV RIKSREVISJONS-MERKNADER

Bufdir har definert oppfølgingsaktiviteter og tiltak for å lukke avvik og svakheter som ble avdekket i revisjonen 2013. Direktoratet har som mål å forenkle oppfølgingen og rapporteringen internt, og har i løpet av høsten 2014 lagt opp til oppfølgingen av revisjonssaker i styringssystemet Corporater. Oppfølgingen av årlige revisjoner inngår fra 2015 i den ordinære styringen i direktoratet og Bufetat.

Revisjon 2012

Oppfølging på skole

Direktoratet har i hovedsak gjennomført alle planlagte oppfølgingsaktiviteter som følge av revisjonen av området *skole og opplæring* i 2012, og det er nå innført skoleansvarligfunksjon i alle institusjoner. Videre er opplæringsprogrammet om skoleoppfølging for ledere og ansatte i statlige institusjoner, fosterhjemtjenester og ansatte som arbeider med statlige fosterhjemtiltak (beredskapshjem og familiehjem) gjennomført. Bufdirs skoleprosjekt følger opp avviket om manglende rapporteringskrav gjennom arbeid med statistikk og indikatorer. Prosjektet ivaretar også oppfølgingen knyttet til holdninger og forventninger til barns skolegang og skole som sosial arena. Viser for øvrig til vedlegg 9 hvor oppdrag i tillegg 3 omtales.

Oppfølging på standardkontrakter mm.

Det er i satt i gang et arbeid hvor direktoratet vurderer behovet for endringer i standardkontraktene. Vi viser her til dialog med departementet om revisjon av kontraktene.

For øvrig viser Bufdir til evalueringen av bruken av fosterhjem som ble oversendt departementet i januar 2015.

Revisjon 2013

Bemanning og kompetanse

Direktoratet har i tillegg til disponeringsbrev i 2014 definert tydeligere hva som menes med barnevernfaglig og sosialfaglig utdanning. Kravet om 50 prosent fagkompetanse er også tydeliggjort.

Regnskapet

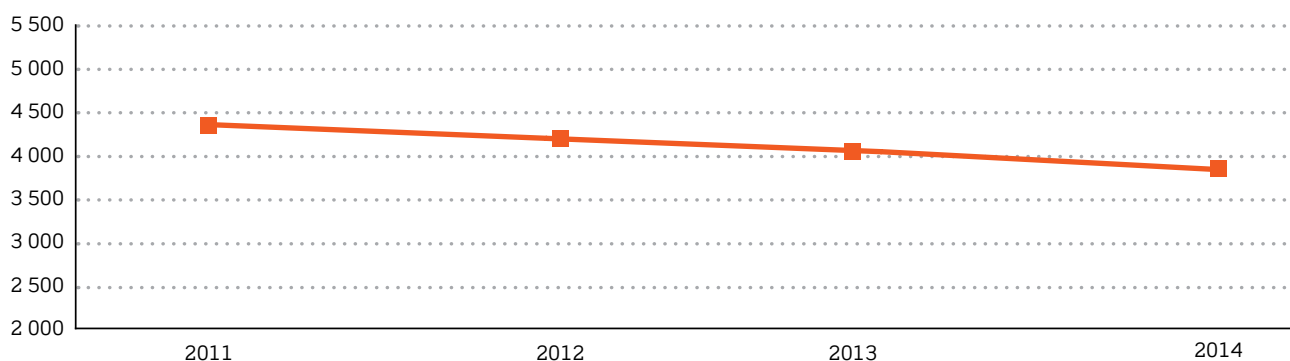
Når det gjelder oppfølging av svakheter knyttet til refusjonsordningen for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger, har Bufdir allerede gjennomført tiltak. Nasjonal rutine for behandling av refusjonssøknadene fra kommuner ble revidert i 2014. Videre er informasjonssidene om ordningen på bufetat.no oppdatert. Direktoratet har i 2014 levert innspill til nytt rundskriv for ordningen til departementet, og foreslått en rekke endringer som vil bidra til å styre kontrollen med ordningen, herunder nytt søknadsskjema og nytt kontrollskjema for kommunerevisor.

4.5 PERSONALFORVALTNING

Ressursbruken i Bufetat, målt i antall årsverk, er redusert fra 4364 årsverk til 3828 årsverk i perioden 2011 til 2014. Samlet sett er dette en nedgang på 536 årsverk. Bufetats ressursbruk er redusert med i overkant av 200 årsverk fra 2013 til 2014.

Fordeling av årsverk gjennom ulike deler av Bufetats tjenesteapparat er dokumentert i kapittel 2.

FIGUR 24 ÅRSVERK I BUFETAT 2011-2014

Ved utgangen av 2014 hadde Bufetat totalt 6502 ansatte. Fordelingen av etatens bemanning holdt seg stabil gjennom året med henholdsvis 63 prosent faste og 37 prosent midlertidig ansatte. Bufetat har i 2014 hatt en gjennomsnittlig turnover/personalomsetning på under 5 prosent, noe som fremstår som stabilt og forutsigbart. I 2014 har regionene samlet sett redusert antallet ansatte i administrative stillinger med 81.

Inkluderende arbeidsliv

Bufetat har en godkjent handlingsplan for arbeidsmiljøarbeidet hvor inkluderende arbeidsliv er et sentralt område. I tillegg til etatsplanen, har regionene og enhetene utarbeidet egne planer for å ivareta regionale og lokale behov som ikke dekkes av etatsplanen.

Se avsnittet om aktivitets- og redegjørelsesplikten for omtale av arbeidet med å øke andelen yrkesaktive med redusert funksjonsevne.

Arbeidet med å redusere sykefraværet

Bufetat har gjennom mange år hatt et høyt sykefravær. Bufetat har derfor hatt et fokus på redusere sykefraværet og hatt som mål at sykefraværet ikke skulle overstige 8 prosent på årsbasis. For å redusere sykefraværet har Bufetat blant annet jobbet med å utvikle arbeidsmiljøet, kompetanseheving, forebygging og oppfølging av sykefravær. Regionene har fulgt opp sykefraværet i sin styringsdialog med enhetene, og dette har vært et fast punkt i sentralt arbeidsmiljøutvalg. Resultatet ble 9 prosent i 2014, og direktoratet ser derfor et behov for fortsatt fokus på økt nærvær i 2015.

Internkontroll på personalforvaltningsområdet

Etaten har hatt fokus på skader og avvik gjennom flere år. Spesiell oppmerksomhet vies forebygging av vold og trusler om vold. Det er satt inn ulike tiltak for å begrense skadeomfanget, herunder krav om gjennomføring av vergetrening og debrifing for ansatte ved institusjoner.

Sikkerhets- og beredskapsarbeid

Sikkerhets- og beredskapsarbeidet innen HMS i Bufetat er organisert i linjen. Bufetat har en beredskapsplan for å håndtere de umiddelbare behovene som vil oppstå under en krise. Planen er dynamisk og kan fravikes ved behov. Beredskapsplanen ligger tilgjengelig for alle medarbeidere på Bufetats intranett.

Gjennomgående rapporterer regionene om at planen blir fulgt ved alvorlige hendelser, at enhetene har oversikt over risikoområder og at risikoreduserende tiltak er satt inn.

Det ble gjennomført beredskapsøvelse 2. april 2014 for kriseledelsen i Bufdir, regionene og BSA. Totalt 44 personer deltok i øvelsen. I tillegg var en av de tillitsvalgte på etatsnivå og koordinerende hovedverneombud invitert som observatører. Øvelsen ble planlagt og gjennomført i samarbeid med Direktoratet for samfunns-sikkerhet og beredskap (DSB). I etterkant av øvelsen ble det foretatt en evaluering.

4.6

AKTIVITETS- OG REDEGJØRELSESPLIKTEN

Strategi for mangfold, likestilling og ikke-diskriminering (2012-2014) er utarbeidet av direktoratet, og ble besluttet forlenget til 2015. I 2014 har BSA fulgt opp likestillings- og ikke-diskrimineringsperspektivet i personal- og rekrutteringsarbeidet i Bufetat. Gjennom 2014 har det spesielt vært lagt vekt på tiltak for å øke rekrutteringen av personer med nedsatt funksjonsevne. Det ble formulert rapporteringskrav til regionene når det gjelder status og aktiviteter for å øke andelen ansatte med annen etnisk bakgrunn og nedsatt funksjonsevne. Det ble også formulert rapporteringskrav til regionene i forhold til IA-arbeidet. I tillegg har direktoratet deltatt i statens mangfoldnettverk.

Kjønnsperspektivet

Bufetat har en overvekt av kvinnelige ansatte med 62 prosent kvinner. Det betyr at andelen menn har gått opp med 6 prosent siden 2013. Fordelingen mellom kjønn varierer også mellom stillingskoder. Det er en overvekt av kvinner i de fleste stillingskoder, og særlig i mellomleder-, saksbehandler- og fagstillingskodene. I miljøarbeiderkoden inkl. timelønnede, er det en overvekt av menn. Ved kunngjøring av ledige stillinger vil det underrepresenterte kjønnnet i en del tilfeller oppfordres til å søke, jf. § 21 i hovedavtalen i staten. På barneverninstitusjonene er det viktig å ha en så lik kjønnsfordeling som mulig.

Det er tilnærmet likelønn for kvinner og menn i Bufetat. Gjennomsnittlig lønnsnivå er litt høyere for kvinner enn for menn, kvinners lønn utgjør 103 prosent av menns. Dette kan forklares med at det er forholdsvis flere kvinner med høyskoleutdanning, mens det er en overvekt av menn som ikke har høyere utdanning i den store stillingsgruppa miljøarbeidere. Det er videre flere menn enn kvinner som jobber deltid, noe som skyldes at det er flere menn enn kvinner som jobber som timelønnede og på deltid i stillingskoden miljøarbeider.

Etnisitet

Regionene rapporterer om få søkere med annen etnisk bakgrunn. De som søker har ofte dårlig språk-kompetanse eller for lite relevant utdanning og erfaring til å nå opp i konkurranse med andre søkere.

For å øke andelen ansatte med innvandrerbakgrunn, inneholder etatens stillingsutlysninger en standardtekst som oppfordrer alle til å søke uansett etnisk bakgrunn. Kvalifiserte søkere med innvandrerbakgrunn skal inviteres til intervju. Videre samarbeider Bufetat med organisasjoner som henvender seg til arbeidssøkere og ungdom med etnisk minoritetsbakgrunn for å gjøre etaten mer kjent i disse miljøene.

Nedsatt funksjonsevne

Bufdir har som mål å øke andelen yrkesaktive personer med redusert funksjonsevne, og regionene har satt egne mål for å øke andelen. Bufetat har, på grunn av omstillinger og en stram økonomi, hatt få eksterne utlysninger i 2014. Det meldes også om at det er få søkere som oppgir at de har nedsatt funksjonsevne.

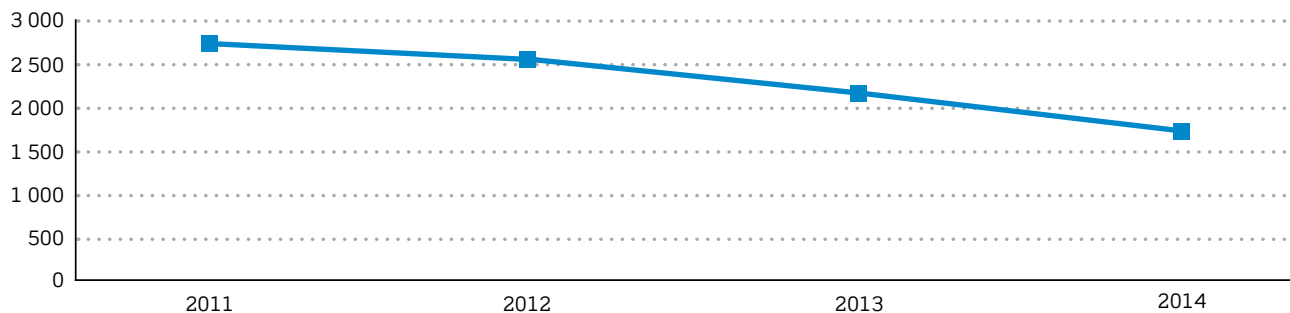
Bufetat jobber med å tilrettelegge arbeidsforholdene for ansatte som har eller får redusert funksjonsevne, og gi et tilbud til eksterne om arbeidsplasser for arbeidsutprøving via NAV. Søkere som oppgir at de har redusert funksjonsevne, og er kvalifisert for stillingen, blir i hovedsak innkalt til intervju. Bufetat har gitt tilbud om arbeidsutprøving til 21 personer.

Direktoratet deltok i statens traineeordning for personer med høyere utdanning og nedsatt funksjonsevne i 2013-2014. Gjennom denne ordningen ble én person tilsatt i en traineestilling.

4.7**SIKKERHET OG BEREDSKAP**

Sikkerhets- og beredskapsarbeidet innen HMS i Bufetat er organisert i linjen. Bufetat har én beredskapsplan som ligger tilgjengelig for alle medarbeidere på Bufetats intranett. Nødvendige tilpasninger på regionalt og/eller lokalt nivå er vedlegg til etatens plan. Beredskapsplanen er et verktøy for å håndtere de umiddelbare behovene som vil oppstå under en krise, og må brukes på en dynamisk måte. Alle kriser er forskjellige og må vurderes hver for seg. Ved behov kan planen fravikes.

Det ble gjennomført beredskapsøvelse 2. april 2014 for kriseledelsen i Bufdir, regionene og BSA. Totalt deltok 44 personer i øvelsen. I tillegg var en av de tillitsvalgte på etatsnivå og koordinerende hovedverneombud invitert som observatører. Øvelsen ble planlagt og gjennomført i samarbeid med Direktoratet for samfunns-sikkerhet og beredskap (DSB).

FIGUR 25 SKADER I BUFETAT TOTALT 2011-2014

Som det går fram av figuren over så er antallet registrerte skader blant ansatte redusert betydelig de siste årene. I 2011 ble det registrert 2742 skader, mot 1725 skader i 2014. Dette er en nedgang på 37 prosent. Direktoratet vurderer utviklingen som svært god.

4.8 TIDSTYVER

Direktoratet jobber systematisk for å forenkle, effektivisere og kontinuerlig forbedre arbeidet i virksomheten. I arbeidet med å identifisere og fjerne tidstyver vektlegges det at helhetlig styring, ledelse og forbedring av prosesser må ses i sammenheng, og at rapportering på enkeltstående tidstyver ikke er tilstrekkelig.

Direktoratet har utformet tiltak for å redusere tidstyver som en del av virksomhetsstrategien. Tre innsatsområder, arbeidsprosesser, digitale løsninger og ledelse er særskilt innrettet mot jakten på tidstyver. En rekke av direktoratets arbeidsprosesser er i 2014 systematisk gjennomgått og dokumentert med tanke på forbedring og effektivitet i oppgaveløsningen. Sentral dokumentasjon er samlet i et dokumenthierarki som forenkler, gjør informasjonen tilgjengelig og sikrer transparens. Videre har direktoratet ferdigstilt en nettstrategi for direktoratet, et sentralt ledd i å sikre aktuelle målgrupper lett tilgjengelig, faglig solid og tillitsvekkende informasjon om virksomheten. Samtidig arbeides det målrettet og systematisk med digitalisering og forenkling for brukerne, blant annet gjennom satsing på metodikken tjenstedesign i familievernet.

4.9

KOMMUNIKASJON

Informasjon og kommunikasjon er et av de viktigste virkemidlene Bufdir har som fagdirektorat. Vi skal sikre brukerne våre lett tilgjengelig, faglig solid og tillitsvekkende kommunikasjon. Brukerne skal finne det de trenger på nettsidene våre, når de trenger det. Gjennom aktivt mediearbeid og deltakelse på ulike møtearenaer skal vi være en faglig premissleverandør på vårt ansvarsområde.

Styrker rollen som faglig premissleverandør

Gjennom 2014 har det vært stor interesse for direktoratets fagfelt i mediene. Det gjelder spesielt vold mot barn og omsorgssvikt, som har fått bred og omfattende dekning i sentrale medier. Mediene tar i langt større grad utgangspunkt i barnets beste enn tidligere, og Bufdir brukes i stadig større grad som kunnskapskilde. Direktoratet har gjennom året hatt en rekke lanseringer av fagrapporter som har gitt solid medieoppmærksomhet på mange av direktoratets arbeidsfelt. Dette er med på å styrke rollen vår som faglig premissleverandør.

Satser på nettbasert kommunikasjon

Bufdir jobber for å gjøre brukerne mer informerte og selvhjulpne i tråd med regjeringens digitaliseringsprogram. Den påbegynte utviklingen av nye nettsider er et ledd i dette arbeidet. Nye sider for fosterhjemsside-rekruttering (fosterhjem.no) ble lansert like før årsskiftet. En økning i antall besøk på 61 prosent på fosterhjemssidene i 2014 sammenlignet med 2013, vitner om at brukerne har fått en langt mer tilgjengelig og funksjonell tjeneste på nett. Nettveiviseren *melde fra til barnevernet* (http://www.bufdir.no/Barnevern/Melde_fra_til_barnevernet/), som ble lansert julen 2013, har redusert feilsendte bekymringsmeldinger til Bufdirs postmottak med 30 prosent i 2014. Nettsidene har som mål å hjelpe befolkningen med å melde fra til rett instans, slik at barn og unge raskere får den hjelpen de trenger.

Nye nettsider for barneverninstitusjoner (barneverninstitusjoner.no) ble lansert i september 2014. Den digitale løsningen er ment å gi kommunene et bedre verktøy ved institusjonsplasseringer. Den skal også bidra til økt trygghet og informasjon til beboere og deres pårørende.

I tillegg ble vårt digitale bibliotek relansert på bufdir.no i år (bufdir.no/bibliotek). Nettbiblioteket skal blant annet gjøre veiledere, rundskriv og retningslinjer lett tilgjengelige for kommunene, og Bufdirs tolkningsuttalelser på barnevernsområdet publiseres gjennom rettskildene i biblioteket. Tilbakemeldingene på nettsatsingene så langt, er gode. I 2015 lanserer direktoratet nye nettsider for hele etaten, inklusive nye sider for familievernkontorene, og vi satser spesielt på å underbygge fagdirektoratsrollen vår gjennom gode veiledninger, oppdatert kunnskap, tall og statistikk.

Omstillingsprosesser krever god internkommunikasjon

Det har også i 2014 vært omfattende omstillingsprosesser i Bufetat. Omstillingene stiller store krav til god internkommunikasjon. Det er jobbet planmessig både i direktoratet og i Bufetats regioner med å sikre god kommunikasjon i prosessene.

5 FRAMTIDSUTSIKTER

Økte krav til godt samarbeid og samordning på tvers av sektorer

Barn, unge og familier med utfordrende situasjoner trenger ofte hjelp fra flere sektorer samtidig. Velferds-samfunnets tjenesteytere må påregne økte forventninger til koordinering og spesialisering av tjenestene på én og samme tid. Å gi rett tiltak på rett sted til rett tid er en forventning til en samlet velferdssektor også i årene som kommer. For barnevernets del vil særlig koordinering og samarbeid med skole, helse og forebyggende innsatser lokalt stå sentralt. Videre er det et stort behov for at familier som har barn med nedsatt funksjonsevne skal få møte et hjelpe- og tjenesteapparat som er langt mer samordnet enn det er i dag.

Digitalisering av tjenestene

Befolkningen vil bruke digitale løsninger og verktøy i økende grad i sin hverdag. IKT vil være flatene hvor befolkningen søker informasjon, kunnskap og løsninger. Digitale løsninger vil danne grunnlaget for, og være premissgiver for samhandling og informasjonsutveksling mellom sektorer. Utvikling av felles standarder og felles løsninger på tvers av sektorer er viktig for å møte morgendagens behov for koordinering og samhandling. Dette gjelder også når de har behov for tjenester fra barnevernet og familievernnet. IKT, herunder utvikling av tjenstedesign, vil også være et sentralt satsingsområde for utviklingen på direktoratets områder for å sikre økt tilgjengeliggjøring, økt faglig kvalitet og økt rettssikkerhet for barn, unge og familier i Norge. I familievernnet skal tilbudet om hjelp til foreldre om avtaler for felles barn etter brudd differensieres og digitaliseres. Det er et mål at både forberedelser, gjennomføring og etterarbeid ved veiledning og mekling etter brudd, skal støttes av og delvis gjennomføres ved hjelp av digitale løsninger.

Utvikling av statistikk og indikatorer

Det er fortsatt for stor grad av uønsket variasjon på velferdsområdene i Norge. Dette gjelder både i kommunene og i statens tjenester. Det vil derfor være behov for et systematisk indikator- og benchmarkingsarbeid. Dette kombinert med systematisk kunnskapsinnhenting, utarbeiding av kunnskapsbaserte faglige anbefalinger, veiledere og retningslinjer samt helhetlige og langsiktige kompetanseutviklingsinnsatser, vil kunne bidra til å standardisere praksis i velferdstjenestene ytterligere.

Direktoratet anser satsingen på utvikling av statistikk og indikatorer som et vesentlig utviklingsområde framover, på alle direktoratets virkeområder.

Kompetanse

Det er stadig økte krav til kvalitet og effektivitet i tjenestene. Dette fordi det øker rettssikkerheten og levekårene for befolkningen. Direktoratet ser behov for at det derfor arbeides systematisk og helhetlig med kompetansen på våre tjenesteområder i årene som kommer.

I 2015 har familievernnet fått økt sin ramme med 50 mill. kroner. Dette er en betydelig styrking, som vil bidra til å styrke familievernets arbeid med forebyggende familievern gjennom foreldrestøttende tiltak, arbeid rettet mot høykonfliktfamilier og familier med vold i nære relasjoner. For å lykkes med dette arbeidet, er etaten helt avhengig av at det er mulig å rekruttere tilstrekkelig kompetanse.

Omstilling

Barnevernet i Norge har de siste tiårene vært gjenstand for store og hyppige omstillinger. Tatt i betraktning regjeringens ønske om økt ansvar til kommunene, varslet kommunereform samt varslede forsøk med endret ansvars- og oppgavefordeling mellom kommune og stat innen barnevern, antar direktoratet at omstillingsarbeid er en del av framtidsbildet.

Utviklingen på barnevernsområdet de siste årene kan tyde på at aktivitetsveksten synes å flate ut. Det er viktig å følge utviklingen nøye, da det er stor grad av usikkerhet knyttet til analysen. Mye tyder imidlertid på at aktivitetsveksten vil fortsette på områdene akutt og fosterhjem. Det forventes en særlig innsats på disse områdene i årene som kommer.

Konsekvenser for Bufetat

Det er kommunenes etterspørsel etter statlige barnevernstjenester som styrer Bufetats aktivitet. Ikke-forventet aktivitetsvekst eller mangel på økonomisk kompensasjon for aktivitetsvekst kan gi betydelige budsjettutfordringer. Den gradvise opptrappingen av kommunal egenandel på bruk av statlige institusjoner kan også påvirke den framtidige aktiviteten. Kommunenes endrede adferd som følge av dette vil vi se de kommende år.

Selv om den generelle aktivitetsveksten på barnevernsområdet synes å flate ut, vurderer direktoratet at det også i de kommende årene vil være et økende behov for fosterhjem i Norge. Det er på tampen av 2014 en stor økning i bruk av akutt plasser i Bufetat. Direktoratet vil følge denne utviklingen nøye.

6 ÅRSREGNSKAP

Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet (Bufdir) er underlagt Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD), og er fagorgan på områdene barnevern, ungdom og oppvekst, adopsjon, familievern, likestilling og ikke-diskriminering og vold og overgrep i nære relasjoner. Direktoratet har ansvar for driften av LHBT-senteret og Deltasenteret, og er nasjonalt kontor for gjennomføring av EU-programmet Erasmus+: Aktiv ungdom. Direktoratet forvalter tilskuddsordninger på vegne av departementet. Bufdir har ansvar for styring av fem regioner, og direktoratet er klageinstans i saker om godkjenning av institusjoner.

Direktoratet er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet, slik det framgår av prinsippnoten til årsregnskapet. Årsregnskapet utgjør del 6 i årsrapporten til Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet i instruks om økonomistyring. Direktoratet mener regnskapet gir et dekkende bilde av direktoratets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurderinger av vesentlige forhold

I 2014 har direktoratet mottatt tildelinger på 48 inntekts- og utgiftsposter. I tillegg har direktoratet mottatt to belastningsfullmakter på ytterligere to poster slik at regnskapet omfatter til sammen 50 poster. Videre har det skjedd en vesentlig omorganisering av etatens regnskap ved at antall regnskap ble redusert fra seks til ett fra 01.01.2014. Samtidig ble det gjennomført en endring i etatens økonomimodell og implementering av standard kontoplan for staten. Samlet har dette medført en betydelig utfordring for etaten i arbeidet med å sikre god kvalitet i regnskapet for 2014.

I 2014 har Bufdir samlet disponert tildelinger på utgiftssiden på 8,57 mrd. kroner og i tillegg mottatt belastningsfullmakter på 2,9 mill. kroner fra Justisdepartementet og 17,145 mill. kroner fra Helsedirektoratet knyttet til drift av RVTS Sør. Bufdir har avgitt belastningsfullmakter til Bispedømmerådene i Agder og Telemark, Møre, Nord-Hålogaland og Tunsberg og Svalbard kirke. Bufdir har også avgitt en belastningsfullmakt til Fylkesmannen i Sogn og Fjordane på 0,5 mill. kroner og Fylkesmannen i Nordland på 0,3 mill. kroner.

Bufdir har utbetalt 2 mrd. kroner i tilskudd. Tilskudd til kommunene utgjør 1,4 mrd. kroner, altså 70 prosent av tilskuddsutbetalingene. Herunder består de største tilskuddene av 0,8 mrd. kroner til refusjon av kommunale barnevernsutgifter av enslige mindreårige asylsøkere og 0,4 mrd. kroner til forsterkning av kommunale fosterhjem. I underkant av 0,5 mrd. kroner er utbetalt til tilskudd til barne- og ungdomsorganisasjoner. Det vises for øvrig til bevilgningsrapporteringen nedenfor. Forvaltning og utbetaling av tilskudd skjer i henhold til eget regelverk fastsatt av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Samlet regnskapsresultat, inklusive refusjoner, viser en mindreutgift på 116,3 mill. kroner. Øvrige inntekter viser mindreinntekt på 23,3 mill. kroner. Samlet resultat for etaten er en mindreutgift på 93,2 mill. kroner.

Samlet regnskapsresultat for kapittel 0842 Familievernet, inkludert refusjoner og merinntekter, viser en netto mindreutgift på 20,6 mill. kroner. Tilsvarende for kapittel 0855 Det statlige barnevernet, viser en netto mindreutgift på 32 mill. kroner.

Samlet regnskapsresultat på kapittel 0856 Enslige mindreårige asylsøkere viser en mindreutgift på 2,5 mill. kroner. Samlet regnskapsresultat for kapittel 0858 Direktoratet viser en mindreutgift på 16,8 mill. kroner. Kapittel 0854 Tiltak i barnevernet, inkludert refusjon av kommunale barnevernsutgifter knyttet til enslige mindreårige asylsøkere, viser en mindreutgift på 17,3 mill. kroner.

Artskontorapporteringen viser at rapporterte utgifter til drift eksklusive utbetalinger av tilskudd summerte seg til 5,3 mrd. kroner. Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter beløp seg til 3,4 mrd. kroner. Lønnsandel av driftsutgiftene er omtrent 54 prosent. Andre driftsutgifter utgjør 2,9 mrd. kroner, hvorav 2,1 mrd. kroner er knyttet til kjøp av barnevernstjenester fra private og ideelle organisasjoner.

Mellomværende med statskassen utgjorde kr 193 735 145 pr. 31.12.14. Oppstillingen av artskonto-rapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av. Foruten rapportert mellomværende har Bufdir pådratt seg en leverandørgjeld på kr 83 489 297 som ikke er betalt, og derfor ikke framkommer som utgift i årsregnskapet, jf. opplysninger om avregning med statskassen i note 7.

Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Bufdir. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d., men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 3. tertial 2015. Beretningen er unntatt offentlighet fram til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen, men vil bli publisert på direktoratets nettsider så snart dokumentet er offentlig.

DIREKTØR

MARI TROMMALD

6.1 PRINSIPPNOTE ÅRSREGNSKAPET

Årsregnskap for Bufdir er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 18. september 2013. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskonto-rapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter, og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende med statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 - de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- Regnskapet følger kalenderåret
- Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "Netto rapportert til bevilgningsregnskapet" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

6.2 OPPSTILLING AV BEVILGNINGSRAPPORTERINGEN

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Bufetat/Bufdir har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Bufdir har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Bufdir står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen for samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kombinasjon av kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsrapporteringen. Se vedlegg for note A og B.

6.3

ARTSKONTORAPPORTERINGEN

Artskontorapporteringen viser regnskapstall Bufetat har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Bufetat har en trekkrettighet for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen. Note 7 til artskontorapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Grunnet overgang fra seks regnskapsfirma til ett fra 01.01.2014 er det ikke tatt med sammenlignbare regnskapstall for 2013. Se vedlegg for note 1-7.

OPPSTILLING AV BEVILGNINGSRAPPORTERING FOR REGNSAKSPÅR 2014

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst
0800	Midler til administrasjon av tilskuddsordninger	01	Driftsutgifter
0821	Spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter
0821	Kommunale innvandreriltak - tilskudd til bo og støtte	62	Diverse
0840	Krisetiltak - spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter
0840	Krisetiltak - tilskudd til incest- og voldtektsentre	61	Diverse
0840	Krisetiltak - tilskudd til voldsforebygging mv	70	Tilskudd
0841	Samlivsbrudd og konfl.løsning - meklingsgodtgjørelse	21	Spesielle driftsutgifter
0841	Samlivsbrudd og konfliktløsning - o.f.u. m.v.	22	Diverse
0841	Samlivsbrudd og konfl.løsning - tilskudd samlivstiltak	70	Tilskudd
0842	Familievern - driftsutgifter	01	Driftsutgifter
0842	Familievern - spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter
0842	Familievern - tilsk kirkens familievern mv	70	Tilskudd
0846	Forskning, utredn, tilskudd. - spesielle driftsutg.	21	Spesielle driftsutgifter
0846	Forskn.,utredn. - tilsk. familie- og likestillingspol. org.	70	Tilskudd
0846	Forskn.,utredn. - tilsk. lesbiske og homofile	72	Tilskudd
0846	Forskn.,utredn. - tilskudd til likestillingssentrene	73	Tilskudd
0847	Tiltak personer m nedsatt funk.evne - spesielle dr.utg.	21	Spesielle driftsutgifter
0847	Tiltak personer m nedsatt funk.evne - tilsk. f.hemmedes org.	70	Tilskudd
0847	Tiltak personer m neds f.evne - tilgjengelighet og univ. utform.	71	Tilskudd
0847	Tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne - tilskudd	72	Tilskudd
0852	Adopsjonsstøtte - tils til foreldre som adopt barn fra utl.	70	Tilskudd
0853	Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker	01	Driftsutgifter
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet. spes. driftsutg.	21	Spesielle driftsutgifter
0854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet. Forskning og utvikling	50	Diverse
0854	Familievernet, utvikling i kommunene	61	Diverse
0854	Enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger	65	Diverse
0854	Utviklings- og opplysningsarbeid o.a.	71	Tilskudd
0854	Tilskudd til forskning og utvikling i barnevernet	72	Tilskudd
0855	Barnevern - driftsutgifter	01	Driftsutgifter
0855	Barnvern - spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter
0855	Barnevern - kjøp av private barneverntjenester	22	Diverse
0855	Barnevern - tilskudd til kommunene	60	Diverse
0856	Barnevernets oms.senter for ema - driftsutgifter	01	Driftsutgifter
0857	Barne- og ungdomstiltak - spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter
0857	Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn	60	Diverse
0857	Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom	61	Diverse
0857	Barne- og ungd.tiltak - barne og ungdomsorg.	70	Tilskudd
0857	Barne- og ungdomstiltak - utviklingsarbeid	71	Tilskudd
0857	Barne- og ungd.tiltak - internasj. ung.arbeid med m.v.	79	Tilskudd
0858	Bufdir - driftsutgifter	01	Driftsutgifter
0858	Bufdir - spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter
0858	Bufdir - KLP og fylkeskomm. pensjonskasser	22	Diverse
0859	Eus ungdomsprogram - driftsutgifter	01	Driftsutgifter
0440	Tiltak for å forebygge vold i nære relasjoner	01	Driftsutgifter
0764	RVTS sør - spesielle driftsutgifter	21	Spesielle driftsutgifter

Sum utgiftsført

Note	Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merutgift (-) og mindreutgift
A	500 000	481 350	18 650
A	700 000	554 579	145 421
A	12 200 000	11 794 028	405 972
A, B	3 540 000	3 160 401	379 599
A, B	76 000 000	75 745 709	254 291
A	7 508 000	7 370 447	137 553
A, B	11 364 000	9 779 419	1 584 581
A, B	4 600 000	3 777 107	822 893
A	4 000 000	3 950 915	49 085
A, B	238 854 000	231 232 257	7 621 743
A, B	25 667 000	15 959 899	9 707 101
A, B	145 248 000	148 171 327	-2 923 327
A, B	4 264 000	3 712 013	551 987
A	11 141 000	11 158 046	-17 046
A	10 411 000	10 481 000	-70 000
A	6 028 000	6 008 000	20 000
A, B	9 603 000	6 754 245	2 848 755
A	177 894 000	177 909 998	-15 998
A, B	5 160 000	7 084 210	-1 924 210
A	14 490 000	14 488 643	1 357
A, B	6 794 000	6 534 762	259 238
A	800 000	800 000	0
A, B	29 950 000	22 294 668	7 655 332
A	12 800 000	8 833 839	3 966 161
A	28 650 000	28 251 442	398 558
A, B	797 334 000	792 662 521	4 671 479
A, B	28 820 000	28 621 946	198 054
A	61 105 000	60 666 001	438 999
A, B	4 100 931 000	3 688 676 986	412 254 014
A, B	23 408 000	18 297 505	5 110 495
A, B	1 777 359 000	2 073 015 525	-295 656 525
A, B	192 207 000	385 714 104	-193 507 104
A, B	177 887 000	184 291 536	-6 404 536
A, B	150 000	1 764	148 236
A, B	25 456 000	25 131 689	324 311
A, B	116 000 000	114 302 503	1 697 497
A	111 259 000	111 635 324	-376 324
A, B	0	1 390 983	-1 390 983
A	7 315 000	7 290 258	24 742
A, B	238 906 000	235 980 858	2 925 142
A, B	13 959 000	12 861 094	1 097 906
A	39 234 000	36 742 791	2 491 209
A, B	8 480 000	8 963 740	-483 740
B	-	2 648 715	-
B	-	17 455 435	-
	8 567 976 000	8 622 639 583	

OPPSTILLING AV BEVILGNINGSRAPPORTERING FOR REGNSKAPSÅR 2014

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst
3842	Familievernet - diverse inntekter	01	Driftsinntekter
3842	Familievernet - Ref. foreldrepenger	16	Refusjon av foreldrepenger
3842	Familievernet - Ref. sykepenger	18	Refusjon av sykepenger
3855	Barnevernet - diverse inntekter	01	Driftsinntekter
3855	Barnevernet - barnetrygd	02	Ymse
3855	Barnevernet - Ref. arb.markedstiltak	15	Refusjon av arbeidsmarkedstiltak
3855	Barnevernet - Ref. foreldrepenger	16	Refusjon av foreldrepenger
3855	Barnevernet - Ref. sykepenger	18	Refusjon av sykepenger
3855	Barnevernet - kommunale egenandeler	60	Ymse
3856	Barnevernets oms.senter for ema - div. inntekter	01	Driftsinntekter
3856	Barnevernets oms.senter for ema - Ref. arb. markedstiltak	15	Refusjon av arbeidsmarkedstiltak
3856	Barnevernets oms.senter for ema - ref foreldrepenger	16	Refusjon av foreldrepenger
3856	Barnevernets oms.senter for ema - ref sykepenger	18	Refusjon av sykepenger
3858	Bufdir - diverse inntekter	01	Driftsinntekter
3858	Bufdir - Ref. arb.markedstiltak	15	Refusjon av arbeidsmarkedstiltak
3858	Bufdir - Ref. foreldrepenger	16	Refusjon av foreldrepenger
3858	Bufdir - Ref. sykepenger	18	Refusjon av sykepenger
3859	Eu's ungd.prgr. - tilsk fra EU-kommisjonen	01	Driftsinntekter
3859	Eu's ungd.prgr. - Ref. foreldrepenger	16	Refusjon av foreldrepenger
3859	Eu's ungd.prgr. - Ref. sykepenger	18	Refusjon av sykepenger
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse
5700	Motkonto arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift

Sum inntektsført

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

Kapitalkontoer

60086401	Norges Bank KK /innbetalinger		
60086402	Norges Bank KK/utbetalinger		
708052	Endring i mellomværende med statskassen		

Sum rapportert

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (201412)

Konto	Tekst		
6260	Aksjer		
708052	Mellomværende med statskassen		

Samlet tildeling	Regnskap 2014	Merinntekt (-) og mindreinntekt
637 000	390 780	-246 220
0	680 753	680 753
0	5 786 024	5 786 024
22 873 000	23 948 892	1 075 892
3 833 000	2 338 635	-1 494 365
0	672 183	672 183
0	25 667 005	25 667 005
0	100 730 283	100 730 283
1 087 864 000	1 065 044 233	-22 819 767
0	249 486	249 486
0	21 313	21 313
0	2 506 093	2 506 093
0	6 083 766	6 083 766
433 000	3 050 589	2 617 589
0	140 225	140 225
0	2 765 187	2 765 187
0	4 776 108	4 776 108
5 650 000	3 231 478	-2 418 522
0	686 617	686 617
0	310 085	310 085
0	9 100 320	9 100 320
0	379 887 741	379 887 741
1 121 290 000	1 638 067 797	
6 984 571 786		

	1 299 183 738	
	-8 142 646 314	
	-141 109 210	
	0	

2015	2014	Endring
0	0	0
-193 678 548	-52 569 338	-141 109 210

OPPSTILLING AV ARTSKONTORAPPORTERINGEN FOR 2014

	Note	201412	
Inntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	1 074 570 882	
Salgs- og leieinnbetalinger	1	26 428 544	
Andre innbetalinger	1	1 062 528	
Innbetaling av finansinntekter	1	408	
<i>Sum innbetalinger</i>		1 102 062 362	
Utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	2	3 591 586 138	
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	2	-151 384 102	
Utbetalt til investeringer	3	30 124 424	
Utbetalt til kjøp av aksjer	–	0	
Andre utbetalinger til drift	4	2 956 217 081	
Utbetaling av finansutgifter	4	456 268	
<i>Sum utbetalinger</i>		6 426 999 810	
Netto rapporterte utgifter til drift og investeringer		5 324 937 448	
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	5	0	
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	6	2 048 622 399	
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til andre</i>		2 048 622 399	
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
5700 Folketrygdens inntekter – Arbeidsgiveravgift		379 887 741	
5309 Tilfeldige inntekter (gruppeliv m.m)		9 100 320	
<i>Sum inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler</i>		388 988 061	
Netto utgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		6 984 571 786	
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		201412	01.01.2014
Fordringer (legg til linjer og vis på konto)	7	1 351 758	1 728 449
Kasse (legg til linjer og vis på konto)	7	845 931	901 106
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Skyldig skattetrekk	7	-160 931 827	-7 957 143
Skyldige offentlige avgifter (legg til linjer og vis på konto)	7	0	0
Annen gjeld (legg til linjer og vis på konto)	7	-35 001 007	-47 241 750
Sum mellomværende med statskassen		-193 735 145	-52 569 338

6.4 | UTGIFTSUTVIKLING

KAPITTEL 842 - FAMILIEVERNET

TABELL 12 UTGIFTER OG INNTEKTER KAP. 842/3842 2012-2014.
BELØP I 1000 KRONER

Post	2012	2013	2014	Endring i prosent	
				12-13	13-14
01 Driftsutgifter	215 421	219 524	230 756	1,9	5,1
21 Spesielle driftsutgifter	6 271	16 802	15 960	167,9	-5,0
70 Tilskudd til kirkens familievern mv.	137 922	139 033	148 171	0,8	6,6
SUM UTGIFTER	359 615	375 359	394 887	4,4	5,2
15-18 Refusjoner	-5 479	-4 571	-6 467	-16,6	41,5
Utgifter fratrukket refusjoner	354 136	370 788	388 421	4,7	4,8
ANDRE INNTEKTER					
01 Diverse inntekter	-1 040	-912	-391	-12,3	-57,2
Netto utgift (utgifter - inntekter)	355 176	371 700	388 811	4,7	4,6

Utgifter fratrukket refusjoner på kapittel 842 viser totale utgifter på 389 mill. kroner. Utgiftsveksten fra 2013 til 2014 er noe høyere enn lønns- og prisvekst. Dette skyldes økte tildelinger. Inntektene på kapittel 3842, post 01, er på 0,4 mill. kroner.

KAPITTEL 855 - STATLIG BARNEVERN**TABELL 13**

UTGIFTER OG INNTEKTER KAP. 855/3855 STATLIG FORVALTNING AV BARNEVERNET 2012-2014.
BELØP I 1000 KRONER. LØPENDE KRONER.

	2012	2013	2014	Endring		Endring i prosent	
				12-13	13-14	12-13	13-14
01 Driftsutgifter	3 548 749	3 554 815	3 516 997	6 066	-37 817	0,2	-1,1
22 Kjøp av barneverntjenester	1 712 669	1 910 156	2 073 172	197 487	163 016	11,5	8,5
45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	26 325	22	-	-26 303	-22	-99,9	-
60 Tilskudd til kommunene	348 087	384 633	385 237	36 546	604	10,5	0,2
SUM UTGIFTER	5 635 830	5 849 626	5 975 406	213 796	125 781	3,8	2,2
15 - 18 refusjoner	-135 554	-139 265	-120 924	-3 711	18 341	2,7	-13,2
Utgifter fratrasket refusjoner	5 500 276	5 710 361	5 854 483	210 085	144 122	3,8	2,5
01 - 02 Diverse inntekter	-27 564	-22 795	-26 053	4 770	-3 258	-17,3	14,3
60 Kommunale egenandeler	-874 020	-924 124	-1 065 044	-50 104	-140 920	5,7	15,2
SUM ANDRE INNTEKTER	-901 585	-946 919	-1 091 097	-45 335	-144 178	5,0	15,2

Gjelder regionene og inkluderer ikke direktoratet og BSA.

Beregningene inkluderer utgifter på kapittel 855, post 01,22,45 og 60, samt refusjoner på kapittel 3855, post 15-18. I tillegg vises inntekter på kapittel 3855, post 01,02 og 60. Beløpene er i løpende kroner og er ikke korrigert for generell pris- og lønnsvekst.

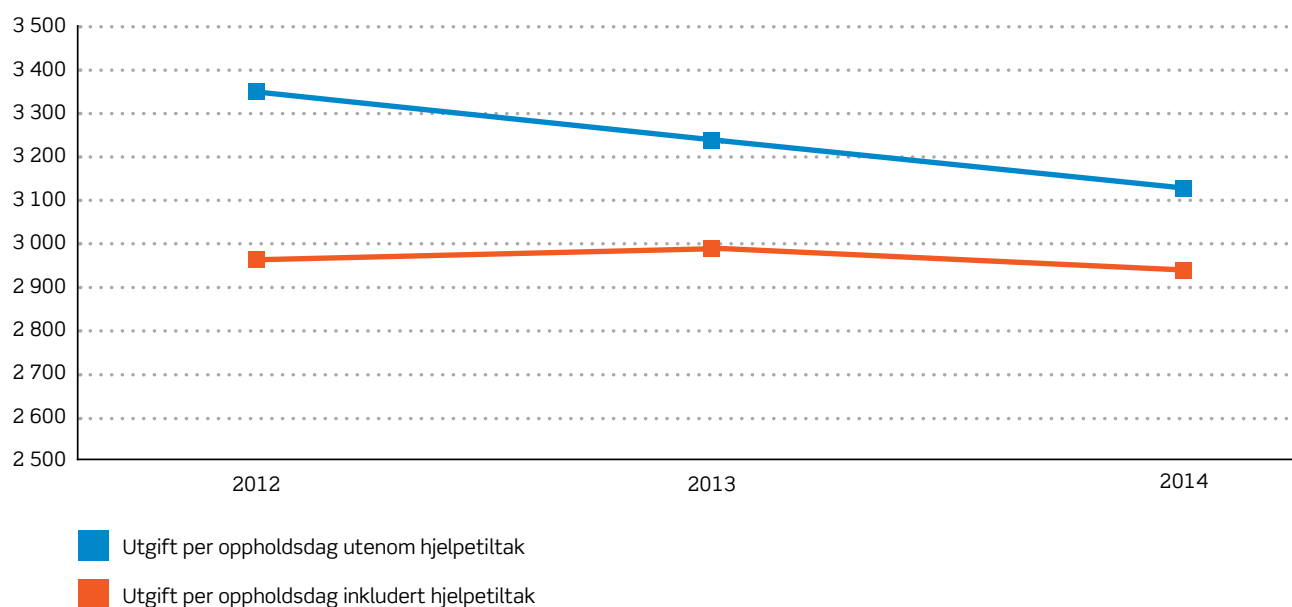
Utgifter fratrasket refusjoner øker med 144 mill. kroner fra 2013 til 2014. Utgiftsveksten, som samlet er på 2,5 prosent, er lavere enn lønns- og prisveksten. Korrigert for lønns- og prisvekst er det en utgiftsreduksjon på 37 mill. kroner eller en nedgang på 0,6 prosent. Det har i 2013 og 2014 blitt overført ressurser og penger fra regionene til Bufetats Senter for administrasjon og utvikling (BSA), som har tatt over en del av regionenes oppgaver knyttet til kontorvirksomhet. Korrigert for denne omdisponeringen har det vært en reell utgiftsøkning på 0,3 prosent fra 2013 til 2014.

POST 22 Kjøp av barneverntjenester og Post 60 Tilskudd til kommunene har den største prosentvise utgiftsveksten. Årsaken er den sterke økningen i kjøp av fosterhjem tilknyttet private tiltak og statlige forsterkingstilskudd til kommunale fosterhjem som følge av endringer i tiltakssammensetningen. Den samlede aktivitetsveksten, målt i oppholdsdager, fra 2013 til 2014 var på 2,0 prosent. Sammen med den reelle utgiftsøkningen på 0,3 prosent viser det at endringen i tiltakssammensetningen til billigere tiltak virker positivt på effektiviteten i barnevernet.

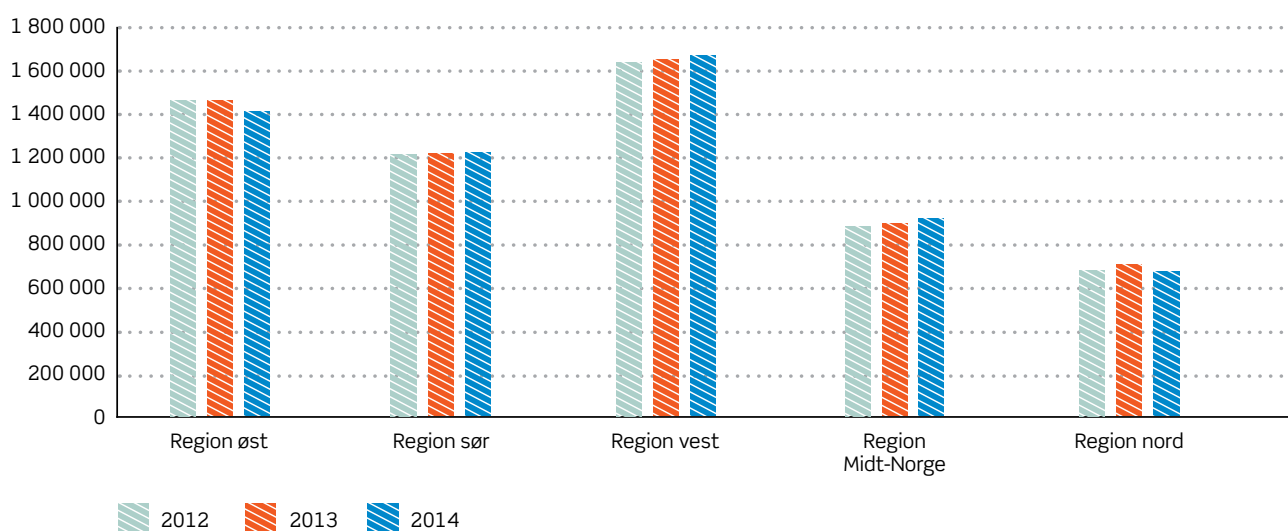
Aktivitetsvekst utenom hjelpetiltak i hjemmet, målt i antall oppholdsdager, hadde en vekst på 4,8 prosent i 2014. Tilsvarende ble utgiftene for alle formål utenom hjelpetiltakene redusert med 3 prosent i 2014. Vi holder her hjelpetiltakene utenfor da det er oppgaver som kommunene har ansvaret for, og som det i statsbudsjettet forutsettes at Bufetat skal fase ut.

FIGUR 26

UTGIFTER PR. OPPHOLDS DAG FOR ALLE FORMÅL MED OG UTEN HJELPETILTAK I HJEMMET I DET
STATLIGE BARNEVERNET - MÅLT I FASTE KRONER

I figuren over ser vi at pris per oppholdsdag for alle formål utenom hjelpetiltak i hjemmet har sunket fra 3346 til 3138 kroner i perioden 2012-2014. Dette gir en samlet nedgang i dagpris på 6,7 prosent for alle formål utenom hjelpetiltakene. Tar man med hjelpetiltakene har det vært en samlet nedgang i dagpris på 0,8 prosent i perioden 2012-2014, og en nedgang på 1,7 prosent fra 2013 til 2014. Dette viser at endringer i tiltaksapparatet og mer systematisk økonomistyring har gitt produktivitetsforbedring de siste årene.

FIGUR 27 UTGIFTER FRATRUKKET REFUSJONER PER REGION. FASTE KRONER

Figuren viser utgiftsutviklingen i regionene på kapittel 855 for de siste tre årene. Beregningene inkluderer utgifter på kapittel 855, post 01,22,45 og 60, samt refusjoner på kapittel 3855, post 15-18. Beløpene i figuren er oppgitt i 1000 kroner og er korrigert for generell pris- og lønnsvekst. Figuren gjenspeiler godt utfordringene Region vest har stått overfor de siste årene og tilsvarende utfordringer for region Midt-Norge det siste året.

Ved inngangen til 2014 hadde Region nord store økonomiske utfordringer, men regionen har i løpet av året klart å redusere sine utgifter betydelig ved å gjøre endringer i tiltaksapparatet. Utover dette har Region vest og Region Midt-Norge stadig kostnadsvekst, mens øvrige regioner har god kostnadsutvikling.

TABELL 14

UTGIFTER FRATRUKKET REFUSJONER KAP. 855 STATLIG FORVALTNING AV BARNEVERNET
ETTER FORMÅL 2012-2014. BELØP I 1000 KRONER. FASTE 2014-KRONER.

Formål	2012	2013	2014	Endring		Endring i prosent	
				12-13	13-14	12-13	13-14
690 Sentre for foreldre og barn	147 452	168 138	174 035	20 686	5 897	14,0	3,5
691 Statlige familiehjem og beredskapshjem	798 881	832 053	843 035	33 172	10 982	4,2	1,3
691 Forsterkede fosterhjem	323 876	363 227	374 365	39 351	11 138	12,2	3,1
691 Fosterhjem tilknyttet private tiltak	393 938	523 949	648 549	130 012	124 600	33,0	23,8
692 Statlige institusjoner	1 662 876	1 613 358	1 540 086	-49 518	-73 272	-3,0	-4,5
692 Private institusjoner	1 395 272	1 416 907	1 406 181	21 635	-10 726	1,6	-0,8
693 Hjelpetiltak i hjemmet	315 710	255 294	199 476	-60 416	-55 818	-19,1	-21,9
694 Fagteam	235 756	226 465	199 693	-9 291	-26 772	-3,9	-11,8
696 Fosterhjemstjenesten	289 963	269 245	252 815	-20 718	-16 430	-7,1	-6,1
699 Adopsjon	12 163	11 757	10 682	-406	-1 075	-3,3	-9,1
672 Regionale fellesfunksjoner	256 145	211 075	205 567	-45 070	-5 509	-17,6	-2,6
SUM UTGIFTER FRATRUKKET REFUSJONER	5 832 032	5 891 469	5 854 483	59 437	-36 986	1,0	-0,6

Tabellen viser utgiftsutviklingen fordelt på formål på kapittel 855 for de siste tre årene. Beregningene inkluderer utgifter på kapittel 855, post 01,22,45 og 60, samt refusjoner på kapittel 3855, post 15-18. Beløpene i tabellen er oppgitt i 1000 kroner og er korrigert for generell pris- og lønnsvekst.

Utgifter fratrukket refusjoner til statlige familiehjem og beredskapshjem har økt med 11 mill. kroner i 2014, noe som tilsier en vekst på drøyt 1,3 prosent fra samme periode i fjor. Samlet er det en aktivitetsøkning på 3,1 prosent. Det har altså vært en effektivisering på formålet.

Økning i utgifter til kjøp av private fosterhjem utgjør nær 125 mill. kroner, det vil si 24 prosent økning fra 2013 til 2014. Aktiviteten innenfor private fosterhjem har økt svært mye i alle regioner de siste årene, og henger blant annet sammen med utfordringen med å rekruttere nok fosterhjem. Aktivitetsveksten har imidlertid gått ned fra 34 prosent i 2013 til 19 prosent i 2014.

Tilskudd til forsterkningstiltak i kommunale fosterhjem økte med 11 mill. kroner eller 3,1 prosent fra 2013 til 2014. Etter mange år med sterk aktivitetsvekst på dette området er veksten i 2014 på mer moderate 8 prosent.

I 2014 har det vært en nedgang i utgifter til statlige og private institusjoner på henholdsvis 4,5 og 0,8 prosent. Det har vært aktivitetsnedgang på 7,7 prosent i statlige institusjoner. Utgiftene er redusert mindre enn aktiviteten og skyldes at statlig institusjonsdrift har en betydelig andel faste og driftsuavhengige utgifter på kort og mellomlang sikt.

Utgiftene i private institusjoner har også gått mindre ned enn aktivitetsnedgangen og skyldes bl.a. en del ubenyttede faste rusplasser.

Utgifter fratrasket refusjoner til fosterhjemstjenesten fortsetter å synke og reduseres med ytterligere 16 mill. kroner i 2013 - tilsvarende 6 prosent.

Utgifter fratrasket refusjoner til hjelpetiltak i hjemmet er redusert med 56 mill. kroner, eller nær 22 prosent i 2014 sammenlignet med 2013. Dette skyldes i all hovedsak arbeidet med å avvikle våre ikke-lovpålagte oppgaver på dette formålet, noe som er i tråd med føringer fra departementet. Aktiviteten på dette formålet, målt i oppholdsdager, ble redusert med 20 prosent i 2014.

Utgifter fratrasket refusjoner til fagteam reduseres med 27 mill. kroner, eller nær 12 prosent fra 2013 til 2014. Dette skyldes bl.a. en nedgang i årsverk på dette formålet. Fagteamrollen vil endres betydelig fremover, jf. Prop. 106 L, men fagteamene hadde i 2014 fortsatt mange av sine oppgaver.

KAPITTEL 856 - ENSLIGE MINDREÅRIGE ASYLSØKERE

Totale utgifter fratrasket refusjoner på kapittel 856 er på 175,7 mill. kroner. Det har siden 2012 vært en nedgang i utgiftene på kapittelet. Dette som følge av en reduksjon i antall ankomster av enslige mindreårige asylsøkere. Bufetat har tilpasset kapasiteten på de statlige omsorgssentrene til behovet, og har avviklet tre omsorgssentre de siste årene. Bufetat drifter nå fire omsorgssentre.

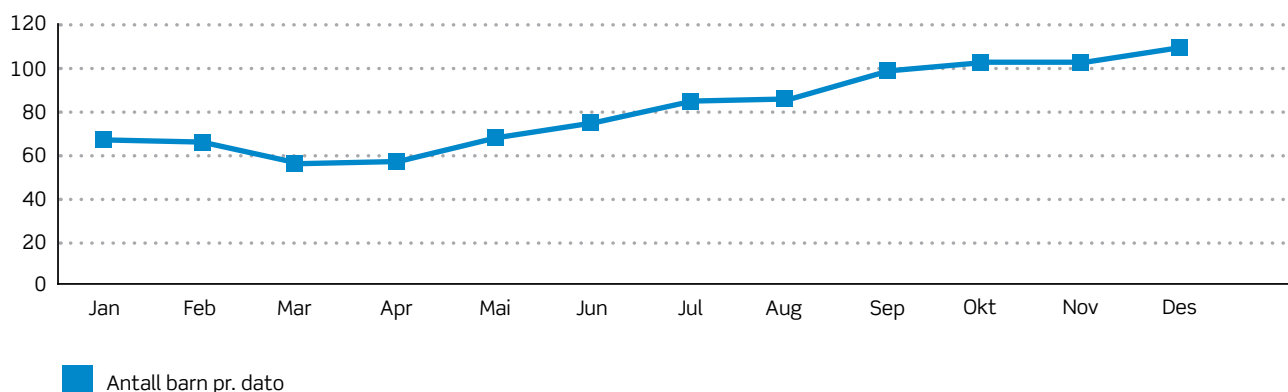
TABELL 15 UTGIFTER OG INNTEKTER KAP. 856/3856 2012-2014.
BELØP I 1000 KRONER

Post	2012	2013	2014	Endring i prosent	
				12-13	13-14
01 Driftsutgifter	256 516	185 980	184 292	-27,5	-0,9
SUM UTGIFTER	256 516	185 980	184 292	-27,5	-0,9
15-18 Refusjoner	-11 940	-7 897	-8 611	-33,9	9,0
Utgifter fratrasket refusjoner	244 576	178 084	175 680	-27,2	-1,3
ANDRE INNTEKTER					
01 Diverse inntekter	-425	-205	-249	-51,7	21,6

Etter flere år med en reduksjon, har det det siste halvåret vært en endring i antall ankomster. Figur 28 viser utviklingen i antall barn i omsorgssentrene i 2014. Bufetat drifter 89 statlige plasser. I løpet av høsten 2014 har det derfor vært nødvendig med private plasseringer når statlig apparat har vært fullt. Endringer i refusjonsordningen som ble vedtatt i 2014 har ført til utfordringer i bosettingsarbeidet. Dette, sammen med økningen i antall ankomster de siste månedene, vil kunne føre til betraktelig lengre ventetid på bosetting i 2015, økning av antall barn i omsorgssentre og behov for å kjøpe flere plasser hos private leverandører. Det var pr. 31.12.14 plassert 110 enslige mindreårige asylsøkere i omsorgssentre, hvorav 85 barn var i statlige omsorgssentre og 25 barn hos private.

FIGUR 28

UTVIKLING I ANTALL BARN I OMSORGSENTRE 2014. BÅDE STATLIGE OG PRIVATE PLASSERINGER. PR. SISTE DATO I MÅNEDEN.

Inntektene på kapittel 3856, post 01, er på i overkant av 0,2 mill. kroner.

6.5

FORKLARINGER TIL STATSREGNSKAPET

- Avvik ift tildelt budsjett
- Avvik mellom budsjett og regnskap

KAPITTEL 842 - FAMILIEVERNET

TABELL 16

REGNSKAP 2013 OG 2014, SAMT TILDELT BUDSJETT 2014.
BELØP I 1000 KRONER

Post	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Tildelt budsjett 2014	Avvik
01 Driftsutgifter	219 524	230 756	238 854	8 098
21 Spesielle driftsutgifter	16 802	15 960	25 667	9 707
70 Tilskudd til kirkens familievern mv.	139 033	148 171	145 248	-2 923
SUM UTGIFTER	375 359	394 887	409 769	14 882
15-18 Refusjoner	-4 571	-6 467	0	6 467
Utgifter fratrukket refusjoner	370 788	388 421	409 769	21 348
ANDRE INNTEKTER				
01 Diverse inntekter	-912	-390	-637	-247

Utgifter fratrukket refusjoner på kapittel 842 er på 388 mill. kroner. Kapittelet viser en samlet mindreutgift på 21 mill. kroner.

Mindreutgiften på post 01 og 70 fratrukket refusjoner er på 11 mill. kroner. Dette skyldes forsinkelser i ansettelsesprosesser og flere vakanser enn antatt. Mindreutgiften på post 21 er på 9,7 mill. kroner. Dette skyldes omfattende prosjekter hvor oppstartsarbeidet har tatt tid, herav særlig IKT og innkjøpsprossene.

Det er beklagelig at denne mindreutgiften først ble avdekket ved årets slutt. Avdekkingen av mindreutgiften medførte umiddelbar behandling i styringssamtaler med regionene og i direktørmøtet. Det iverksettes tiltak for 2015 for å sikre at økte bevilgninger til kapasitet benyttes i henhold til formålet og innenfor budsjettåret. Det vil også bli særskilt oppfølging på tiltakene.

Kapittel 3842 viser merinntekter på 0,25 mill. kroner.

KAPITTEL 855/3855 - STATLIG BARNEVERN**TABELL 17**REGNSKAP 2013 OG 2014, SAMT TILDELT BUDSJETT 2014.
BELØP I 1000 KRONER

Konto	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Tildelt budsjett 2014	Avvik
Post 01 Lønn og drift	3 639 265	3 688 677	4 100 931	412 254
Post 22 Kjøp av private barnevtj.	1 910 157	2 073 172	1 777 359	-295 813
Post 60 Tilskudd til kommunene	384 633	385 237	192 207	-193 030
SUM UTGIFTER	5 934 055	6 147 086	6 070 497	-76 589
Post 15-18 Div. refusjoner	-140 455	-126 851	0	126 851
Utgifter fratrullet refusjoner	5 793 600	6 020 235	6 070 497	50 262
Post 01 Div. inntekter	-19 745	-23 743	-22 873	870
Post 02 Barnetrygd	-3 069	-2 339	-3 833	-1 494
Post 60 Kommunale egenandeler	-924 124	-1 065 044	-1 087 864	-22 820
SUM INNTEKTER	-946 938	-1 091 126	-1 114 570	-23 444

Utgifter fratrullet refusjoner på kapittel 855 er på 6,02 mill. kroner. Kapitlet viser mindreforbruk på 50,3 mill. kroner justert for refusjoner. Kapitlet har en mindreinntekt på kommunale egenandeler. Netto mindre forbruk er på 26 mill. kroner, noe som utgjør 0,4 prosent av tildelt budsjett.

KAPITTEL 856 - ENSLIGE MINDREÅRIGE ASYLSØKERE**TABELL 18**REGNSKAP 2013 OG 2014, SAMT TILDELT BUDSJETT 2014.
BELØP I 1000 KRONER

Post	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Tildelt budsjett 2014	Avvik
01 Driftsutgifter	185 980	184 292	177 887	-6 405
SUM UTGIFTER	185 980	184 292	177 887	-6 405
15-18 Refusjoner	-7 897	-8 611	-	8 611
Utgifter fratrullet refusjoner	178 084	175 680	177 887	2 207
ANDRE INNTEKTER				
01 Diverse inntekter	205	-249	-	249

Utgifter fratrasket refusjoner på kapittel 856 er på 175,7 mill. kroner. Kapitlet viser et mindreforbruk på 2 mill. kroner justert for refusjoner. Mindreforbruket er knyttet til færre barn i omsorgssentrene, samt effektiv ressursbruk ved omsorgssentrene.

KAPITTEL 858/3858 - BARNE-, UNGDOMS- OG FAMILIEDIREKTORATET

TABELL 19 REGNSKAP 2013 OG 2014, SAMT TILDELT BUDSJETT 2014.
BELØP I 1000 KRONER

Konto	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Tildelt budsjett 2014	Rest budsjett
Post 01 Driftsutgifter	239 575	235 981	238 906	2 925
Post 21 Spesielle driftsutgifter	19 078	12 861	13 959	1 098
Post 22 Reguleringspremie til KLP og fylkeskommunale pensjonskasser	50 307	36 743	39 234	2 491
SUM UTGIFTER, KAP. 858	308 960	285 585	292 099	6 514
15-18 Diverse refusjoner	-3 916	-7 682	0	7 682
Utgifter fratrasket refusjoner	305 044	277 903	292 099	14 196
Post 01 Diverse inntekter	-6 250	-3 051	-433	2 618
Netto resultat kap. 858	298 793	274 852	291 666	16 814

Utgifter fratrasket refusjoner på kapittel 858 er på 277,9 mill. kroner. Netto utgifter viser en mindreutgift på 16,8 mill. kroner. Mindreutgiften skyldes store merinntekter og refusjoner uten tilsvarende utgiftsøkning, reduserte lønnsutgifter pga. rekrutteringssituasjonen i 2014 og forsinket fremdrift i flere aktiviteter som følge av bemanningssituasjonen. I tillegg er mindreutgiften knyttet til lavere utgifter til reguleringspremie enn budsjettet.

KAPITTEL 859/3859 - EUS UNGDOMSPROGRAM**TABELL 20**REGNSKAP 2013 OG 2014, SAMT TILDELT BUDSJETT 2014.
BELØP I 1000 KRONER

Post	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Tildelt budsjett 2014	Avvik
01 Driftsutgifter	9 391	8 964	8 480	-484
SUM UTGIFTER	9 391	8 964	8 480	-484
15-18 Refusjoner	-9	-997		997
Utgifter fratrukket refusjoner	9 381	7 967	8 480	513
ANDRE INNTEKTER				-
01 Diverse inntekter	-6 250	-3 231	-5 650	-2 419

Tabellen viser regnskap og tildelt budsjett for 2014 for EUs ungdomsprogram. Utgifter fratrukket refusjoner viser en merutgift 0,5 mill. kroner. Når man tar hensyn til merinntektene på kapittel 3859, blir nettoresultatet 1,9 mill. kroner. Dette utgjør 22,5 prosent av tildelingen på posten, og skyldes manglende inntektsføring av likviditetsreserven på 3,35 mill. kroner. Dersom likviditetsreserven var blitt inntektsført som forutsatt, ville regnskapet vist en mindreutgift på 1,44 mill. kroner.

TABELL 21

REGNSKAP 2013 OG 2014, SAMT TILDELT BUDSJETT 2014.
BELØP I 1000 KRONER

Konto	Betegnelse	Regnskap 2013	Regnskap 2014	Tildelt budsjett 2014	Avvik
764/21	Psykisk helse, spesielle driftsutgifter	14 105	17 455	17 145	-310
800/01	Midler til administrasjon av tilskuddsordninger	0	481	500	19
821/21	Spesielle driftsutgifter	500	700	700	0
821/62	Kommunale innvandrertiltak - tilskudd til bo- og støttetilbud for unge over 18 år som er utsatt for tvangsekteskap	10 500	11 794	12 200	406
840/21	Krisetiltak. Spesielle driftsutgifter	2 820	3 160	3 540	380
840/61	Krisetiltak. Tilskudd til incest- og voldtektssentre	76 801	75 746	76 000	254
840/70	Krisetiltak. Tilskudd til voldsforebyggende tiltak mv.	7 145	7 370	7 508	138
841/21	Samlivsbrudd- og konfliktløsning. Meklingsgodtgjørelse	10 337	9 789	11 364	1 575
841/22	Samlivsbrudd- og konfliktløsning. Opplæring, forskning, utvikling mv.	3 664	4 306	4 600	294
841/70	Samlivsbrudd- og konfliktløsning. Tilskudd samlivstiltak	3 054	3 951	4 000	49
846/21	Spesielle driftsutgifter	8 607	3 712	4 264	552
846/60	Tilskudd til likestillingsarbeid i kommunal sektor	1 898	0	0	0
846/70	Tilskudd	12 580	11 158	11 141	-17
846/72	Tiltak for lesbiske og homofile	10 059	10 481	10 411	-70
846/73	Tilskudd til likestillingssentrene	5 824	6 008	6 028	20
847/21	Spesielle driftsutgifter	13 698	7 078	9 603	2 525
847/70	Tilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner	171 802	177 910	177 894	-16
847/71	Tiltak for økt tilgjengelighet og universell utforming	1 306	7 084	5 160	-1 924
847/72	Tilskudd	13 850	14 489	14 490	1
852/70	Adopsjonsstøtte	7 466	6 535	6 794	259
853/01	Midlertidig styrking av kapasiteten til drift av fylkesnemndenes IKT- løsning	800	800	800	0
854/21	Spesielle driftsutgifter	13 462	23 455	29 950	6 495
854/50	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	2 731	8 834	12 800	3 966
854/61	Familievernet, utvikling i kommunene	4 429	28 251	28 650	399
854/65	Refusjon av kommunale utgifter til barneverntiltak knyttet til enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger	1 860 638	792 564	797 334	4 770
854/71	Utviklings- og opplysningsarbeid. Tilskudd til organisasjoner i barnevernet og tilskudd til utviklings- og samhandlingsprosjekter i barnevernet. Prosjektsamarbeidet i Barentsregionen, og program for utsatte barn og unge i Barentsregionen (CYAR) i regi av Bufetat Region nord	20 798	28 622	28 820	198
854/72	Tilskudd til forskning og utvikling i barnevernet	57 444	60 666	61 105	439
855/21	Spesielle driftsutgifter	18 096	18 595	23 408	4 813
857/21	Barne- og ungdomstiltak, spesielle driftsutgifter	168	2	150	148
857/60	Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn	64 689	25 132	25 456	324
857/61	Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom	0	114 303	116 000	1 697
857/70	Barne- og ungdomsorganisasjoner	109 510	111 635	111 259	-376
857/71	Utviklingsarbeid	300	1 391	0	-1 391
857/79	Tilskudd til internasjonalt ungdomsarbeid mv.	7 314	7 290	7 315	25
SUM		2 536 394	1 600 748	1 626 389	25 641

PROSJEKT- OG TILSKUDDSMIDLER

Under kommenteres kun postene med vesentlige avvik.

Kapittel 840 post 21: Posten viser en mindreutgift på 0,4 mill. kroner. Dette skyldes blant annet at det ikke ble gjennomført utviklingsarbeid til digitalisering av informasjon knyttet til vold i nære relasjoner. Dette må samordnes med øvrig utvikling av nettsider i Bufdir og andre aktører.

Kapittel 841 post 21: Posten viser en mindreutgift på 1,6 mill. kroner. I 2014 har det vært økt bruk av mekling i familievernet og reduksjon i bruk av eksterne meglere. Dette er i tråd med mål fra departementet.

Kapittel 846 post 21: Posten viser en mindreutgift på 0,5 mill. kroner. Det skyldes blant annet at prosjekt knyttet til indikatorer for likestilling ikke ble gjennomført. Noe av mindreforbruket skyldes også at avklaring av mulig oppdrag knyttet til levekår metode (lhbt) tok lengre tid enn antatt.

Kapittel 847 post 21: Posten viser en mindreutgift på 2,5 mill. kroner. Mindreutgiften må sees i sammenheng med kap. 847, post 71, jf. gjensidig henvisning med stikkordet «kan nyttes under». Av hensyn til riktig postbruk er tilskudd knyttet til denne posten regnskapsført på kapittel 847 post 71. Samlet gir kap. 847, postene 21 og 71, en mindreutgift på 0,6 mill. kroner.

Kapittel 854 post 21: Posten viser en mindreutgift på 6,5 mill. kroner. Om lag 4 mill. kroner av mindreutgiften er knyttet til tilpasset utdanning for barn i barnevernets omsorg. Utover dette har utgiftene knyttet til Nurse Family Partnership og Voldskonferansen blitt mindre enn forutsatt. Mindreutgiften må sees i sammenheng med kap. 854, post 71, jf. gjensidig henvisning med stikkordet «kan nyttes under». Samlet gir kap. 854, postene 21 og 71, en mindreutgift på kr 6,6 mill. kroner.

Kapittel 854 post 50: Posten viser en mindreutgift på 4 mill. kroner. Mindreforbruket er knyttet til veiledning av nytilsatte i barnevernet og barnevern i et minoritetsperspektiv hvor forholdet til eksterne samarbeidspartnere har medført reduserte utbetalinger.

Kapittel 854 post 61: Posten viser en mindreutgift på 0,4 mill. kroner. Mindreforbruket er i hovedsak knyttet til implementering av los-funksjoner. En større kommune trakk seg ut av opplegget sent på året og tilskuddet ble tilbakebetalt i månedsskiftet oktober/november.

Kapittel 854 post 65: Posten dekker statsrefusjon for kommunale utgifter til barnevernstiltak knyttet til nslige mindreårige asylsøkere og flyktninger. Dette er en overslagsbevilgning som har gitt et mindreforbruk på 4,7 mill. kroner, tilsvarende 0,6 prosent av tildelt budsjett i 2014. Tildelt budsjett var på 797,334 mill. kroner. 2014 var det første året hvor kommunene kun fikk refundert 80 prosent av utgiftene utover egenandelen. Denne regelendringen førte også til en betydelig framskynding av utbetalinger fra 2014 til 2013.

Kapittel 855 post 21: Posten viser en mindreutgift på 4,8 mill. kroner. Mindreutgiften har sammenheng med forsinkelser i anskaffelsesprosesser knyttet til enkelte aktiviteter.

Kapittel 857 post 21: Posten viser en mindreutgift på 0,15 mill. kroner. Dette skyldes blant annet at utgifter knyttet til årets barne- og ungdomskommune er dekket innen direktoratets ramme på kapittel 858, post 01. Det var heller ikke behov for en nettverkskonferanse/kontaktmøte i 2014.

Kapittel 857 post 61: Posten viser en mindreutgift på 1,7 mill. kroner. og dette skyldes at tilskudd til private med 1,3 mill. kroner er regnskapsført på kapittel 857 post 71, jf. stikkordsfullmakten. Samlet innebærer dette et mindreforbruk på 0,3 prosent av tildelingen på posten.

Kapittel 857 post 71: Posten viser et merforbruk på 1,4 mill. kroner. Utgiften på posten gjelder tilskuddsordningen Nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom.

VEDLEGG

TILGJENGELIG PÅ BUFDIR.NO

- Vedlegg 1** Oppdragsvedlegg til årsrapport 2014
- Vedlegg 2** Økonomirapport 2014
- Vedlegg 3** Aktivitetsrapport 2014
- Vedlegg 4** EMA årsrapport 2014
- Vedlegg 5** Saksbehandlingstid rettferdsvederlag og ekteskapssaker
- Vedlegg 6** Adopsjonsstatistikk
- Vedlegg 7** Fylkesoversikt innvilgede prosjekter 2014
- Vedlegg 8** Barndommen kommer ikke i reprise
- Vedlegg 9** Skole og opplæring
- Vedlegg 10** Handlingsplan Likestilling 2014
- Vedlegg 11** Handlingsplan mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og alvorlige begrensninger av unges frihet
- Vedlegg 12** Handlingsplan mot vold i nære relasjoner
- Vedlegg 13** Handlingsplan mot voldtekt
- Vedlegg 14** Oversikt over informasjonsmaterieell - om tvangsekteskap og kjønnslemlestelse
- Vedlegg 15** Årsrapport LHBT-senteret 2014
- Vedlegg 16** Årsrapport Deltasenteret 2014
- Vedlegg 17** Noter til årsregnskap 2014

NOTATER

NOTATER

NOTATER

NOTATER

NOTATER

NOTATER

NOTATER

Barne-, ungdoms-
og familiedirektoratet

POSTADRESSE:
Postboks 2233,
3103 Tønsberg
Sentralbord: 466 15 000

ISBN 978-82-8286-241-7
ISSN 978-82-8286-281-3

